

Notulen van Provinciale Staten

Vergadering

12 oktober 2016

Index	Paginummer
Opening van de vergadering	21195
Regeling van de werkzaamheden	
Besluit van de Commissaris van de Koning tijdelijk ontslag mevrouw Bade (D66)	21195
Toelating en beëdiging van mevrouw J. van Oudenhoven-Rijskamp tot lid van Provinciale Staten	21195
Afscheid Statengriffier Luuk van Luijk	21196
Feliciteatie van Commissaris van de Koning aan debatteam Dalton Voorburg	21195
Insprekers op het onderwerp Energieagenda:	21199
De heer W. Wiskerke (Greenpeace Nederland)	21199
Mevrouw F. Slegers (Den Haag Fossielvrij)	21200
Mondelinge vragen GroenLinks over Warmterotonde	21201
Mondelinge vragen PVV over situatie in Maassluis	21237
Gewijzigde Statenvoordracht van GS Inrichting MER Duinpolderweg (6932)	21202
Statenvoordracht van GS - Energieagenda 2016-2020-2050 (6933) en Investeringsstrategie Energie-innovatiefonds (6934)	21217
Statenvoordracht van GS Najaarsnota en Subsidieplafonds 2016 (6931)	21238/21243
Afronding Asbestbrand Wateringen	21241/21244
Statenvoordracht van GS Beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2017-2020 (6935)	21246
Statenvoordracht van GS over start administratieve onteigening Ecopassage Schie (6927)	21246
Statenvoordracht van GS Voortgangsrapportage Natuur Netwerk Nederland (NNN) 2013-2016 (6936) en Statenvoordracht van GS Instrumentenkoffer Uitvoering Nationaal Natuur Netwerk (6937)	21246
Statenvoordracht van Statencommissie Bestuur en Middelen over aanbevelingen onderzoek informatieveiligheid (6944)	21246
Statenvoordracht van Fractievoorzitters Wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer (6941), Statenvoordracht van Fractievoorzitters Wijziging rechtspositieregeling lid-directeur Randstedelijke Rekenkamer (6942), Statenvoordracht van Fractievoorzitters Wijziging Verordening Programmaraad Randstedelijke	21246

Rekenkamer (6943), Statenvoordracht van Fractievoorzitters Intrekken benoeming dr G Molenaar als plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (6940), Statenvoordracht van Fractievoorzitters Benoeming adviescommissie voor werving en selectie plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (6939)

Statenvoordracht van Statencommissies Aangenomen en afgehandelde moties van Provinciale Staten (6938) 21247

Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 14 september 2016 21247

Notulen van de vergadering van 12 oktober 2016 in de Statenzaal van het provinciehuis te 's-Gravenhage.

(Geopend om 14.00 uur)

Voorzitter: de heer J. Smit
Griffier: de heer F. Kas

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 55 leden, te weten: Van Aelst, Bade, Bakx, Balootje, Van der Bent, Bonnewits-de Jong, Braam, Breitbarth, Brill, Canton, Çelik, Çetin, Van Dieren, Van Dobben de Bruijn, Dulfer, Groenendijk, De Haan, Hillebrand, Hoogendam, Hosseini, Van Hunnik, Kasmi, Kip, Kok, Koning, Kurvers, Ludema, Matil, Metselaar, Meurs, Minderhout, Nelisse, Oosterop-van Leussen, Paymans, Potjer, Privé, J.J. Rijken, P.J. Rijken, Sahin, Schaapman, Scheurwater, Slooter, Soares, Van Staalduinen, Stolk, Stoop, Struijlaard, Van der Velden, Verkoelen, Van Viegen, De Vree, Weide, Wenneker, Wijbenga, Zwerus

OPENING

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering. Wij hebben een drukke agenda vandaag. Als leuk onderdeel zijn hier scholieren te gast die een debatwedstrijd gewonnen hebben. Ik kondig nu alvast aan dat ik om 14.45 uur het pand verlaat wegens verplichtingen elders en dat ik hopelijk om 16.30 uur weer terug ben. Ik heb dat besproken met de fractievoorzitters.

1. REGELING VAN WERKZAAMHEDEN

De **VOORZITTER**: Ik deel u mede dat er geen berichten van verhindering zijn binnengekomen. Ik geloof dat de heer Wenneker iets wil zeggen bij de regeling van werkzaamheden.

De heer **WENNEKER (D66)**: Op de agenda staan mondelinge vragen van de fractie van GroenLinks over de Warmterotonde. Wij doen een dringend beroep op de fractie van GroenLinks om die gewoon te betrekken bij het agendapunt dat daarvoor bedoeld is, namelijk de Energieagenda. Wij hebben daarvoor ruim de tijd en het komt daarbij ook nadrukkelijk aan de orde. Laten wij dingen hier niet dubbel gaan bespreken. Ik zou daarom willen verzoeken om die vragen te betrekken bij het bespreekpunt Energieagenda.

De **VOORZITTER**: Het is aan de fractie van GroenLinks zelf om daarover te beslissen. Wil iemand daarop reageren?

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik zou die oproep willen ondersteunen, temeer omdat het instrument van mondelinge vragen op deze manier snel versleten zal raken.

De heer **BRILL (VVD)**: Ik wil graag het voorstel van de heer Wenneker van D66 volgen.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Het is aan GroenLinks zelf om te bepalen wanneer zij dit wil bespreken. Als GroenLinks kiest voor mondelinge vragen, dan heeft die fractie mijn volledige steun.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Het zijn inderdaad de punten die GroenLinks al eerder aan de orde heeft gesteld in verband met de energietransitie. Wij gaan dat straks behandelen bij het agendapunt Energieagenda. Het CDA vindt het daarom niet nodig dat daarover apart vragen beantwoord worden

De heer **BAKX (50PLUS)**: De fractie van 50PLUS steunt GroenLinks. GroenLinks heeft de vrijheid om vragen te stellen.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Wij hebben de vragen mondeling ingediend omdat die buiten de context vallen van de Energieagenda, waarover wij straks gaan spreken. Wij willen ons verzoek daarom handhaven.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik geloof overigens niet dat iemand heeft gezegd dat het GroenLinks niet vrijstaat om vragen te stellen. Er is gewoon een mening gegeven en een verzoek gedaan aan GroenLinks. De beslissing is aan GroenLinks zelf, dus wij gaan ernaar luisteren. De heer De Vree.

De heer **DE VREE (PVV)**: Wij hebben een aantal vragen gesteld over de gebeurtenissen in Maassluis. In de beantwoording word ik voor leugenaar uitgemaakt. U begrijpt dat mij dat zeer dwars zit en ik wil daarover dan ook mondelinge vragen stellen.

De **VOORZITTER**: Dat staat u vrij. Dat komt dan straks aan de orde.

Op verzoek van mevrouw Bade van D66 heb ik haar met ingang van vandaag tijdelijk ontslag verleend als lid van Provinciale Staten. De ontstane vacature wordt tijdelijk opgevuld door mevrouw J. van Oudenhoven. Voordat wij overgaan tot toelating en beëdiging van mevrouw Van Oudenhoven, geef ik het woord aan de voorzitter van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven, de heer Brill.

De heer **BRILL (VVD)**: De Commissie voor Onderzoek van de Geloofsbrieven is bijeengekomen en heeft de stukken bekeken van mevrouw Van Oudenhoven-Rijskamp. De leden van de commissie zijn tot de conclusie gekomen dat zij kunnen adviseren mevrouw Van Oudenhoven-Rijskamp toe te laten tot Provinciale Staten.

De **VOORZITTER**: Ik stel voor om in te stemmen met het advies van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven en mevrouw Van Oudenhoven toe te laten als lid van Provinciale Staten en tevens de onder punt 1 opgenomen voordracht over het toelaten van een nieuw Statenlid vast te stellen. Wenst iemand daarover het woord? Nee, dan is aldus besloten.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

Ik verzoek mevrouw Van Oudenhoven naar voren te komen voor het afleggen van de belofte en verklaring.

"Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

21196

Regeling van werkzaamheden; Afscheid Statengriffier

Van Oudenhoven, Voorzitter

Mevrouw **VAN OUDENHOVEN (D66)**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor enkele momenten, zodat u het nieuwe Statenlid kunt begroeten.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik wens u veel geluk met uw tijdelijke benoeming in Provinciale Staten. Voordat wij overgaan naar het scholierendebat, wil ik kort stilstaan bij het vertrek van onze voormalige Statengriffier, Luuk van Luijk. Wij hebben tussen de middag al informeel afscheid kunnen nemen van Luuk maar het lijkt mij gepast om dat ook in de plenaire vergadering te doen.

Dames en heren, beste Luuk, er heerst hier in het provinciehuis bij de griffie, de Statenleden, bij mij en alle collega's die vaak met jou te maken hadden, een dubbel gevoel. De term 'balen' is zelfs gevallen toen jij bekendmaakte over te stappen naar de Eerste Kamer. Ik herinner mij dat jij mij belde met de mededeling. Persoonlijk hou ik ervan als mensen de regie over hun loopbaan stevig in handen houden en zelf keuzes maken als zich kansen voordoen. Ik heb jou dan ook meteen gefeliciteerd en dat laten volgen door een woord van spijt; 'wat jammer dat je vertrekt'. Laat ik dan ook maar beginnen met voor mijzelf te spreken. Wij hebben met plezier samengewerkt. Jij was volgens mij de eerste die ik een hand gaf in mijn opgang naar dit mooie ambt. Ik mag daarover verder natuurlijk niets zeggen maar ik weet nog dat iemand mij begroette en mij de ruimte wees waar ik werd verwacht. Volgens mij was jij dat. Luuk, ik vertolk het gevoel van velen als ik zeg: het is jammer dat je weggaat maar van harte gefeliciteerd, het is je zeer gegund. Jij was eerder adjunct-griffier in de Tweede Kamer, vervangend raadsgriffier in Rotterdam, griffier van Delft en de laatste drie jaar Statengriffier in de provincie Zuid-Holland. Eigenlijk ontbrak alleen de Eerste Kamer nog in deze indrukwekkende rij. Dit jaar kwam de mogelijkheid om daarin verandering te brengen. Je hebt de kans om griffier van de Eerste Kamer te worden niet laten lopen maar gepakt. En jij hebt, zoals ik net al zei, de regie over jouw carrière stevig in eigen hand gehouden en de kans gepakt die voorbijkwam. Dat vind ik sterk. Daar houd ik van. Het was mij een genoegen om jou onlangs al in functie tegen te komen op Prinsjesdag in de Ridderzaal. Op maandag 12 september 2016 ben jij begonnen op het Binnenhof en op 13 september 2016 was de beëdiging. Fijn dat je vandaag in ons midden bent, niet meer aan mijn rechterzijde als griffier maar als oud-collega die wij graag uitzwaaien.

Luuk, je bent in maart 2013 beëdigd als Statengriffier en vanaf juni dat jaar was je daadwerkelijk aan de slag in deze provincie. Jij kreeg direct een interessante klus te doen want het was de tijd dat de Staten via de Vertrouwenscommissie op zoek gingen naar een opvolger voor Jan Franssen. Jij was voor de Vertrouwenscommissie een belangrijke adviseur en het was in die dagen dat ik jou als een van de eerste medewerkers van Zuid-Holland de hand heb geschud. Toen uiteraard nog niet wetende dat wij zo nauw zouden gaan optrekken. Luuk, je bent hier binnengekomen omdat jij precies paste in het profiel dat de Staten van de nieuwe griffier hadden opgesteld. Een belangrijke opdracht voor jou als nieuwe griffier was het versterken van de agenderende rol van de Staten. Daaraan heb jij serieus gewerkt. Dat leidde ertoe dat elke commissievergadering nu begint met afspraken over

procedures en de planning van de te behandelen stukken. Dat is niet overal met warmte ontvangen maar het moet wel. Het was de bedoeling om daarmee de agenderende rol van de Staten te benadrukken. Het mooie ervan is dat Provinciale Staten ook echt agendazettend bezig kunnen zijn. Het was een kwestie van acclimatiseren voor de Statenleden met wie jij op integere wijze intensieve gesprekken hebt gevoerd. En ook voor Gedeputeerde Staten die van oudsher gewend waren 'in de lead' te zijn en ook voor vertraging vreesden op sommige dossiers. Ik kan nu vaststellen dat deze nieuwe manier van werken van PS over het algemeen tot tevredenheid heeft geleid. Natuurlijk zullen wij moeten wennen aan de verandering die in het algemeen goed loopt.

Toen jij honderd dagen als Statengriffier werkte, heb jij een bij de griffiecollega's nog steeds veelbesproken memo geproduceerd, waarin jij jouw ambitie voor de griffie hebt opgeschreven. Uiteraard stond daarin de agenderende rol van PS uitdrukkelijk vermeld. Ook de invoering van een nieuw Stateninformatiesysteem (SIS) was een van jouw ambities, een vast agendapunt op het fractievoorzittersoverleg kan ik wel zeggen. Een derde belangrijke opgave die jij in het memo noemde, was het beter op elkaar afstemmen van de planning van de ambtelijke organisatie met die van de commissies. Op alle drie deze ambities zijn in de afgelopen jaren grote stappen gezet. Dat is een prettige constatering, waarbij het gevoel dat een en ander nog niet af is nu jij bent vertrokken, ook aanwezig is. Maar zo gaat dat, je zet iets in gang en een ander gaat ermee door.

Laat ik het positief formuleren. Op jouw werk kan de griffie straks met een nieuw aangestelde Statengriffier voortbouwen. Werken voor een volksvertegenwoordiging betekent per definitie dat je af en toe moet kunnen omgaan met enige, zoals de Statenleden dat zelf ook zeggen, wispelturigheid. Met jouw griffie-ervaring was dat voor jou natuurlijk geen onbekend terrein maar het is en blijft soms een ingewikkelde opgave om steeds weer de balans te vinden tussen procedures, regels en alles wat is besproken en afgesproken aan de ene kant en de wensen van individuele Statenleden en fracties aan de andere kant. Dat heb jij op enthousiaste en voortreffelijke wijze gedaan, waarbij jij steeds goed in de gaten hield wat de verantwoordelijkheid van de griffie was. Ik vond het ook prettig om te merken dat jij daarin onverstoort en vasthoudend was want anders houd je het niet vol. Je werkt hier in een gezelschap dat er is om meningen te verkondigen, ideeën te hebben en die in gang te zetten. Het ging daarbij uiteraard om het goed laten verlopen van de vergadering van PS en de commissies en alles wat daarbij komt kijken en ook over de ondersteuning van Statenleden als luisterend oor en adviseur. Het introductieprogramma dat jij met jouw medewerkers voor de huidige lichten Statenleden hebt gemaakt, was van een heel hoog niveau, zowel inhoudelijk als organisatorisch.

Luuk, jij was een harde werker met een hoog tempo. Jij was je bewust van jouw rol en jij nam als het nodig was gedecideerd besluiten, maar niet nadat jij had geluisterd naar jouw collega's bij de griffie of elders in de organisatie. Een klein puntje van kritiek is dat jij naar verluidt in het begin de griffie van Delft een beetje vaak als voorbeeld stelde. Dat moest je echt afleren en dat is ook gelukt, heb ik begrepen.

Regeling van werkzaamheden; Felicitatie Debatteam Dalton College

Voorzitter en Van Aelst

Ik heb dat voorbeeld nooit meer gehoord. Jij stond zeker ook open voor reflectie en gaf ons ook altijd even de gelegenheid voor een praatje over een vakantie, hoe het weekeinde was en dat soort, ook belangrijke zaken. Sinds begin september 2016 kunnen de leden van de Eerste Kamer van jouw grote kwaliteiten genieten. En je mag op dinsdag plaatsnemen in de statige zaal, waarin de Eerste Kamer vergadert. Een zaal met historische banden met Zuid-Holland. Het waren de Staten van Zuid-Holland en West-Friesland die in 1650 opdracht gaven tot de bouw ervan aan de befaamde architect Pieter Post. En uiteraard kwamen die Staten daar ook bijeen. En vanaf het midden van de negentiende eeuw tot 1975 vergaderden Provinciale Staten van Zuid-Holland, onze voorgangers, in die zaal van de Eerste Kamer. Binnen de provincie Zuid-Holland werd rond 1850 gesproken over de 'heiligste aanspraken' die Provinciale Staten zouden hebben op die vergaderzaal. Wellicht het duurde het om die reden tot 1975 totdat hier in het provinciehuis een eigen vergaderzaal gebouwd werd. In 2007, ten tijde van de renovatie van deze Statenzaal, is de vergaderzaal van de Eerste Kamer nog door deze Staten gebruikt. Dus Luuk, jij krijgt een nieuwe werkomgeving maar we hoeven niet bang te zijn en jij ons vergeet want de adem van PS waart nog rond in het gebouw van de Eerste Kamer. De gezamenlijke geschiedenis van de Eerste Kamer en de provincie Zuid-Holland zorgt voor een blijvende verbinding. En zo komen wij elkaar vast weer tegen, is het niet daar dan is het wel elders. Wij hebben een afspraak om nog eens bij te praten over een half jaar. Daar zie ik naar uit. Ik wens jou het allerbeste en veel succes. Dank. Het ga je goed.

Ik schors de vergadering, zodat u Luuk de hand kunt drukken.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Het is mij een groot genoegen elf scholieren van de Dalton Scholengemeenschap uit Voorburg bij u te introduceren. De Dalton Scholengemeenschap heeft in mei jl. de landelijke finale van de debatwedstrijd "Op weg naar het Lagerhuis" gewonnen. Hier in huis heeft een van de voorrondes plaatsgevonden. Een mooie traditie om jonge mensen de weg naar een zaal als deze te wijzen. Ik heb het debatteam uitgenodigd om voor ons in deze zaal een kort debat te voeren over een onderwerp dat vandaag op de agenda staat. Wij kunnen misschien nog iets van jullie leren. Het debatteam heeft gekozen voor het onderwerp Energieagenda. De stelling voor het debat is: "In Zuid-Holland moeten meer windmolens komen." Na afloop van het debat ga ik u vragen welk team gewonnen heeft. Mevrouw Van Aelst treedt op als debatleider. Ik geef graag het woord aan mevrouw Van Aelst en het debatteam.

Mevrouw **VAN AELST (SP)**: De voorstanders mogen beginnen.

SIMON (voorzitter): Wij staan hier in de Statenzaal van Zuid-Holland. Zuid-Holland is al eeuwenlang legendarisch om haar innovativiteit, progressiviteit en eerlijkheid. Als wij niet binnen vijftien jaar stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen, dan zullen wij het moeilijk zullen krijgen om onze voeten droog te houden. Daarom zeggen wij dan ook: laten wij meer windmolens plaatsen, zodat wij die legende voortzetten en onze legende niet verandert in de legende van dit land.

LOUISE (tegenstander): Natuurlijk zijn wij het met jullie eens dat er iets moet gebeuren voor het milieu, maar windmolens plaatsen in Zuid-Holland is daarvoor niet de goede oplossing. Wij hebben een veel betere oplossing, namelijk windmolens plaatsen op zee. Daar is het rendement veel hoger en daar woont niemand die er last van heeft. Er zijn te veel nadelen aan windmolens op land. Daar zullen wij later nog op terugkomen.

FRISO (voorzitter): Wij keuren het plaatsen van windmolens op zee ook helemaal niet af maar wij zeggen ook dat Zuid-Holland als vooruitstrevende provincie, zoals Simon net al zei, een statement moet maken door aan de rest van Nederland te laten zien dat wij windmolens plaatsen, want wij willen een voortrekkersrol vervullen. Wij willen onze wereld redden en de rest wil ons land alleen maar onder laten lopen dus inderdaad, windmolens op zee plaatsen maar ook in Zuid-Holland.

LIANNE (tegenstander): Maar Zuid-Holland kan op heel veel andere manieren ook helpen zonder dat we hier windmolens hoeven te plaatsen. Wij hebben heel veel universiteiten met heel veel kennis hier. Met die kennis kunnen wij veel beter andere provincies helpen om windmolens op goede plekken te plaatsen.

SIMON (voorzitter): Wat ik hier hoor is heel erg 'not in my backyard' (nimby); de rest lost het wel op maar wij gaan het hier niet doen. Dat slaat natuurlijk nergens op want wij moeten ervoor zorgen dat er nu iets gaat veranderen. Als wij het nu niet doen, dan gaan we het nooit doen. En dan is het te laat. Dus daarom moeten die windmolens in Zuid-Holland er komen. Wij moeten de bevolking ervan overtuigen dat het belangrijk is dat wij aan schone energie gaan werken, zodat wij een volledige verandering van onze mentale instelling krijgen en iedereen in Zuid-Holland voor schone energie gaat. Wij zijn voor het redden van onze wereld. Dus daarom windmolens in Zuid-Holland.

BARBARA (tegenstander): Simon, wij zijn ook voor het redden van onze wereld en ik wil best een windmolen in mijn achtertuin hebben, als ik zou denken dat wij daarmee de wereld zouden redden. Als wij windmolens in Zuid-Holland gaan plaatsen, de meest dichtbevolkte provincie van Nederland, dan zitten er meer nadelen aan dan voordelen. Windmolens moeten hier 's avonds zachter gaan draaien omdat zij anders te veel geluid maken. Zij zorgen voor horizonvervuiling en schaduwvervuiling. Op zee is er meer rendement omdat het daar harder waait en ze niet zachter hoeven te gaan draaien 's avonds. Dat is dus een betere oplossing. We moeten niet een slechte oplossing gebruiken en windmolens plaatsen in de meest drukbevolkte provincie van heel Nederland, alleen maar omdat wij zo nodig het voortouw willen nemen.

FRISO (voorzitter): Wij gaan ze ook op zee plaatsen, zoals ik eerder heb aangegeven. Jij hebt het over Zuid-Holland als meest dichtbevolkte provincie maar ik wil het ook hebben over Zuid-Holland als meest vervuilende provincie. Wij leven hier in de Randstad. Wij zijn het meest verantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot.

21198

Regeling van werkzaamheden; Felicitatie Debatteam Dalton College

Laten wij dan ook de morele plicht op ons nemen om iets te doen aan deze uitstoot en laten wij dus windmolens plaatsen, zodat we ook eindelijk eens schone energie gaan opwekken in plaats van alleen maar vieze energie. We kunnen wel wijzen naar andere provincies maar, zoals Simon al zei, wij willen geen groot nimby-gehalte, wij willen echt iets doen.

JAN (tegenstander): Nou, Friso, jullie hebben het over een statement maken en over dat wij grote vervuilers zijn en dat wij problemen moeten oplossen. Als jullie echt een statement willen maken, dan moeten jullie kiezen voor de beste oplossing voor dit probleem, namelijk windmolens op zee, en niet voor het ongelukkig maken van onze burgers door zo'n enorm ding in hun achtertuin te zetten. Wat is het beeld dat wij willen uitstralen? Willen wij overal in Nederland windmolens plaatsen alleen omdat wij ons schuldig voelen over het energieverbruik? Nee, wij moeten kiezen voor windmolens op zee omdat die meer rendement geven, onze burgers gelukkiger maken en het daarom de beste oplossing is.

VOORSTANDER: Onze burgers gelukkiger maken lijkt mij niet het belangrijkste. Barbara hoor ik over problemen als horizonvervuiling. Is dat nu het belangrijkste? Volgens mij moeten wij onze aarde redden en voor een betere wereld begin je bij jezelf, dus plaatsen wij windmolens in Zuid-Holland.

AÏSJA (tegenstander): Ik wil graag een persoonlijk voorbeeld geven. Mijn oma woont in het Groene Hart en een paar jaar geleden is mijn opa overleden. Hij was schilder en hij heeft het landschap geschilderd dat wij vanuit de achtertuin kunnen zien. Als ik daar nu naar buiten kijk, zie ik lelijke windmolens staan en dat kwetst mij heel erg. In plaats van windmolens kunnen wij andere oplossingen vinden voor dit probleem. Denk aan zonnepanelen. Denk aan getijdencentrales.

VOORSTANDER: Wij moeten op korte termijn een goede oplossing vinden die ook echt zin heeft. Wij zien dat windmolens in Zuid-Holland gewoon nodig zijn. Zonnepanelen gaan niet werken. Windmolens zijn veel effectiever. En het is zoals Friso heeft gezegd, het is niet zo dat wij geen windmolens op zee willen plaatsen maar Zuid-Holland moet een statement maken door hier windmolens te plaatsen.

LOUISE (tegenstander): Wij zijn het er heel erg mee eens dat Zuid-Holland op elke mogelijke manier moet helpen met het tegengaan van klimaatverandering maar, zoals eerder door mijn team is gezegd, dat doen wij ook op heel veel andere manieren. Bijvoorbeeld door al die kennis die hier ontwikkeld wordt op onze universiteiten. Het is gewoon geen goede oplossing om hier windmolens te plaatsen. Jullie willen dat de bevolking achter groene energie gaat staan maar als ik naast mijn huis een windmolen krijg, dan denk ik: ga lekker weg met die windmolens. Daar word ik niet gelukkiger van, daar word ik juist bozer van.

VOORSTANDER: Wij hebben die kennis juist nodig om te investeren in windmolens. Je hebt twaalf voetbalvelden vol met zonnepanelen nodig om dezelfde hoeveelheid energie op te wekken als een windmolen. Die windmolens hebben wij nodig. Die zijn hartstikke effectief om Nederland te helpen groen te worden en om af te komen van die kolencentrales.

TEGENSTANDER: Ik denk dat wel duidelijk is dat het debat niet gaat over windmolens of geen windmolens maar over de

vraag waar die moeten komen te staan. Jullie zijn ervan overtuigd dat het een serieus probleem is en dat de wereld straks overstroomd wordt als we niet snel iets doen. Nou, waarom willen jullie dan niet zo snel mogelijk de goede oplossing gebruiken? Jullie willen liever geld uitgeven aan windmolens in Zuid-Holland, terwijl dat juist niet het meest efficiënte is. Ik heb gehoord dat dat nodig zou zijn omdat wij veel vervuilen. Ik heb Atlantis voorbij horen komen. Allemaal mooie sprookjes maar het gaat hier om de realiteit. Wij moeten snel ingrijpen voordat het te laat is.

SIMON (voorzitter): Ja, we moeten snel ingrijpen en dat is juist het probleem met jullie oplossingen. Jullie zeggen: 'wij gaan kennis vergaren', 'wij gaan andere dingen doen, zoals zonnepanelen en dat soort dingen'. Dat zijn hartstikke mooie opties maar pas voor over tien of twintig jaar. En dan is het gewoon te laat. Wij moeten nu wat doen en op dit moment zijn windmolens de beste oplossing. Dus daarom moeten wij nu ook windmolens in Zuid-Holland gaan plaatsen, maar ook op zee, om een mentaliteitsverandering voor elkaar te krijgen en als gehele provincie Zuid-Holland te zeggen: 'wij gaan niet meer verder met vervuilen, wij gaan zorgen voor onze wereld'.

LIANNE (tegenstander): Maar, Simon, begrijp je dan niet dat wij ook willen ingrijpen? Wij willen ook windmolens plaatsen maar niet in Zuid-Holland omdat ze daar niet genoeg rendement opleveren. Wij willen ze plaatsen op zee, waar zij 's nachts gewoon kunnen blijven draaien en waar het tenslotte ook veel harder waait, dus waar wij veel meer rendement behalen en dus ook veel beter kunnen ingrijpen in de klimaatverandering.

VOORSTANDER: Stel je voor dat iedereen zo zou denken. Wij willen allemaal meehelpen maar niet als wij daar zelf last van hebben als burger. Dan gaat niemand ze plaatsen. Ja, op zee, maar wij hebben ook een voorbeeldfunctie. Als de rest van wereld ook denkt: 'ergens anders, maar niet in mijn zicht', dan gaat dat toch nooit werken.

TEGENSTANDER: Wij hebben inderdaad een voorbeeldfunctie voor de rest van de wereld. Maar willen wij daarom, zoals jullie zeggen, de meest efficiënte oplossing, namelijk windmolens op zee maar dan ook nog op het land omdat wij zo graag onze voorbeeldfunctie willen laten zien van Zuid-Holland? Ik zou zeggen: laten wij denken als één groot Nederland en de meest efficiënte oplossing kiezen en die windmolens gewoon op zee plaatsen en nog meer gaan innoveren op het gebied van zonnecellen, zodat wij straks nog meer opties hebben om de klimaatverandering tegen te gaan. Dat is een veel betere oplossing dan minder efficiënte windmolens in de meest dichtbevolkte provincie, alleen maar omdat wij zo graag het goede voorbeeld willen geven.

VOORSTANDER: Het goede voorbeeld geven is heel belangrijk maar het gaat hier niet alleen om het voorbeeld geven. Wij zien dat wij voor windmolens op zee heel veel kennis en tijd nodig hebben en daarbij is het ook nog eens heel duur. De kennis voor windmolens op land hebben wij nu al, wij hebben het geld ervoor en wij maken een mooi statement: kijk jongens, wij zijn Zuid-Holland, wij hebben een voorbeeldfunctie en gedragen ons daarnaar.

Regeling van werkzaamheden

Van Aelst, Voorzitter en Van Wiskerke

TEGENSTANDER: Ik wil graag een vraag aan jullie stellen. Zouden jullie een deel van jullie achtertuin willen opgeven, zodat er een windmolen kan komen? Als het antwoord ja is, dan weet ik nu zes plekken waar een windmolen kan komen. En dan hoeven wij daarover niet meer te discussiëren. Als het antwoord op die vraag nee is, dan blijkt dat jullie het met ons eens zijn. Wij moeten kiezen voor een goede oplossing. We moeten onze burgers geen schuldgevoel aanpraten. Nee, wij moeten voor de beste oplossing kiezen. En feit is dat de beste oplossing windmolens op zee zijn.

VOORSTANDER: Jij schetst het beeld helemaal verkeerd. Wij gaan geen windmolens pal in de tuinen van mensen zetten. Provinciale Staten zijn al op zoek naar de beste plekken om windmolens te plaatsen en er zijn er zelfs twee onder toezicht. Daar gaan wij windmolens plaatsen. Maar waar het om gaat, is dat wij groot zijn geworden door windmolens en dat wij deze windmolens ook moeten gebruiken om te overleven.

Mevrouw **VAN AELST (SP):** Dank jullie wel.

De **VOORZITTER:** Zeer bedankt. Nu moeten wij in de traditie van de debatten die wij zien over de presidentsverkiezingen in Amerika, een winnaar aanwijzen, los van de inhoud. Wie zeggen dat de voorstanders van windmolens in Zuid-Holland hebben gewonnen? Wie stemt blanco? Dat betekent dat de tegenstanders, dames en heren, het debat technisch gezien hebben gewonnen. Dan rest mij om jullie te bedanken voor deze debatdemonstratie. Ik heb met bewondering zit te kijken. Het is leuk om te zien hoe jullie daarmee aan de gang zijn gegaan. Jullie krijgen van ons allemaal een presentje. Als jullie willen dan kunnen jullie de vergadering verder op de publieke tribune bijwonen. Ik raad jullie niet aan de hele vergadering bij te wonen want dat kan wel eens lang gaan duren. Veel succes. Wie weet zien we jullie over enige tijd hier weer terug als Statenlid.

Voorzitter de heer Stoop

De **VOORZITTER:** Wij gaan verder met de regeling van werkzaamheden en de agenda. Het presidium stelt u voor om voor deze vergadering uit te gaan van vier uur spreektijd. Er is rekening gehouden met een dinerpauze. Verlangt iemand hierover het woord? Dat is niet het geval, dan is conform besloten.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

Er wordt vandaag vergaderd met de agenda die op dinsdag 11 oktober 2016 is gepubliceerd. Ik deel u mee dat aan die agenda nog de volgende stukken zijn toegevoegd:

- Bij punt 1A de voordracht van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven, waarover wij zojuist een besluit hebben genomen.
- Bij agendapunt 2A een mailbericht van het platform NOG Ontwikkeling Verkeersintensiteit Noordelijke Bollenstreek.
- Bij agendapunt 2C een brief van gedeputeerde Weber over de Najaarsnota 2016 En de begrotings subsidie Gebiedsagenda A4H.
- Bij agendapunt 2C een brief van gedeputeerde Van der Sande over de beantwoording van de vragen over de Najaarsnota 2016.
- Bij agendapunt 2C een brief van gedeputeerde Van der Sande met een nadere toelichting op vraag 15 over de UHB (bedrijventerreinen).

- Bij agendapunt 3A een brief van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen In Zuid-Holland.
- Bij agendapunt 3B een brief van gedeputeerde Bom-Lemstra met een aangepaste bijlage over onteigening ecopassage Schie.

Mevrouw Van Hunnik heeft aangegeven dat zij conform artikel 50 gebruik wil maken van het vragenrecht. Daar hebben wij het eerder over gehad. Zij wil vragen stellen over het feit dat de gemeenteraad van Den Haag zich op 29 september 2016 unaniem heeft uitgesproken tegen de Warmterotonde. Daarmee gaan wij beginnen, voorafgaand aan het eerste bespreekpunt. De agenda is hiermee vastgesteld.

Voor het agendapunt over de Energieagenda hebben zich twee sprekers aangemeld. Beide sprekers krijgen maximaal vijf minuten spreektijd. Ik geef het woord aan de heer Willem Wiskerke, campagneleider klimaat en energie van Greenpeace Nederland.

De heer **WISKERKE (Greenpeace Nederland):** Ik wil graag inspreken namens Greenpeace Nederland over de Energieagenda. Op zich een heel goed initiatief dat ook op provinciaal niveau de regie wordt genomen in het uitrollen van energiebesparing en duurzame energie. Dat juicht Greenpeace van harte toe. Maar bij het lezen van de Energieagenda slaat ons toch een beetje de schrik om het hart, met name bij de reservering van 50 miljoen euro voor de Warmterotonde. Op zich kan dat geld prima besteed worden aan een duurzame invulling van de Warmterotonde door middel van bijvoorbeeld aardwarmte, maar we weten allemaal dat er twee nieuwe kolencentrales op de Maasvlakte staan, 20 km bij de Warmterotonde vandaan, en dat er grote belangen zijn om die centrales aan te sluiten op het warmtenet. Op het moment dat daarin geld wordt gestoken en de businesscase op die manier sluitend wordt gemaakt, zou het kunnen zijn dat publiek geld vloeit naar het aansluiten van vervuulende warmte van de kolencentrales. Daarvoor zou dit geld niet bedoeld moeten zijn. Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen restwarmte en kolenwarmte. Uit de raffinaderijen en de afvalverbrandingsinstallaties komt restwarmte die echt wordt weggegooid maar kolencentrales stoten warmte uit van een veel te lage temperatuur om in te kunnen voeren in het warmtenet. Dus om kolencentrales restwarmte te laten produceren, moet het elektrisch rendement omlaag en moeten zij speciaal voor die warmte veel meer kolen verstoffen. Wij maken dus echt onderscheid. Het is dus geen CO₂-neutrale restwarmte maar warmte die wordt opgewekt door het stoken van kolen. En dat is iets dat wij niet zouden moeten willen. Op de Maasvlakte zijn geen andere bronnen aanwezig, dus die leiding wordt echt specifiek aangelegd voor de kolencentrales. Er wordt wel gezegd dat die kolencentrales dicht moeten en dat wij dat allemaal willen en ook dat we die warmte niet moeten weggooiden zolang ze er zijn en warmte leveren. Wij willen alleen niet dat die warmtelevering leidt tot een 'locked in', zodat het leveren van kolenwarmte ertoe leidt dat de kolencentrales minder snel dichtgaan. Het is belangrijk om dat te ontzenuwen. Op het moment dat kolencentrales warmte gaan leveren, worden grote spelers in het Westland daarvan afhankelijk gemaakt en heb je per definitie een 'locked in'-situatie en zal de sluiting van de centrales vertraagd worden.

Wanneer worden die kolencentrales gesloten? Het kabinet kijkt momenteel naar sluitingsdata. Er komt waarschijnlijk een datum aan. Als die er bij dit kabinet niet komt, dan komt die er wel bij een volgend kabinet. Als je kijkt naar de afspraken in het akkoord van Parijs en de klimaatmaatregelen die daarvoor nodig zijn, dan is het sluiten van de kolencentrales met afstand het allereerste wat je gaat doen. Wij hebben ze niet nodig voor onze energievoorziening en ze stoten twee keer zoveel CO₂ uit als gascentrales. De landen om ons heen zijn allemaal bezig met het uitfasen van kolen en dat zal Nederland dus ook gaan doen. Ook als je kijkt naar de kostenefficiëntie, dan is dat ook de meeste kosteneffectieve manier om heel snel de CO₂-uitstoot sterk te verlagen. Wij verwachten dus niet dat die centrales hun hele levensduur gaan uitzitten. En op die manier is ook 50 miljoen euro investeren in een aparte leidingen die centrales gaat koppelen aan de rest van Zuid-Holland, een risicovolle investering. Om die leiding over west terug te verdienen, moeten de kolencentrales twintig jaar aan blijven staan. Dus tot 2036. Politiek is dat niet realistisch maar als er 50 miljoen euro aan subsidiegeld bijkomt, heb je kans dat de terugverdientijd van de warmteleiding flink wordt verkort. Dus daarmee zouden Provinciale Staten waarschijnlijk ongewild de kolencentrales overleidend kunnen houden.

Gelukkig hebben de gemeenten in Zuid-Holland al door dat dit niet de juiste route is. Den Haag wil publiekelijk geen kolenwarmte. In Rotterdam heeft de gemeenteraad openlijk gezegd het liever niet te willen en de burgemeester is opgedragen om in Den Haag te pleiten voor sluiting van de kolencentrales. Wij weten dat het ook in het Westland rommelt en dat de gemeenteraad daar er steeds meer over denkt om kolenwarmte te blokkeren. Dus ook aan de kant van de afnemers zit eigenlijk niemand erop te wachten. Daarom van ons het vriendelijke verzoek om die 50 miljoen euro wijs te besteden aan duurzame energie en aardwarmte maar alstublieft niet aan kolenwarmte. Dank voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Femke Sleegers van Den Haag Fossielvrij.

Mevrouw **SLEEGERS (Den Haag Fossielvrij)**: Stel, u wilt een boot oplappen die door de beste experts is afgeschreven en opgegeven. Een boot waarvan iedere schipper met verstand van zaken zegt: 'wat je er ook aan sleutelt, hij wordt steeds gevaarlijker om in te varen'. Hoeveel geld is die oude boot u nog waard? Bij welk bedrag zegt u: 'dan bouw ik liever een nieuwe, eentje waarvan ik zeker weet dat hij is opgewassen tegen de hoge golven van deze tijd'? Bij een bedrag van 4,5 miljard euro misschien? Ik heb het natuurlijk over de Warmterotonde die het leven van kolencentrales en olieraffinaderijen onnodig verlengt. Langer dan goed voor ons is. Langer ook dan de wereld in Parijs heeft afgesproken.

Ik ben van Den Haag Fossielvrij. Fossielvrij is een wereldwijde beweging die overheden en pensioenfondsen aanspreekt op het financiële risico van fossiele investeringen met publiek geld. Dat risico groeit, nu Parijs binnen een maand van kracht wordt. Als wij Parijs serieus nemen, hebben wij tot 2040 de tijd om de CO₂-uitstoot tot nul terug te dringen. Inderdaad, dat staat niet zo in het Energieakkoord uit 2013 en ook niet in de Energy Road Map van de EU uit 2011 maar het zijn wel de meest recente cijfers van wetenschappers die het resterende CO₂-budget hebben uitgerekend op basis van de afspraken van Parijs. Het tijdsgewricht waarin wij nog de juiste keuzes kunnen maken loopt snel af, net als de CO₂ die wij nu nog

ongestraft kunnen uitstoten. De wereldeconomie helpt zichzelf om zeep als die niet snel afstapt van fossiel. Dat zijn niet mijn woorden, het staat in een noodkreet van dertig topeconomen van onder andere de Europese Bank, de Bank of America en de Deutsche Bank. Zij waarschuwen in hun rapport voor nieuwe infrastructuur die nog zwaar leunt op fossiel. Zij noemen de Warmterotonde nog net niet met name.

Beste leden van Provinciale Staten, de keuzes voor infrastructuur die u nu maakt, kunnen ons decennialang gevangen houden op een fossiele, inefficiënte en onhoudbare weg. Of uw beslissingen kunnen het pad vrijmaken voor een schoner, gezonder en veiliger toekomst. Met de lage rentestand van vandaag en de snelle ontwikkeling van duurzame technologie, zo stellen de economen, is dit het moment bij uitstek om grote stappen te zetten, weg van fossiel. De provincie Zuid-Holland is goed voor zo'n 20% van de Nederlandse CO₂-uitstoot. Een groot deel van die uitstoot staat op het conto van de energie-intensieve industrie. Het is geen laaghangend fruit dat hier te plukken is maar met genoeg ambitie kunt u hier wel de grootste slagen slaan. In dat licht gezien kunt u zich afvragen of u de lat wel hoog genoeg legt, als u de industrie om een energiebesparing van 1,5% vraagt. Is dat een percentage waarvan zij in de boardroom het zweet op de lippen krijgen? Is 1,5% ambitie of is het gewoon beleid? Op dezelfde manier kunt u zich afvragen of u de big industry uitdaagt tot zoeken naar vernieuwende oplossingen, als u ze met de Warmterotonde een verdienmodel aanreikt, waardoor zij eerst meer kolen en olie mogen stoken om genoeg warmte op te wekken. Veertig jaar geleden was de Warmterotonde misschien een goed plan geweest maar nu, anno 2016, is het al achterhaald voordat de eerste leiding de grond ingaat. Op de beurs noemen ze dat stranded assets, peperdure investeringen waarvan we nu al kunnen voorzien dat ze binnen afzienbare tijd hun waarde verliezen. De klimaatontwrichting gaat sneller dan de modellen voorspellen en wereldwijd groeit het gevoel van urgentie om nog te stoppen wat er te stoppen valt, niet alleen onder bezorgde burgers zoals ik maar ook onder grote investeringsfondsen zoals BlackRock en Eumedion, economen en verzekeraars. Dat maakt de toekomst van de fossiele industrie en aanverwante sectoren hoogst onzeker. Dat zeg niet ik maar De Nederlandsche Bank. Aan u de keuze. Besteedt u de 4,5 miljard euro niet liever aan een deltaplan om hele stadswijken tegelijkertijd te isoleren? Aan lokale ondernemers met goede plannen voor schone warmte? Of kiest u voor een nieuwe motor in een oude boot en steekt u uw miljarden toch in de Warmterotonde die over vijf jaar bekend zal staan als het financiële debacle van de Randstad, een plan dat gezinnen de komende winters weliswaar warm houdt maar hun kinderen over dertig jaar opzadelt met natte voeten en mislukte oogsten, waarover mensen zullen zeggen: Hoe hebben ze die beslissing ooit kunnen nemen? Hebben ze de waarschuwingen over stranded assets van De Nederlandsche Bank soms gemist? Parijs was nota bene al geratificeerd. Wie heeft ooit zijn handtekening onder dat plan gezet?

Ik sluit graag af met een citaat van gedeputeerde Weber: "Wie denkt dat het allemaal zo'n vaart niet loopt of denkt dat ze wel iets zullen bedenken, staat aan de verkeerde kant van de geschiedenis. Samen zullen wij het moeten rooien. De ambities zijn duidelijk, het is nu een kwestie van meters maken."

Mondelinge vragen over Warmterotonde

Slegers, Voorzitter, Van Hunnik en Weber

De **VOORZITTER**: Ik dank u voor uw bijdragen. Ik nodig u beiden graag uit om de beraadslagingen over dit onderwerp op de publieke tribune te volgen.

MONDELINGE VRAGEN OVER WARMTEROTONDE

De **VOORZITTER**: Aan de orde zijn de mondelinge vragen van mevrouw Van Hunnik van GroenLinks. Ik maak van de gelegenheid gebruik om te melden dat aan het begin van de vergadering mondelinge vragen van de PVV zijn aangekondigd aan de Commissaris van de Koning over de situatie in Maassluis. Die zullen op een nader te bepalen moment tijdens deze vergadering aan de orde komen. Het woord is aan mevrouw Van Hunnik.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Wij hebben naar aanleiding van de oproep die wij net van een aantal fracties hebben gekregen nog eens kritisch gekeken naar de vragen die wij in eerste instantie hadden ingediend. Daarbij is inderdaad een aantal vragen dat over de Warmterotonde gaat. Ik heb daarom een aantal vragen geschrapd. Ik hoop dat ik daarmee aan de wensen van de andere fracties tegemoetkom.

Onze mondelinge vragen gaan over het feit dat de gemeenteraad van Den Haag zich unaniem heeft uitgesproken tegen de Warmterotonde op 29 september 2016. Wij zouden graag aan het college willen vragen hoe hij het besluit ziet van de gemeenteraad buiten het kader van haalbaarheid, maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak en in het kader van de financiële bijdrage van de provincie. Daarnaast heeft het college aangegeven dat de Samenwerkingsagenda Metropool en Economische Investeringsagenda met de regio tot stand is gekomen. Zijn die agenda's in beton gegoten of is er ruimte om bij te sturen naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen en/of voortschrijdend inzicht? En is het besluit van de gemeenteraad voldoende aanleiding om de Samenwerkingsagenda en Investeringsagenda bij te stellen?

De **VOORZITTER**: Voor de beantwoording van de vragen is het woord aan gedeputeerde Weber.

Gedeputeerde **WEBER**: Hoe duidt ons college het besluit van de gemeenteraad van Den Haag om geen medewerking te willen verlenen aan of om niet te willen investeren in de Warmterotonde? Spijtig om een aantal redenen. Het aardige scholierendebat van zojuist maakte ook al duidelijk dat echt alles nodig is om de ambitie, die pure noodzaak is, te halen. Daarvoor hebben wij zowel wind, zon als warmte nodig. Wij kunnen ons niet permitteren om het ene wel en het andere niet te doen. Het is ook spijtig omdat wij juist in deze provincie uitstekende omstandigheden hebben voor warmte. Wij hebben een uitstekende bodem voor geothermie en dus voor duurzame warmtebronnen. Wij hebben hier heel veel procesindustrie die als afvalproduct warmte produceert die ik graag als afvalproduct in het kader van de circulaire economie zou willen inzetten voor het verwarmen van onze huizen en kassen. Spijtig omdat de bijdrage van die warmte, zoals ik eerder in de commissie heb betoogd, immens is voor Zuid-Holland. De ambitie die wij straks uitspreken in de Energieagenda is maar liefst drie keer de omvang van de windmolenopgave op land. Ik hoop hiermee duidelijk te maken dat ik het daarom heel spijtig vind als een partner als Den Haag nu wat ingewikkeld in die discussie komt te zitten. En ik vind het al helemaal spijtig dat blijkbaar nog steeds de enorme verwarring heerst dat de warmte-infrastructuur een-op-een

gekoppeld is met de kolencentrales. Dat is helemaal niet het geval en dat is ook een en andermaal betoogd door het college. Ik hoor bij de insprekers maar ook bij de gemeenteraad van Den Haag dat de leiding over west verward wordt met een concept van een warmterotonde. De leiding over west, een concrete warmteleiding die mogelijk ook kolencentrales aansluit, wordt verward met een warmteconcept als de Warmterotonde, waarbij het gaat om een optimaal systeem met leveringszekerheid, waaraan vele partijen kunnen toetreden en waarbij je nooit in de situatie mag belanden van 'must run' en 'locked in'. Met andere woorden, de situatie waarin de kolentrale moet draaien voor de warmte. Dat is allemaal niet aan de orde. En of er een businesscase komt voor een leiding over west, staat vooralsnog in de sterren geschreven want hangt dat vooral af van het nationale politieke besluit dat genomen moet worden over het al dan niet sluiten van de kolencentrales en of er vraag naar die warmte is en of er een financier voor is. Kortom, de kolencentrales staan los van de discussie over de benodigde warmte-infrastructuur. Het zijn verschillende discussies. Met betrekking tot het maatschappelijk draagvlak kan ik gelukkig constateren dat wij nog steeds met maar liefst 32 partijen in het Zuid-Hollandse Programmabureau Warmte Koude samenwerken, dat in de persoon van haar directeur van de week geëerd is met een mooie plek in Duurzame 100. Van die 32 partijen hebben 8 gemeenten zeer recent een visie afgescheiden over het belang van die warmte. Ik maak me op dit moment dus geen zorgen over het draagvlak, hoewel wij het verhaal blijkbaar moeten blijven herhalen dat de warmte-infrastructuur en de bronnen waarmee die gevoed wordt, los en onafhankelijk van elkaar staan. Volgens mij zijn wij er hier met zijn allen erg voor om al die geothermie die in onze bodem zit te gebruiken en de restwarmte van de procesindustrie die er nu nog is te gebruiken om onze huizen te verwarmen. Dan de vraag of de Samenwerkings- en Investeringsagenda van de Metropoolregio en de provincie Zuid-Holland (en Holland-Rijnland en de Drechtsteden) voldoende flexibel zijn of in beton gegoten. Ik kan u geruststellen. Het is een flexibele Samenwerkingsagenda. Is nu het besluit van de raad aanleiding om die agenda te wijzigen? Dat laat ik nog even bij onze partner de MRDH want het is een van de partners daarbinnen die een ander besluit heeft genomen. Ik heb ondertussen de wethouders van Delft en Westland gesproken; die zitten anders in de discussie. Maar nogmaals, ik heb al gezegd dat het een flexibele agenda is, dus wij gaan zien hoe het loopt. Ik blijf zeggen dat het buitengewoon spijtig zou zijn als wij deze gouden kans voor Zuid-Holland, voor de klimaatopgave, zomaar zouden laten lopen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Wil mevrouw Van Hunnik nog aanvullende vragen stellen?

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik voelde mij uitgedaagd om heel erg inhoudelijk te gaan reageren maar dat zullen wij straks bij de Energieagenda gaan bespreken. Ik heb nog twee vragen. Wij vroegen ons af welke rol de gemeente Den Haag op dit moment nog speelt.

Mondelinge vragen over Warmterotonde; Inrichting MER
Duinpolderweg

Van Hunnik, Voorzitter, Minderhout, Weber, Slooter en
Potjer

Wij zijn een beetje in verwarring gebracht; GroenLinks dacht dat ook de provincie Zuid-Holland onderdeel was van de MRDH. Hoe steekt dat in elkaar? En welke rollen liggen daar nog?

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die aanvullende vragen willen stellen? De heer Minderhout.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Een van de dingen die vaak aan de orde is gekomen, is dat het van groot belang is dat de neuzen in dezelfde richting wijzen in met name dit aspect van de Energieagenda. Daarbij is meerdere malen gezegd dat alle initiatieven die uit Den Haag komen, zoals de Warmterivier, eigenlijk naadloos binnen het concept Warmterotonde passen. Mijn vraag is waar die verwarring vandaan komt. Is het misschien handig om een charmeoffensief te beginnen in de richting van de grote steden? Misschien is de naam wel helemaal verkeerd. Misschien zouden wij beter kunnen spreken over het Zuid-Hollandse warmtenetwerk in plaats van de Warmterotonde.

Gedeputeerde **WEBER**: Goed dat ik een misverstand kan wegnemen bij GroenLinks. De provincie is geen onderdeel van de MRDH. Het is wel een belangrijke samenwerkingspartner voor ons. Waar de verwarring vandaan komt, mijnheer Minderhout? Wist ik het maar. U geeft wellicht zelf het antwoord. De Warmterotonde lijkt het odium te hebben gekregen alsof wij een groot tracébesluit nemen met een investering erbij, alsof wij een snelweg gaan aanleggen. Dat is niet het geval. Het is zoals u stelt. Wij gaan initiatieven en bestaande warmtenetten als kralen aan elkaar rijgen. Ook de nieuwe geothermieputten die geslagen worden, kunnen daarvan onderdeel zijn. Het doel is uiteindelijk een optimaler, robuuster systeem waarbij de afnemers niet afhankelijk zijn van die ene leverancier waarmee ook wel eens iets mis kan gaan. Bij de partners waarmee wij samenwerken in het programmabureau heerst die verwarring niet. Ik roep alle partners op om het juiste verhaal te blijven uitdragen. Wij zullen in het bestuurlijk overleg, voor zowel Cluster West als Cluster Oost met elkaar moeten bespreken of de naamgeving anders moet. Die gedachte is ook bij mij al eens opgekomen omdat de Warmterotonde het beeld oproept van een ding dat van een kolencentrale naar huizen en kassen loopt. Ik hoop hier de verwarring daarover weggenomen te hebben.

De **VOORZITTER**: Met de beantwoording van deze vragen is dit deel van de vergadering beëindigd en gaan wij over naar agendapunt 2.

2. **BESPREEKSTUKKEN**

A. GEWIJZIGDE STATENVOORDRACHT VAN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE INRICHTING MER DUINPOLDERWEG (6932)

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de MER Duinpolderweg, geagendeerd op advies van de commissie Verkeer en Milieu om leden de gelegenheid te geven om amendementen en/of moties in te dienen. Ik geef het woord aan de heer Slooter.

De heer **SLOOTER (SP)**: Het project Duinpolderweg leeft bij velen maar bij velen leeft ook nog steeds de vraag met betrekking tot nut en noodzaak van deze weg die door sommigen ook wel bijna poëtisch de postzegel op de kaart van de Bollenstreek genoemd wordt. Volgens de gedeputeerde is

het antwoord op de vraag naar nut en noodzaak van de Duinpolderweg een gepasseerd station, zo liet hij duidelijk blijken tijdens de commissievergadering op 21 september 2016. Toch hopen veel omwonenden in deze omgeving dat hij, al was het maar voor hun kennis en geruststelling, nog een keer antwoord wil geven.

Wat betreft de inrichting van de MER met betrekking tot het project Duinpolderweg; er liggen zeven varianten klaar om onderzocht te worden. De SP vindt dat wij moeten opgaan om alle zeven varianten te laten onderzoeken. Wij zijn van mening dat al deze alternatieven op een eerlijke en zorgvuldige wijze onderzocht moeten worden. Zij moeten allemaal eenzelfde kans krijgen binnen het onderzoek. Daarbij ga ik er ook van uit dat de hoofddoelstelling van de nota Reikwijdte en detailniveau (NRD) vervangen wordt door de geactualiseerde hoofddoelstellingen zoals verwoord in de probleemanalyse 2016 in het rapport van Royal Haskoning op pagina 4 en 5. Tevens hopen wij dat de onderzoekers gebruik zullen maken van het meest actuele cijfermateriaal dat beschikbaar is of eventueel nog komt. Daarnaast hoop ik dat het grondgebied zodanig uitgebreid wordt dat alle infrastructurele maatregelen die deel uitmaken van de te onderzoeken alternatieven binnen het plangebied vallen.

De gedeputeerde gaf tijdens de commissievergadering aan dat hij ons na de publicatie van de MER een voorkeursvariant zal voorleggen. Dat schijnt ook de mores te zijn van waaruit verder gewerkt kan worden. Misschien wil de gedeputeerde ons werk uit handen nemen. Wat ons betreft hoeft dat niet. Hoe dik het MER-onderzoek ook zal zijn, ik vind dat de leden van PS zelf moeten uitzoeken welke variant de voorkeur gaat genieten. De SP pleit nogmaals voor een transparant onderzoek met betrekking tot de voortgang van het project Duinpolderweg dat weliswaar onder leiding staat van de gedeputeerde maar voor de rest gedragen wordt door de leden van Provinciale Staten. Het zou een farce zijn als wij als Statenleden via een U-bocht toch weer gedirigeerd worden in de richting van een stroomweg die de naam Duinpolderweg gaat dragen. Dat moeten wij zien te voorkomen.

Ik hoop dat de gedeputeerde het bovenstaande wil en kan beamen. Dan kunnen wij met een gerust hart instemmen met de Statenvoordracht. Het leidt geen twijfel dat het rapport dat over enkele maanden zal verschijnen er een is van forse omvang, een Duinpolderweg Statenbijbel. Maar als wij ons dan met zijn allen door deze materie heen worstelen, hoop ik dat wij dat zullen doen met het besef dat het een meer dan compleet onderzoek zal zijn dat ons weer een stap verder zal brengen in het project Duinpolderweg. Dank u wel.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: De heer Slooter geeft aan dat hij niet met een U-bocht wil terugkomen op een stroomweg en dat het een transparant proces zou moeten zijn. U vindt ook dat de doelstellingen en het plangebied correct zijn. Kan ik er dan van uitgaan dat u amendementen die dat goed organiseren, zal steunen?

De heer **SLOOTER (SP)**: Mijnheer Potjer, ik heb u eerder gezegd dat ik eerst de antwoorden afwacht van de gedeputeerde.

Inrichting MER Duinpolderweg

Slooter, Potjer, Voorzitter en Weide

En daarna kunnen wij bekijken en bepalen of wij al dan niet amendementen meeondertekenen.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Dank u wel voor uw antwoord. Dat was niet geheel onverwacht. Het is u waarschijnlijk bekend dat rondom dit proces (u geeft zelf aan dat transparantie belangrijk is) in Noord-Holland uitspraken worden gedaan die toch anders zijn dan in Zuid-Holland. Wij denken dat het helpt om helderheid te krijgen op papier omdat de onderzoekers en ook die mevrouw in Noord-Holland wellicht niet onze Statenverslagen allemaal spellen. Wat de gedeputeerde zegt, is leuk voor hier in de zaal maar de vraag is of Noord-Holland en alle omwonenden dat ook meekrijgen. Wij zijn er voor om dit besluit helder en transparant te regelen. Verwacht u dat de gedeputeerde het op papier gaat aanpassen?

De heer **SLOOTER (SP)**: Hebt u het over de gedeputeerde van Noord-Holland of Zuid-Holland?

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: U zegt dat u de antwoorden van de gedeputeerde gaat afwachten. Ik neem aan dat u het ook over de gedeputeerde van Zuid-Holland hebt. Als u ook de antwoorden van de gedeputeerde van Noord-Holland afwacht, dan ben ik daar ook benieuwd naar.

De heer **SLOOTER (SP)**: Het leidt geen twijfel dat ik in dezen vertrouwen heb in de antwoorden van de gedeputeerde. Ik ben ook heel benieuwd naar uw bijdrage. Over de rol en de inbreng van de gedeputeerde van Noord-Holland kan ik niets zeggen. Misschien kan onze gedeputeerde daar iets over melden.

De **VOORZITTER**: Om misverstanden uit te sluiten; mevrouw Post heeft hier geen spreektijd. Het woord is aan de heer Potjer van GroenLinks.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: GroenLinks had eigenlijk verwacht dat in de gewijzigde Statenvoordracht de doelstellingen en het plangebied eenduidig zouden zijn geformuleerd en dat zou zijn aangegeven met welke verkeerscijfers zou worden gerekend, zoals in de commissie was besproken. Wij denken dat het college hier een kans heeft laten liggen om het vertrouwen van de bewoners te herstellen en te laten zien dat het geen doorgestoken kaart is, waardoor de 'middenvariant' er sowieso uit zou komen.

Voorzitter, het bollenlandschap is het visitekaartje van Nederland. Holland is molens, klompen en tulpen. GroenLinks vindt dat wij dat visitekaartje niet kapot moeten maken, niet alleen voor de toeristen maar vooral voor onszelf, de inwoners van Zuid-Holland, de belastingbetalers. Zuid-Holland is al de provincie met de meest vervuilde lucht, de minste natuur en het meeste asfalt per vierkante meter. Laten wij dat nu niet verergeren. Laten wij opkomen voor onze bewoners. Laten wij hun een gezonde lucht en een mooie omgeving gunnen. De Duinpolderweg lijkt wel een soort van drankprobleem, het maakt meer kapot dan je lief is. In 2003 bleek al dat de Duinpolderweg meer problemen veroorzaakt dan oplost. En net als bij drank kunnen sommigen er toch niet van afblijven. Telkens weer werden er plannen gemaakt en onderzoeken uitgevoerd. En telkens weer was er een kater. Het is niet goed voor bewoners en landschap en het lost geen problemen op. Inmiddels is de verwachte verkeersdrukte afgenomen en daarmee is de noodzaak om de weg aan te leggen verder weg

dan ooit. De cijfers zijn er maar de verslaving is hardnekkig. Nu is het tijd om af te kicken en de moed te tonen ermee te stoppen. De VVD vraag ik te stoppen met deze onnodige overheidsbemoeienis en de verkwisting van belastinggeld. Het CDA roep ik op om een goede rentmeester te zijn, de SP om te luisteren naar de bewoners en D66 om zijn landelijke verkiezingsprogramma te volgen. Wees een ferme heelmeester en heb de moed om deze kwestie niet te laten doetteren. Het is alleen maar een onderzoek, zeggen sommigen, met Meccano-onderdelen waarvan wij moeten afwachten wat er uitkomt. En daar zit hem de crux. Wat in de Meccanodoos zit kan eruit komen en als er dus een stroomweg in het onderzoek zit, dan kan dat er uitkomen als voorkeur. Sterker nog, er is al een ontheffing aangevraagd voor de stroomweg. Dus als u geen stroomweg wilt, dan moet u die niet in de doos stoppen. Haal de angel eruit en laat de bewoners niet langer in onzekerheid en steun ons amendement. De vraag is of wij ons laten leiden door het humeur van een VVD'er in Noord-Holland die niet van haar Duinpolderweg kan scheiden of dat wij kiezen voor het welzijn van omwonenden, tegen belastingverspilling en voor ons mooie landschap.

De heer **WEIDE (VVD)**: U hebt in de commissievergadering gevraagd om verduidelijking van de voordracht. Die hebt u gekregen. Ik dacht dat u de intentie had om in te stemmen met die voordracht, zodat u steun kon uitspreken voor een betere bereikbaarheid in het Duinpoldergebied.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Ik ben bang dat u niet helemaal goed geluisterd hebt. In de commissievergadering hebben wij een aantal dingen besproken. Dat ben ik met u eens. Wij hebben besproken dat de doelstellingen en het plangebied aangepast zouden worden en dat zou worden gewerkt met actuele verkeerscijfers. Die drie elementen zijn niet aangepast in de voordracht. Wij hebben amendementen ingediend. Als u al ons amendement steunt, dan is er een gereede kans dat wij instemmen met het voorstel.

De heer **WEIDE (VVD)**: Helder. U hebt wel het voornemen om de bereikbaarheid in de Duin- en Bollenstreek aan te pakken? In de vorige periode hebben wij de RijnlandRoute aangelegd. U was tegen elke stap die wij hebben genomen, van het tracébesluit tot aan het inpassingsplan. Dat mag. Ik heb het idee dat dat hier ook het geval is maar nu zegt u wel degelijk dat er iets moet gebeuren aan de bereikbaarheid in de Duin- en Bollenstreek.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Laat ik dat gelijk verduidelijken. Wij zijn er nooit tegen geweest om de bereikbaarheid in de regio Leiden en Holland Rijnland te verbeteren. Wij denken alleen dat dat op een betere manier kan (maar daarmee heeft uw partij helaas nooit ingestemd), namelijk door gelijk het Lammenschansplein aan te pakken, door de stoplichten in Leiden beter af te stemmen. Dat is echter altijd tegengehouden door uw partij. Wij vinden het heel jammer dat juist uw partij die bereikbaarheid in de regio Leiden niet wilde aanpakken.

21204

Inrichting MER Duinpolderweg

Van der Bent en Struijlaard

INGEDIEND ZIJN:

Amendement 539/6932 van de leden Potjer, Çelik, Struijlaard en Canton over **gebruik actuele verkeerscijfers**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 12 oktober 2016 ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

- I. Aan de aanhef van de opsomming in het besluit wordt een zinsnede toegevoegd luidende: 'en hierbij gebruik te maken van verkeersprognoses die gebaseerd zijn op de WLO scenario's 2015.'

Toelichting:

In de hoorzitting gaf de projectleider aan dat het te verwachten is dat de analyse op basis van de WLO-scenario's 2015 in plaats van die van 2003 zou worden gebaseerd. Eerder gaf de gedeputeerde ook al aan dat nieuwe wegenplannen op deze nieuwe scenario's zouden worden gebaseerd. Dit amendement maakt het onderdeel van het besluit, waarmee misverstanden worden voorkomen en het onderzoeksbureau een heldere opdrachtomschrijving heeft.

Amendement 540/6932 van de leden Potjer en Bakx over **geen stroomweg**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 12 oktober 2016 ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

Het besluit te wijzigen in:

'Besluiten:

- I. In te stemmen met het opnemen van de volgende alternatieven in de MER Duinpolderweg,
 - a. Nulalternatief
 - b. Het Parelalternatief 2.0
 - c. NOG Beter 2.0'."

Toelichting:

Er worden relatief veel onderzoeksvarianten voorgesteld. Het beperken van het aantal varianten vermindert de onderzoekslast en drukt de kosten. Dit amendement beoogt alleen die varianten te onderzoeken die het meest kosteneffectief zijn, op het meeste draagvlak in de regio en Provinciale Staten kunnen rekenen en niet eerder zijn onderzocht. Hiermee wordt onnodig onderzoek met de bijbehorende kosten vermeden. In de toelichting bij het besluit wordt gesproken over een Meccanodoos. Voorgesteld wordt alleen die onderdelen erin te doen, die daadwerkelijk gebruikt mogen worden.

De heer **VAN DER BENT (CDA)**: Afgelopen voorjaar lag de vraag voor of met de probleemanalyse nut en noodzaak waren bewezen om verder te gaan met het project Duinpolderweg naar de MER. Wat het CDA betreft was het antwoord daarop ja, maar wel binnen bepaalde kaders, namelijk dat er een knelpuntvariant opgenomen moest worden en dat de

nulvariant duidelijk als variant meegenomen moest worden. Daarnaast moest er een adviesgroep ingesteld worden die ook een uitspraak kon doen over de varianten. Wij moeten constateren dat daaraan is voldaan. Wij kunnen dan ook instemmen met het verder brengen van deze varianten naar de MER. Het CDA sorteert daarbij niet voor op een eindoplossing. Uit de MER-analyse en de MKBA moeten de kosten duidelijk worden. Op basis daarvan kunnen wij een afweging maken.

Wel heeft het CDA nog twee vragen aan de gedeputeerde. De eerste gaat over de probleemanalyse. Die formuleert twee aangescherpte doelstellingen. Wat het CDA betreft vervangt deze de doelstelling uit de NRD, waarin wordt gesproken over de verbinding tussen de N206 en de A4. Dat zou ook moeten omdat de oplossingen ook een breder palet weergeven. Graag horen wij van de gedeputeerde of hij dat ook zo ziet. Ten tweede zijn de WLO-scenario's nu niet opgenomen in de Statenvoordracht. In de commissie heeft de gedeputeerde wel gezegd dat hij daarvan uitgaat. Wij horen graag een bevestiging van de gedeputeerde.

De heer **STRUIJLAARD (50PLUS)**: Vandaag spreken wij wederom over een project waarvoor geen probleem is maar wel een oplossing, namelijk de Duinpolderweg. De fractie van de 50PLUS is altijd voorstander van de aanleg van de noodzakelijke infrastructuur maar u leest en hoort het goed, het moet wel noodzakelijk zijn. Wat betreft de aanleg van de Duinpolderweg is onze fractie van mening dat deze weg niet noodzakelijk is. Sterker nog, wij denken dat deze weg alleen maar meer problemen geeft in het gebied waar deze weg aangelegd zou moeten worden.

De fractie van 50PLUS heeft al in een vroeg stadium aangegeven dat de bevindingen uit de eerdere MER-studie van 2003 nog steeds als een paal boven water staan. Wij hebben samen met verkeersdeskundigen zeer kritisch gekeken of er in 2003-2004 ontwikkelingen in dit gebied zijn geweest die de noodzaak voor de aanleg van deze weg zouden kunnen ondersteunen. Onze conclusie is dus niet gebaseerd op een zogenaamd anti-asfaltgevoel maar op gewoon gezond verstand, mede ingegeven door de huidige beschikbare gegevens over mogelijke drukte en ontwikkelingen in de toekomst.

Voorzitter, inmiddels tracht het breed bestuurlijk overleg, het BBO, later genoemd stuurgroep Duinpolderweg, al ongeveer acht jaar lang nut en noodzaak van deze weg aan te tonen. Wat nog steeds niet gelukt is, al willen zowel GS van Noord-Holland als Zuid-Holland ons iets anders op de mouw spelden. Voor onze fractie staat vast dat nut en noodzaak van de Duinpolderweg niet zijn aangetoond en wij zijn van mening dat dit de reden is dat wij vandaag wederom in deze Statenzaal spreken over dit project. Hoeveel gemeenschapsgeld moeten wij nog verspillen aan dit zinloze project? Geld dat wij prima kunnen gebruiken om andere, wel noodzakelijke zaken te realiseren. Recent ontvingen wij informatie waaruit blijkt dat de cijfermatige onderbouwing van de actuele probleemanalyse op zijn minst dubieus is.

Door een externe organisatie werden wij gewezen op het feit dat "uit de cijfers van onze eigen provincie blijkt dat de verkeersintensiteiten in de noordelijke Bollenstreek al vele jaren aan het afnemen zijn. Deze trend begon al in 1998 en heeft dus niets te maken met de economische crisis. Er is dan ook geen enkele reden om aan te nemen dat er in de nabije toekomst verandering in zal komen. Dit staat in schril contrast met de provinciale rapporten, waarin steeds weer wordt beweerd dat het verkeer sterk zou zijn toegenomen en ook in de toekomst sterk zal toenemen. Wij wezen u al eerder op de volstrekt verkeerde groeiscenario's die ten grondslag liggen aan de probleemanalyse 2016." Juist daarom roepen wij onze collega-Statenleden op om niet akkoord te gaan met de voordracht van GS en in plaats daarvan GS op te dragen de gemeenten te ondersteunen met het oplossen van hun lokale problemen.

Maar, voorzitter, realistisch als 50PLUS is, want hoe ouder hoe wijzer, zullen wij om de schade zoveel mogelijk te beperken een aantal amendementen indienen, indien de Staten in meerderheid besluiten dat dit doorgezet moet worden in een plan-MER-onderzoek. Want ook de fractie van 50PLUS ziet in de actuele probleemanalyse een aantal lokale knelpunten die opgelost zouden moeten worden. Die kunnen echter niet worden opgelost met één weg maar alleen met maatwerk op lokaal niveau. Daarnaast maakt 50PLUS zich grote zorgen dat de mogelijk nieuwe weg letterlijk de weg vrijmaakt voor grootschalige woningbouw in de Bollenstreek, de zogeheten Bollenstad. Het kan toch niet zo zijn dat de provincie Zuid-Holland in de Bollenstreek natuur moet opofferen omdat de stadsregio Amsterdam wil groeien. Wij onderschrijven de vrees van onder meer het platform NOG dat de Duinpolderweg een aanzuigende werking zal hebben, waardoor de verkeersdrukke in Bennebroek, Vogelenzang, Hillegom, De Zilk en Heemstede alleen maar zal toenemen. Het platform NOG heeft er nog eens op gewezen dat het verkeer in de afgelopen vijftien jaar vrijwel nergens is toegenomen en op veel punten in de Bollenstreek zelfs is afgenomen. Het platform baseert zich daarbij op tellingen van de provincie Zuid-Holland. De kwestie Duinpolderweg is voor onze fractie aanleiding geweest om vorige week vrijdag een petitie te starten. De afgelopen dagen hebben ruim negenhonderd personen deze petitie ondertekend. Dit zijn wel onze burgers die zich blijven verzetten tegen de Duinpolderweg, de nieuwe verbindingsweg tussen de N206 en de A4.

Tot slot onze conclusie. De fractie van 50PLUS geeft de gedeputeerde het dringende advies om nog eens kritisch te kijken naar dit project. Wij gaan er dan ook van uit dat hij dan tot de conclusie komt dat dit project in zijn huidige vorm gestopt dient te worden. Het MER-onderzoek gaat bijna 0,5 miljoen euro kosten. Deze kosten kunnen GS de gemeenschap besparen door er een punt achter te zetten. Kijk primair naar lokale knelpunten en pak deze aan indien nut en noodzaak daarvan wordt aangetoond. Ik wil nu namens de fractie 50PLUS vier amendementen indienen. Tot zover mijn bijdrage in eerste termijn.

INGEDIEND ZIJN:

Amendement 541/6932 van de leden Struijlaard, Bakx, Potjer, Çelik en Canton over **Duinpolderwegrapporten**.

"Provinciale Staten van Zuid Holland in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Besluiten:

Aan het bij voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit de volgende zin toe te voegen:

2. De commissie van de MER opdracht te geven de probleemanalyse en actualisatiestudie te betrekken bij haar advies."

Toelichting:

Voor een goede procedurele gang van zaken dienen de rapporten die aan de basis liggen van de beslissing tot de huidige inrichting van de MER deel uit te maken van de informatie die aan de Commissie voor de MER ter beschikking wordt gesteld bij de beoordeling van het advies

Amendement 542/6932 van de leden Struijlaard, Bakx, Potjer, Scheurwater, Çelik en Canton over **plangebied Duinpolderweg**.

"Provinciale Staten van Zuid. Holland in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Besluiten:

Het bij voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen;

2. Het plangebied van de Plan MER uit de door Provinciale Staten van Zuid-Holland eerder vastgestelde notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) wordt zodanig verruimd dat de infrastructuurmaatregelen van alle onderzochte alternatieven daar binnen vallen."

Toelichting:

De alternatieven zullen in de MER Duinpolderweg worden getoetst of ze aan de randvoorwaarden voldoen, waaronder het plangebied. Dit plangebied is in de NRD op pagina 5 begrensd tot het gebied tussen Bennebroek en Hillegom. De door de Brede Adviesgroep ingebrachte nieuwe alternatieven liggen grotendeels buiten dit plangebied van de NRD. Zonder verruiming van het plangebied zouden deze alternatieven in feite geen kans maken omdat zij om formele gronden bij voorbaat zouden afvallen. Om alle alternatieven een gelijkwaardige kans te geven is het van cruciaal belang dat Provinciale Staten van Zuid-Holland ook het toetsingskader van het plangebied volgens de NRD toetsingskaders aanpassen conform het advies van de Brede Adviesgroep Duinpolderweg. In de toelichting bij het besluit werd al aangegeven dat het plangebied met dit besluit wordt verruimd. Met dit amendement wordt dit ook expliciet in het besluit opgenomen en worden misverstanden voorkomen.

Amendement 543/6932 van de leden Struijlaard, Bakx, Potjer, Scheurwater en Canton over **doelstelling Duinpolderweg**.

"Provinciale Staten van Zuid Holland in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Besluiten:

Het bij voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

21206

Inrichting MER Duinpolderweg

Voorzitter en Kasmi

Aan het besluit toe te voegen:

2. Dat de MER de effecten dient te onderzoeken op basis van de (geactualiseerde) doelstellingen zoals geformuleerd in de Probleemanalyse 2016 (blz. 47 en 48) en het advies van de Brede Adviesgroep Duinpolderweg.”

Toelichting:

In het ontwerpbesluit staat de hoofddoelstelling omschreven als de verbetering van de verkeersafwikkeling op de oost-westverbinding tussen de N206 en de A4. In de commissie heeft de gedeputeerde aangegeven dat de probleemanalyse deze doelstelling amendeert. Met dit amendement is dat eenduidig vastgelegd, zodat het ook voor de onderzoekers, de commissie van de MER en andere betrokkenen die niet bij de commissievergadering aanwezig waren helder is.

Amendement 544/6932 van de leden Struijaard en Bakx over **Duinpolderwegvarianten**.

“Provinciale Staten van Zuid-Holland in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Besluiten:

Het bij voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

2. Voor wat betreft de in de plan MER te onderzoeken alternatieven zullen de beide noordelijke delen van het alternatief Zienswijze Gemeenteraad Hillegom (gelegen ter hoogte van het oorspronkelijke Noordelijke alternatief en het Middenalternatief) niet onderzocht worden.”

Toelichting:

De hoofdverbinding van dit alternatief zal aan de zuidzijde van Hillegom worden aangelegd. Aan de noordzijde van Hillegom kan daardoor volstaan worden met een verbinding van de N208 met de N205 over reeds bestaande infrastructuur via de Weerlaan (onderdeel van het alternatief NOG Beter 2.0). Daarmee wordt voorkomen dat ten onrechte kostbaar open cultuurhistorisch gebied wordt aangetast.

De **VOORZITTER**: De amendementen zullen worden rondgedeeld en maken deel uit van de beraadslagingen. Voor D66 is het woord aan de heer Kasmi. Ik vraag extra aandacht voor hem omdat hij zijn maidenspeech houdt.

De heer **KASMI (D66)**: Na anderhalf jaar is het eindelijk zo ver. Ik begon mij al af te vragen hoe het zou zijn om hier te staan.

Het dossier Duinpolderweg houdt de gemoederen van veel partijen al heel wat jaren bezig. Het aantal insprekers op dit dossier in de commissies van zowel Noord- als Zuid-Holland heeft maar weer eens aangetoond hoeveel partijen betrokken zijn en bereid zijn om mee te denken over een zo goed mogelijke oplossing voor de regio. Net als in de commissies wil ik ook hier beginnen met een woord van dank en waardering voor alle partijen die energie en tijd hebben geïnvesteerd in de totstandkoming van het advies, zoals verwoord in het uiteindelijke rapport van de adviesgroep. Dank daarvoor. De fractie van D66 is zich er terdege van bewust dat het een intensief proces is geweest, waarin de tegenstellingen tussen partijen helder naar voren zijn gekomen, dat het er af en toe pittig aan toe is gegaan maar dat er ook een grote

bereidheid was om naar elkaar te luisteren. Zo heeft elke deelnemer de gelegenheid gekregen om zijn of haar lokale verkeersproblemen te belichten en oplossingen in te brengen. Dat mochten ook alternatieven zijn buiten het eerder vastgestelde plangebied of alternatieven zonder nieuwe infrastructuur. Dit heeft ervoor gezorgd dat het uiteindelijke advies op breed draagvlak kan rekenen en dat ook de minderheidsstandpunten in het eindadvies zijn verwoord. D66 heeft er altijd op aangedrongen dat de oplossingen voor de bereikbaarheid en de leefbaarheid in de grensstreek ook buiten het oorspronkelijke plangebied konden en mochten worden gezocht, als daarmee de huidige en toekomstige knelpunten beter opgelost konden worden. Wat D66 betreft zijn in de zoektocht naar een juiste oplossing in ieder geval de volgende vier zaken van belang:

- de mate van het oplossend vermogen van de variant;
- een zo goed mogelijke inbedding in het landschap met oog voor kansen en mogelijkheden om de kwaliteit op het gebied van natuur, woonomgeving en landschap te versterken en zo werk met werk te maken;
- breed draagvlak voor de uiteindelijk gekozen variant;
- dat er zoveel mogelijk synergie wordt gezocht met de ontwikkelingen rond de economische agenda Duin- en Bollenstreek.

Met de kennis van nu is maar weer eens duidelijk geworden dat het besluit in januari vorig jaar in de commissievergadering om een tussenstap in te laten op aandringen van D66 van grote waarde is geweest voor het hele proces. Het besluit om een tussenstap in te plannen en zo extra tijd en energie te investeren in het voeren van gesprekken met belanghebbenden en het aanscherpen van de probleemanalyse blijken van groot nut te zijn geweest. Want, voorzitter, het heeft uiteindelijk geleid tot het instellen van de adviesgroep die ons via het rapport heeft kunnen voorzien van zeer waardevolle informatie. Maar misschien nog wel belangrijker, de breed samengestelde adviesgroep heeft meer opgeleverd dan een voorstel met een aantal varianten. Zij heeft ook voor groter draagvlak gezorgd voor het project in zijn geheel. Hiermee heeft de overheid mijns inziens een stukje vertrouwen teruggewonnen bij de verschillende dorpsraden, bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties.

Voorzitter, uit de probleemanalyse blijkt duidelijk dat er op bepaalde plekken in de regio Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland, Hillegom en de Haarlemmermeer knelpunten zijn op het gebied van bereikbaarheid, leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming. De meeste betrokken partijen zijn het hierover eens. Echter, zoals eerder aangegeven, over hoe deze knelpunten het best aan te pakken zijn de meningen verdeeld, zeker als wij ook de spreiding van de verschillende knelpunten over de regio in ogenschouw nemen. De fractie van D66 is dan ook tevreden met het voorstel dat nu voorligt omdat de opmerkingen van de Statenleden, eerder gemaakt in de verschillende commissievergaderingen, ter harte zijn genomen en het eindadvies van de adviesgroep nagenoeg in zijn geheel is overgenomen. Het is goed dat deze zeven uiteenlopende varianten straks via de MER-procedure serieus worden onderzocht op alle voor- en nadelen. Wij realiseren ons terdege dat het verkennen van maar liefst zeven oplossingsvarianten extra tijd zal vergen.

Inrichting MER Duinpolderweg

Kasmi, Privé, Voorzitter en Canton

Maar hier staat tegenover dat wij ook de kans krijgen om te werken aan een breed gedragen variant met voldoende oplossend vermogen. Wat D66 betreft gaat een zorgvuldig en transparant proces dat kan rekenen op breed draagvlak, boven snelheid. Wij willen daarom ook niet aan de voorkant voorsorteren op welke uitkomst dan ook. D66 zal erop blijven toezien dat de adviesgroep ook in de komende tijd een serieuze rol toebedeeld krijgt als het gaat om het inbrengen van expertise en het geven van feedback op de tussenresultaten.

Tot slot, voorzitter, zou ik graag gedeputeerde Vermeulen willen danken voor zijn grondhouding in het proces, zeker als ik dat vergelijk met onze burens in Noord-Holland. Deze heb ik als zeer constructief ervaren en ook het ambtelijk apparaat wil ik via deze weg bedanken voor de tomeloze inzet. Dank u wel.

De heer **PRIVÉ (PPV)**: Wij spreken vandaag over de aanleg van een vierbaansweg door het cultuurhistorische hart van de Bollenstreek. Bij sommigen ook bekend als de Duinpolderweg. Het college heeft het voor elkaar gekregen dat de PVV voor het eerst sinds wij in dit huis vertegenwoordigd zijn tegen een MER-onderzoek gaat stemmen. En ik kan u alvast verklappen dat er nog heel veel water door de Oude Rijn moet stromen, willen wij zelfs maar overwegen om de uitkomst van het onderzoek te steunen. Dat komt niet doordat wij per definitie tegen asfalt zijn. Sterker nog, als er vandaag een deugdelijke onderbouw van nut en noodzaak ter bespreking had voorgelegen, dan had u in de PVV een van uw meest trouwe partners getroffen. Ik verwijs maar naar het dossier RijnlandRoute of de N207. De afgelopen maanden en eigenlijk de afgelopen jaren hebben zich gekenmerkt door een veelvoud aan wonderlijke gangen van zaken en kronkelwegen. Begrijp mij goed, hiervoor is echt niet alleen het college van Zuid-Holland verantwoordelijk, onze noorderburen hebben wat dat betreft een eveneens bedenkelijke rol op zich genomen. Een de gedeputeerde uit Noord-Holland heeft verklaard dat een drietal varianten puur en alleen in de MER zouden worden meegenomen omdat dat elegant is, omdat ze (de indieners) anders al het werk voor niets zouden hebben gedaan. Ik moest het fragment drie keer bekijken om te kunnen geloven dat het echt waar was. De indieners van de drie varianten wekken kennelijk zo veel medelijden op dat vele tienduizenden euro's worden verspild aan een onderzoek dat bij de door hen geschetste varianten toch nooit succesvol kan zijn.

Maar ook in Zuid-Holland kunnen wij er wat van. Toezeggingen worden niet of nauwelijks nagekomen en de zogenaamde aangescherpte voordracht die toegezegd werd door de gedeputeerde bevat precies een inhoudsloze alinea. Die moeite had u zich wat ons betreft kunnen besparen. Belangengroeperingen zijn verleid deel te nemen aan allerlei commissies, waardoor zij met open ogen in de val van de beide colleges trapt. Zij werden gebruikt ter legitimatie van een groter doel waarop niemand in de regio zit te wachten, namelijk die grote vierbaansweg door het hart van de Bollenstreek. Het Zuid-Hollandse keffertje kan blaffen wat hij wil maar als de Noord-Hollandse buldog bijt, dan is het uit met de pret. Als klap op de vuurpijl worden de Staten van Zuid-Holland ook nog eens gechanteerd met de dreiging de steun voor de aanleg van de hov-verbinding naar Schiphol in te trekken. Nee, de samenwerking met Noord-Holland verloopt prima. Voorzitter, permitteer mij een kleine stap terug in de tijd te doen. In april heb ik een aantal fracties horen spreken over het opnemen van een variant met uitsluitend lokale

maatregelen. Ik zal een tweetal voorbeelden noemen. Ik citeer: "Er moet een variant worden opgenomen die stoelt op lokale oplossingen die door de gemeenten zijn aangedragen." En: "De Bestaande knelpunten moeten serieus worden onderzocht." Uitspraken die de PVV onderschrijft. Nog niet met de beste wil van de wereld is er in het huidige voorstel zo'n variant te ontdekken. Het gaat gewoon om het doordrukken van de verbindingsweg tussen de N206 en de A4, zoals door de eerdergenoemde Noord-Hollandse gedeputeerde ook daadwerkelijk is verklaard. Wees daar dan gewoon eerlijk over.

De afgelopen dagen hebben ons van verschillende kanten moties en amendementen bereikt. Wat betreft die laatste categorie kan ik kort zijn. Wij zullen die vooralsnog niet steunen. Wij onderschrijven in zo'n beetje alle gevallen de achterliggende gedachten. Wij zijn echter dermate teleurgesteld over de gevolgde procedure en alle bijbehorende manipulaties en het resultaat daarvan, dat deze amendementen slechts een druppel op de gloeiende plaat zijn. Een gloeiende plaat die wat de PVV betreft zo snel mogelijk naar de schroothoop moet worden verplaatst. Ik heb nog een vraag aan de geachte gedeputeerde. Bent u nu echt van mening dat de fase aantonen nut en noodzaak een gepasseerd station is? Ik dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voor de Partij voor de Dieren is het woord aan de heer Canton.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Er is al een aantal opmerkingen gemaakt over dit infrastructuurproject. Ik kan mij dan ook bij voorbaat aansluiten bij een aantal opmerkingen van GroenLinks en 50PLUS. Wij zijn ook medeondertekenaar van een aantal moties en amendementen. Daarover zal ik niet verder uitweiden. Vooropgesteld, de Partij voor de Dieren was en blijft tegen de Duinpolderweg omdat in het project nog steeds heel veel asfalt wordt gelegd op een plek waar het nu nog groen is. En daar zijn en blijven wij tegen. De verkeersproblematiek die in de regio speelt, is ook niet van dien aard dat een stroomweg noodzakelijk is. En dat betekent wat ons betreft dat de meeste alternatieven uit de milieueffectrapportage zouden mogen verdwijnen. De nulvariant, de nulplusvariant zijn de belangrijkste twee die voor ons nog acceptabel zijn. In navolging van de adviesgroep willen wij de nulvariant als een volwaardig alternatief zien. Graag een reactie hierop van de gedeputeerde.

De regio heeft geen nood aan veel meer asfalt. De regio heeft wel nood aan meer hov (hoogwaardige openbaar vervoer). Helaas is in dit project het openbaar vervoer procedureel gekoppeld aan de aanleg van nieuw asfalt. Onze fractie houdt daarom een motie achter de hand. Zij wil graag een reactie van de gedeputeerde op twee verzoeken. Ten eerste het verzoek om voortvarend door te gaan met hov-oplossingen in de Bollenstreek. Ten tweede het verzoek om eventuele vertragingen bij de planning en voorbereiding van de aanleg van nieuwe infrastructuur, voor zover het het Zuid-Hollandse deel betreft, geen invloed te laten hebben op het implementeren van hov-oplossingen.

21208

Inrichting MER Duinpolderweg

Canton, Scheurwater, en Çelik

Deze verzoeken gaan dus in op het tempo van wanneer kunnen wij hov aanleggen en wanneer er dan eventueel nog asfalt komt. Een tweede punt daarbij is natuurlijk dat het gekunsteld is om procedureel het hov en het asfalt aan elkaar te koppelen. Ook wat dat betreft zouden wij het beter vinden om die beide te ontkoppelen. Tot zover mijn bijdrage in eerste termijn. Dank u wel.

De heer **SCHEURWATER (SGP en ChristenUnie)**: Wij hebben op 21 september 2016 uitgebreid met de gedeputeerde van gedachten gewisseld over de Duinpolderweg. Ik heb toen aangegeven dat het wat mij betreft gaat over de verkeersafwikkeling Duin- en Bollenstreek omdat ik denk dat dat een veel beter beeld geeft van waarmee wij bezig zijn.

Een enkel punt vanuit onze fractie. Of het straks om zeven varianten gaat laat ik nog even in het midden maar als die varianten er straks liggen, dan moet er voor Provinciale Staten ook daadwerkelijk iets te kiezen zijn. Ik zou aan de gedeputeerde willen vragen of hij zou willen reageren op de vraag of hij de varianten die zijn uitgezocht zodanig bij PS wil neerleggen dat wij zelf onze keuzes kunnen maken, zelf onze afwegingen kunnen maken, voordat er een afweging komt vanuit Gedeputeerde Staten, al was het alleen maar om de bewoners, de stakeholders, vertrouwen te geven, draagvlak te creëren en de beantwoording rondom de MER-procedure echt op zijn merites te kunnen bekijken. En daarbij vraag ik nadrukkelijk aandacht voor de Meccanodoos. Collega Canton heeft dat net ook al aangegeven en collega Potjer riep daartoe ook op. Ik denk dat Haarlem niet voor niets is geweest maar dat met name de inspraakdag heel goed heeft aangegeven waarmee de bewoners en de betrokkenen bezig zijn.

Een andere belangrijke vraag, en ook dat kwam in Haarlem naar voren, is of de cijfers nog wel kloppen. Zijn die niet achterhaald? Hebben wij het nog wel over dezelfde dingen? Ik vind het belangrijk dat wij, los van de emoties, weten dat wij dezelfde feitelijke gegevens hebben. Als een en andermaal wordt aangegeven hoe moeilijk dat ligt omdat er vergrijzing optreedt, omdat er een groot aantal betrokkenen naar de oostkant van de provincie vertrekt, dan moeten wij daarover open en eerlijk discussiëren en moeten wij zeker weten dat wij het over dezelfde feiten hebben, niet alleen voor de komende vijf jaar maar ook voor de komende decennia in de richting van 2040/2050. Als wij doorgaan, dan gaan wij een infrastructurele diepte-investering doen voor de komende decennia en hebben niet alleen wij maar ook onze inwoners en in ieder geval onze jongeren er recht op dat het geld goed wordt besteed.

Zonder wrijving geen glans. Dat heb ik er maar even boven gezet in verband met de verhouding tussen onze provincie en Noord-Holland. Ik denk dat we kunnen constateren dat, ook in de onderlinge overleggen, er cultuurverschillen zijn. Een van de belangrijkste dingen is goed te kijken naar de ontkoppeling van hov enerzijds en het gemotoriseerd verkeer anderzijds. Onze fractie voelt zich al min of meer in de tang genomen door de manier waarop dat wordt gepresenteerd. Het ene niet, dan ook het andere niet. Ik denk dat wij in een democratie met elkaar dienen te zoeken naar een totaaloplossing. Wat mij betreft is het autoverkeer en de integraliteit met het hov een heel belangrijke maar ik ben er minder van gecharmeerd als ik in een politieke wurggreep word gehouden. Ik denk dat dat het debat maar ook de voortgang niet ten goede komt.

Dan nog twee laatste punten wat mij betreft. De N205, N206 en de N207 zijn in het gebied heel belangrijke aders, ook voor de provincie. Ik denk dat het van belang is, en die vraag wil ik aan de gedeputeerde voorleggen, mee te nemen wat er gaat gebeuren in het gebied rondom zowel de economie, de bedrijvigheid in de Duin- en Bollenstreek, met name in de groen- en agrarische sector maar ook de Keukenhof als recreatiemiddel. Ik denk dat het daarnaast van belang is om te kijken waar woningen komen en dat wij daarmee nadrukkelijk rekening houden want wij zien een verschuiving van het woongebied naar het oosten en wij ook zien dat het economisch hart niet ligt op de oost-westverbinding maar op de noord-zuidverbinding. Kijkend naar het plangebied denk ik dat het van belang is om dat plangebied waar mogelijk te verruimen. Via de notitie Reikwijdte en detailniveau wordt al het een en ander aangegeven en als wij dat meenemen, dan zorgen wij ervoor dat alle onderzochte alternatieven daarbinnen vallen, zodat we dan ook daadwerkelijk wat te kiezen hebben aan het einde van de procedure. Ook daarop wil ik graag een reactie krijgen van de gedeputeerde. Voorzitter, tot zover mijn bijdrage in eerste termijn.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Ik heb mijn bijdrage gekoppeld aan een vijftal clusters. Ik begin voor het gemak met een terugblik op hoe het allemaal is begonnen en op een aantal commissievergaderingen en interacties met de gedeputeerde en ook met de gedeputeerde van Noord-Holland. **Bij het lezen van de stukken en het teruglezen van de notulen maar ook bij de interacties is duidelijk geworden dat nut en noodzaak anno 2017 nog steeds niet bewezen zijn.** Als dat het fundament is van dit dossier, dan moeten wij elkaar nog eens goed in de ogen kijken want dan klopt er iets niet. Niet alleen bewoners en mensen die ertegen zijn, maar ook politici en heel veel anderen geven aan dat er iets niet klopt aan die cijfers. Dat hebben wij een aantal keren gezegd en meerdere malen bediscussieerd of wij wel de juiste cijfers hebben gebruikt. Hebben wij wel het nieuwe rekenmodel van WLO gebruikt? Hoe serieus is gekeken naar groeimodellen en verkeersdrukke? Telkens komt weer naar voren dat die cijfers drijfzand vormen. Ik begin er heel bewust mee om aan te geven dat wij op basis van die constatering debatteren. Dat vind ik essentieel. Ik zou daarom graag van de gedeputeerde willen weten hoe wij vanaf vandaag met die cijfers omgaan en wat er verandert in het verdere traject, als wij het hebben over toekomstperspectief.

Wat ik ook constateer als ik terugkijk, is de transparante houding van gedeputeerde Vermeulen en de heel starre houding van de bestuurder in Noord-Holland. Ik zeg dat bewust omdat we, zeker in zo'n integraal project waarbij twee provincies samenwerken, proberen een knelpunt op te lossen dat breder ligt dan je eigen geografische grenzen en dan moet je natuurlijk ook met elkaar door één deur kunnen op basis van dezelfde inhoud. Ik constateer dat de houding van onze gedeputeerde een heel andere is dan die van de gedeputeerde in Noord-Holland. Ik wil ook meteen maar zeggen dat ik mij vreselijk gestoord heb aan de signalen die ik heb meegekregen naar aanleiding van het debat in Noord-Holland. De vraag die ik mezelf stelde was: hoe serieus zijn wij straks in onze Staten als wij iets willen, terwijl het signaal aan de andere kant heel anders is?

Ik wil graag weten of dit ook echt iets gaat veranderen in de houding van de gedeputeerde en of wij elkaar niet alleen maar bezighouden. Want wij weten allemaal dat hov en stroomweg aan elkaar gekoppeld zijn. Dat brengt je wel in een tijdelijke spagaat, constateer ik.

Dan de inhoud. Ik vond dat onze gedeputeerde in de commissie klare taal sprak. Ik was buitengewoon tevreden over de toezeggingen en met mij heel veel anderen, ook collega's van de oppositie. Ik ben redelijk tevreden over de voorliggende voordracht maar wij zijn er nog niet. Ik mis de klare taal die de gedeputeerde in de commissie gebruikte in dit stuk. Ja, voorzitter, als ik het hele stuk twee keer doorneem dan krijg ik best het gevoel dat alle alternatieven een eerlijke kans krijgen, maar dan moet ik wel mijn best doen en mijn fantasie gebruiken. **Ik zou graag willen dat er klare taal wordt gebruikt, zodat meteen duidelijk is dat andere varianten gelijkwaardig worden beoordeeld en getoetst.** Ik zou graag van de gedeputeerde willen weten of een amendement nodig is om dat voor elkaar te krijgen of dat de gedeputeerde zelf de voordracht mondeling wil amenderen. Het zou zo maar kunnen.

Het plangebied is ook uitvoerig besproken in de commissie. Ik heb daarvan geen woord teruggevonden in de voordracht, en anders moeten mijn collega's mij corrigeren. Volgens mij is er niets gewijzigd in het plangebied. Ja, allerlei bijlagen zijn toegevoegd en zijn onderdeel van de voordracht. Dat is waar. Daarmee zou je kunnen concluderen dat het plangebied is uitgebreid maar ik zou graag een regel willen terugzien waaruit duidelijk wordt dat het studiegebied plangebied wordt, om misverstanden te voorkomen. Veel breder dus dan aanvankelijk in de NRD is afgetikt. Ik denk dat ik de belangrijkste punten heb benoemd.

Ik wil er nog een paar kleine puntjes aan toevoegen. Ik ben heel erg gecharmeerd van het Meccanodoosprincipe. Ik realiseer mij dat wij dat alleen kunnen doen als alle alternatieven zijn getoetst en als de elementen uit die verschillende alternatieven ook uiteindelijk een ander beeld geven. Ik realiseer mij ook dat wij dat principe alleen maar kunnen toepassen als wij de MER-fase ingaan. Dat het principe mijn partij bevalt, wil ik meegeven. Tot slot heb ik gemerkt dat in de gewijzigde voordracht de probleemanalyse uitdrukkelijk onderdeel is van het geheel en dat in de toelichting nog eens wordt aangegeven dat de probleemanalyse een actualisering is van de NRD. Dat vind ik een stap in de goede richting maar zoals ik al eerder heb gezegd, is dat voor mijn partij op dit moment nog te weinig om zonder meer in te stemmen met de volgende fase en dus de plan-MER.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: U hebt het over de Meccanodoos. GroenLinks vindt dat ook een mooie benadering. Bent u het met GroenLinks eens dat je in de Meccanodoos geen onderdelen moet stoppen waarvan je niet wilt dat die eruit komen?

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Een Meccanodoos kun je op twee manier uitleggen. Ik kan mij voorstellen dat uit de zeven varianten bijvoorbeeld variant A niet in zijn geheel onze voorkeur heeft maar dat wij wel op basis van de toetsing zien dat één element uit variant A toegevoegde waarde kan hebben voor het oplossen van een groter probleem. Zo kan het zijn dat uit iedere variant enkele elementen komen die samen kunnen

leiden tot een alternatief. Ik heb Meccanodoos iets ruimer genomen in dat opzicht.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Op het moment dat wij de Meccanodoos aan Gedeputeerde Staten geven, dan gaan zij daarmee aan de gang. Zij maken een bouwpakket van de Meccanodoos. Als wij nu al weten dat wij geen stroomweg willen omdat uit alle onderzoeken tot nu toe blijkt dat dat zinloos is, waarom zouden wij dan nog 400.000 euro in dat onderzoek steken om toch nog naar die stroomweg te kijken met het risico dat Gedeputeerde Staten met een voorstel komen waarin die stroomweg zit? Als wij dan vervolgens zeggen dat we dat niet willen, dan zeggen Gedeputeerde Staten dat wij het dan ook niet in het bouwpakket hadden moeten stoppen.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Daarin verschillen wij van inzicht. Dan doen wij hetzelfde als Noord-Holland doet. Als het aan Noord-Holland ligt, dan gaan drie andere alternatieven eruit en gaan wij het alleen hebben over vier alternatieven, waar Noord-Holland graag onderzoek naar wil doen. Ik zou graag objectief andere varianten willen laten onderzoeken om daarna een politiek besluit te nemen. Wij zijn ook niet voor een stroomweg maar ik vind wel dat bij een serieuze MER-procedure alle varianten moeten worden doorgerekend en getoetst op basis van gelijke beginselen voor alle alternatieven, zodat wij een besluit kunnen nemen. Als wij de meerderheid hebben, dan krijgen wij een variant waarmee we allemaal blij naar huis gaan. Zo werkt het. Ik wil niet een aantal varianten op voorhand uitsluiten omdat ik die liever niet terug wil zien na de toetsing.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: U wilt de stroomweg wel in het onderzoek hebben maar u zegt dat het niet uitmaakt wat er uit het onderzoek komt, de stroomweg mag niet in een oplossing komen.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Nee, ik wil de adviesgroep volgen. De adviesgroep heeft ook de alternatieven meegenomen die u er liever uit wilt. Ik volg de adviesgroep. Ik pleit ervoor om alle alternatieven te onderzoeken. Ik heb in de commissie gezegd dat er wat mij betreft drie uitgaan, maar zo werkt het niet. Ik wil dus dat alle alternatieven getoetst worden en dat iedere zelfstandige partij een besluit neemt op basis van de toetsing. Ik geloof in voortschrijdend inzicht. Ik was buitengewoon tevreden over de bijdrage van de SP-fractie. Dan kunnen wij elkaar wellicht toch vinden in de juiste variant.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Oké, ik houd mij vast aan uw uitspraak dat wij het er niet in doen, als wij dat allemaal vinden. Volgens mij hoor ik u ook zeggen dat het er wat u betreft niet in hoeft.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Dat vind ik dan weer te snel gaan. Ik heb uw amendement daarom niet ondertekend. Mijn fractie wil alle zeven varianten de MER in laten gaan en dat wij daarna op basis van de toetsing met elkaar de afweging maken waar wij voor gaan.

Tot slot vraag ik mij af hoe het met bevoegdheden zit maar ik vond de suggestie van de SP om na de MER-fase met een voordracht te komen om dat niet te doen en dat over te laten aan de Staten, ook een goed idee.

21210

Inrichting MER Duinpolderweg

Çelik, Voorzitter, Weide en F. Vermeulen

Ik denk dat dat voor de inhoud niet veel uitmaakt want ook het college heeft nu eenmaal een voorkeur op basis van de feiten maar om het proces wel wat transparanter en dualistischer te laten voortgaan, vind ik het een goed idee en zou ik dat willen steunen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Weide voor de VVD. Terwijl hij hierheen komt, maak ik van de gelegenheid gebruik om u te melden dat bij amendement 541 de heer Struijlaard niet zijn broer heeft ingeschakeld heeft maar dat bij nummer 2 moet staan Willem Bakx.

De heer **WEIDE (VVD)**: Wij hebben in het voorjaar gesproken over de probleemanalyse en het instellen van een adviesgroep. Die adviesgroep heeft een rapport geleverd. Daarmee zijn GS vervolgens aan de slag gegaan om het uiteindelijke voorstel dat hier nu ter tafel ligt, in te brengen. Daarover hebben wij in de commissie gesproken. Er is een verkeerskundig probleem in de Duin- en Bollenstreek. Dat moet worden aangepakt maar de vraag is hoe. Dat moeten wij onderzoeken. Vandaar de onderzoeken die nu ter tafel liggen. De VVD zou die uitgevoerd willen hebben, alvorens wij verder kunnen spreken over de daadwerkelijke oplossingsrichting. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voor een reactie op de gemaakte opmerkingen en de gestelde vragen is het woord aan gedeputeerde Vermeulen.

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: Er is door een aantal al gememoreerd dat het een lastig en ingewikkeld proces was om tot dit moment te komen, waarvoor ik iedereen die daaraan heeft bijgedragen tot op heden, niet in de laatste plaats uw Staten, van harte wil bedanken. Ook de adviseur, Jan Pieter Lokker, die een heel nuttig advies heeft uitgebracht over de tussenstap en ook de voorzitter van de adviesgroep die heel erg hard heeft gewerkt aan het in goede banen leiden van dat advies. Daarin is heel veel tijd gaan zitten. De heer Kasmi memoreerde dat onder andere en ook ik denk dat daarin echt heel veel meerwaarde gezeten heeft om alle partijen, voor- en tegenstanders van de verschillende varianten, bijeen te brengen en te kijken of er toch een advies uit kon komen, waarmee recht wordt gedaan aan eenieder. Dat is bijna gelukt maar niet helemaal omdat een aantal zich er uiteindelijk niet in kan vinden.

Alle lokale wethouders in de stuurgroep Duinpolderweg willen dit pakket echter wel onderzoeken. Ik heb in de commissie betoogd dat het college vindt dat het verstandig is om dat onderzoek nu ook in te gaan. Ik heb daarbij een aantal toezeggingen gedaan. Ik kom daarop straks terug in reactie op de vragen die gesteld zijn. Allereerst natuurlijk dat op basis van de nieuwste WLO-scenario's (uitgewerkt in het model VENOM 2016) de MER nu verder onderzocht zal worden. De meest actuele cijfers zullen dus gebruikt worden. In de toelichting op pagina 12 onder het kaartje staat dat met het toevoegen van alternatieven in de MER ook het plangebied wordt uitgebreid. **Daarover is een amendement ingediend maar ik heb al gezegd dat wij dat zullen doen en dat het ook van belang is dat de geactualiseerde hoofddoelstellingen en subdoelstellingen uit de probleemanalyse volledig worden betrokken bij het onderzoek en dat de MER daarop gebaseerd zal worden. Daaraan is de voordracht aangepast maar ik hecht eraan om dat nog even uit te leggen want ik snapte het op een**

zeker moment zelf ook niet meer. Mijn verwondering was groot.

Wij hadden een NRD en wij hebben nu een probleemanalyse. Hoe zit dat nu en hoe verhoudt zich dat tot elkaar? Ik heb het in de commissie geprobeerd uit te leggen maar dat zal ik nu nog een keer doen. Het eerst deel van de normale MER-procedure ligt hier nu op tafel maar normaal gebeurt dat niet. De probleemanalyse is uit het MER gehaald en ligt nu mede ten grondslag aan de besluitvorming vandaag. Daarin zit altijd een aanscherping van de doelstellingen die in de NRD zijn verwoord. Nou was dat in dit geval ook nog eens een opdracht van Provinciale Staten. Er lag destijds in 2013 bij de NRD een amendement van toenmalig Statenlid de heer Looze, en die heeft gezegd: voordat de MER verder wordt uitgewerkt, moeten de doelstellingen van de NRD verder worden aangescherpt en geactualiseerd en SMART gemaakt. Dat is dus ook gebeurd. Mijn Noord-Hollandse collega zegt dan dat het ene niet zonder het andere kan; ik zou liever zeggen dat het een uit het ander volgt. Je kunt dus niet de NRD aan de kant zetten omdat de doelstellingen uit de probleemanalyse de verdere aanscherping zijn van de doelstellingen die in de NRD staan in paragraaf 2.2. Dat is de actualisatie waarover wij het hebben. En aan die geactualiseerde doelstellingen zal dus ook worden getoetst. Ze komen dus niet in de plaats van de doelstellingen in de NRD maar het zijn conform uw opdracht en conform de aanbeveling van de Commissie voor de MER geactualiseerde doelstellingen en daaraan zal getoetst worden. Dat zijn volgens mij de drie hoofdvragen die in de commissie speelden.

Ten aanzien van het laatste punt heb ik gezegd dat de voordracht in die zin aangepast zou moeten worden, dat wij zouden kijken of de verwarring weggenomen kon worden. Dat is misschien bij sommige wel en bij sommige niet gelukt. Daarover heb ik net nadere uitleg gegeven. De probleemanalyse is in ieder geval nu opgenomen bij de voordracht om een verwijzing mogelijk te maken. En de zeven varianten zijn in die voordracht opgenomen en de toelichting is gewijzigd, zoals ik net heb verwoord. Over de WLO-scenario's en het plangebied heb ik al het een en ander gezegd en daar lag ook al een toezegging voor.

Dan kom ik bij de vragen die gesteld zijn. De heer Slooter vraagt nog eens naar nut en noodzaak. Ik heb natuurlijk niet willen zeggen dat ik het debat daarover niet opnieuw wil voeren maar ik denk dat die discussie uitgebreid in deze zaal met de Statencommissie van Noord-Holland in gezamenlijkheid is gevoerd. Ten aanzien van die discussie heeft het college van GS uiteindelijk geconcludeerd, ook op basis van de probleemanalyse, dat er voldoende redenen zijn om door te gaan met de MER-procedure. Er liggen nu zeven verschillende varianten op tafel. Wat het college betreft krijgen die alle zeven een eerlijke kans. Ik zou geen knip voor de neus waard zijn als ik hier zou staan met het doel om een twee-keer-tweebaansweg aan te leggen en alleen voor de vorm een paar andere varianten in de verkoop zou doen. Zo heeft het college het voorstel niet bij u neergelegd. Ik heb het ook nog eens aan mijn Noord-Hollandse collega gevraagd; dat is ook niet haar intentie. Wat haar betreft staat het onderzoek ook open, en dat is haar geraden ook want anders zou ik daarmee een probleem hebben want dan waren wij inderdaad bezig met bezigheidstherapie.

Inrichting MER Duinpolderweg

F. Vermeulen, Potjer en Çelik

En eerlijk gezegd ben ik er zo veel tijd aan kwijt dat ik dat toch wel een beetje zonde zou vinden. Over de doelstellingen heb ik al het een en ander gezegd. En ik zeg ook tegen de heer Slooter dat ik geen spelletjes speel. Als ik u echter niet zou uitleggen hoe de probleemanalyse en de aanscherping volgt uit de NRD met de voorgeschiedenis hier in de Staten erbij, dan zou ik u niet goed voorlichten. Ik vertel het zo scherp mogelijk, zoals ik ernaar zal handelen. En wij spelen zeker geen spelletje.

Meerdere mensen hebben gevraagd naar de procedure nadat de MER-studie heeft plaatsgevonden. Ik probeer zo dicht mogelijk te blijven bij de procedures die wij altijd hanteren bij dit soort projecten. Los van het feit dat wij de adviescommissie er zeer nauw bij zullen betrekken om te komen tot een conceptvoorkeursalternatief, zal het college van Zuid-Holland het conceptvoorkeursalternatief aan de Staten toezenden met alle daarbij behorende documenten, zodat u onderling de discussie verder kunt voeren. Als u besluit om dat te doen, dan kunt u het college uw mening en aandachtspunten meegeven. Dat is een gevolg van mijn toezegging aan de heer Scheurwater in de commissie dat ik in dit geval nog zou nadenken. Ik heb gekeken naar hoe dat normaal gesproken bij procedures gaat. In alle gevallen zullen wij u het conceptvoorkeursalternatief met alle stukken erbij toesturen, voordat het naar de Commissie voor de MER gaat. Dan kunt u zelf uw oordeel daarover vormen.

Dan heeft de heer Potjer ook vragen gesteld over de doelstelling, het plangebied en WLO-scenario's en ik zie dat hij daarop terugkomt.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: U geeft aan dat de doelstelling uit de NRD wordt aangevuld, als ik u goed begrijp, met de doelstellingen uit de probleemanalyse. Ik heb even nagezocht hoe de doelstelling in de NRD precies geformuleerd is. Daar staat: "De hoofddoelstelling is de verbetering van de verkeersafwikkeling op de oost-westverbinding tussen de N206 en de A4." Dat is een heel specifieke doelstelling die in de probleemanalyse breder is geformuleerd. Als deze hoofddoelstelling intact wordt gehouden, dan is een stroomweg ongeveer de enig mogelijke oplossing. Ik ben benieuwd hoe ik dit moet duiden, als de doelstelling overeind blijft.

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: Dat snap ik maar dan pak ik toch de tekst van de probleemanalyse erbij, waarin staat dat die hoofddoelstelling uit de NRD nog steeds actueel is maar dat die zou moeten worden aangescherpt. Dat is ook het advies van de Commissie van de MER geweest, zodat ze meetbaar worden gemaakt. Dat leidt tot dezelfde doelstellingen maar die zijn vertaald in opgaven en dat is hoofddoelstelling 1 met subdoelstellingen en hoofddoelstelling 2 met een subdoelstelling op pagina 4 en 5 van dat stuk. Het is dus geen tegenstelling. Ik snap dat veel mensen vinden dat oost-westverbinding klinkt als een twee-keer-tweebaansstroomweg. Ik begrijp dat ook omdat ooit is gezegd dat wij de Duinpolderweg gaan realiseren. Inmiddels zijn er zeven verschillende varianten die wij gaan onderzoeken en daarbij zitten heel andere oplossingen dan die twee-keer-tweebaansstroomweg.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Daar zit precies de crux. Wij gaan meerdere varianten onderzoeken maar die gaan wij toetsen aan de verkeersafwikkeling oost-west tussen die twee

wegen. Dat is immers de hoofddoelstelling. Nu hoor ik u zeggen dat die hoofddoelstelling uit de NRD eigenlijk geamendeerd is met de probleemanalyse. Wat mij betreft zou het fijn zijn, om misverstanden te voorkomen, als dat ook helder in de voordracht zou staan. Er is een amendement voorbereid om dat scherp en helder te realiseren, om andere interpretaties en miscommunicaties met onderzoeksbureaus, verschillende tussen provincies en gemeenten en wie er allemaal maar bij betrokken zijn, te voorkomen.

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: Dat snap ik maar de NRD is het uitgangspunt dat de Staten hebben vastgesteld. Daarbij hebt u aangegeven dat het geactualiseerd moest worden. Dat is gedaan in de twee hoofddoelstellingen die zijn opgenomen in het rapport van Royal Haskoning. Daarnaast is verwezen in de voordracht en daarbij staat dat daaraan getoetst zal worden. U probeert een tegenstelling te creëren tussen die twee maar het een volgt uit het ander en dat is ook altijd de bedoeling van de Staten geweest.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Ik probeer helemaal geen tegenstelling te creëren; ik probeer te kijken of de doelstelling zoals geformuleerd in de NRD, nu gewijzigd is in de probleemanalyse en of wij uit kunnen gaan van de doelstellingen in de probleemanalyse.

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: De hoofddoelstelling van destijds is vastgesteld en geactualiseerd. De doelstellingen zoals die nu in de probleemanalyse zijn opgenomen, zijn de doelstellingen waaraan getoetst zal worden.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Dank u wel. Dat was de helderheid die ik zocht.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Helder maar het kan altijd helderder. Ik vraag me af of het nog scherper kan. Ik realiseer me dat ik een aantal dingen herhaal, voorzitter, maar dat is nodig om tot mijn vraag te komen. De kern van de hoofddoelstelling in de NRD ging uit van een oost-westverbinding. Daarna is besloten die te actualiseren. Toen kwam die probleemanalyse. U zegt nu dat de hoofddoelstelling uit de NRD met de actualisatie/probleemanalyse gezamenlijk de doelstelling vormen voor de volgende fase. Met andere woorden, alles zit erin en er wordt getoetst op alle onderdelen die in beide documenten zijn opgenomen. Als je iets actualiseert, dan spreekt het toch voor zich dat op basis van nieuwe inzichten ook de hoofddoelstelling wijzigt? Is het dan te veel gevraagd om die onduidelijkheid rond de hoofddoelstelling gewoon te wijzigen?

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: Ik snap heel goed wat u zegt. U wilt de hele NRD aanpassen. Mijn voorstel zou zijn om dat niet te doen omdat de Staten destijds bij de NRD hebben aangegeven dat de hoofddoelstelling en een aantal subdoelstellingen nog geactualiseerd en SMART gemaakt zouden moeten worden. De Commissie van de MER heeft dat ook gezegd. Dat is gebeurd. Het kader van de NRD staat dus nog steeds overeind maar het is nader ingevuld in de SMART gemaakte, geactualiseerde doelstellingen die in de probleemanalyse zijn opgenomen.

21212

Inrichting MER Duinpolderweg

F. Vermeulen, Çelik en Voorzitter

Normaal gesproken is dat geen deel van de politieke besluitvorming maar omdat de probleemanalyse als tussenstap uit de MER-procedure is gehaald (een ongebruikelijke situatie), komt die actualisatie nu naar boven. Normaal gesproken had daarover hier in de Staten geen besluitvorming plaatsgevonden. U wilde dat echter wel. Ik denk dat daartoe ook alle redenen is. Dat leidt ook tot het opnemen van een aantal andere varianten dan oorspronkelijk in de NRD stonden om in MER verder uit te werken. Dat is het gevolg van die tussenstap. Bij die tussenstap zijn bovendien de doelstellingen aangescherpt. De oude hoofddoelstelling is nu ingevuld door de hoofddoelstellingen, waarnaar in de voordracht verwezen wordt.

De heer ÇELIK (PvdA): Helder. Nog één aanvullende vraag, voorzitter. Wij merken nu al dat wij flink aan het discussiëren zijn over hoe het precies zit. Ik kan mij voorstellen dat de Commissie MER hetzelfde overkomt. Ik ga ervan uit dat de gedeputeerde op dezelfde wijze de Commissie MER informeert. Begrijp ik goed dat het accent van de commissie niet zal liggen op de hoofddoelstelling sec uit de NRD maar op het totaal, inclusief de nuances die de gedeputeerde zojuist heeft aangebracht? Kan ik daarvan uitgaan?

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Van dat laatste kunt u zeker uitgaan. En ik kan u de verzekering geven dat ik de benadering zoals ik die hier heb verwoord, goed heb gecheckt met mij Noord-Hollandse collega. Dat werd een wat technisch verhaal, zoals wij dat nu ook hebben, maar daaraan konden wij niet ontkomen omdat het belangrijk is dat wij die specifieke uitleg scherp hebben. Zij is daarvan dus ook op de hoogte.

Dan heeft de heer Van der Bent aangegeven dat nadere invulling is gegeven aan de kaders. Dank dat u zich daarin herkent. Ten aanzien van het niet voorsorteren op een oplossing, dat is ook door anderen benadrukt, denk ik dat het heel belangrijk is om aan te geven dat GS van Zuid-Holland dat ook niet doen en ik heb begrepen dat GS van Noord-Holland dat ook niet doen.

Dat brengt mij bij de opmerking van de heer Struijlaard en de heer Privé dat het gewoon gaat om het aanleggen van een twee-keer-tweebaansweg met 100 km/u of 80 km/u. Dat is dus niet het geval want dan zouden er niet zeven verschillende opties op tafel liggen. Maatwerk op lokaal niveau, zegt de heer Struijlaard, moet meegenomen worden. Wat ons betreft zit dat ook in de verschillende varianten verwerkt. Dus mijn oproep zou zijn: laten wij het onderzoek doen en laten wij kijken wat daar uitkomt.

De VOORZITTER: Ik onderbreek u even, gedeputeerde. U keek in de richting van waar de heer Struijlaard normaal zit. Hij heeft de vergadering echter om persoonlijke redenen verlaten. Uw opmerkingen landen bij de heer Bakx.

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Via de heer Bakx wil ik dat aan de fractie 50PLUS meegeven. Ik complimenteer de heer Kasmi met zijn maidenspeech. Ik denk dat draagvlak inderdaad heel erg belangrijk is. Ik hoop in de afgelopen maanden voldoende te hebben aangegeven dat ook voor het college zorgvuldigheid boven snelheid gaat. Ik heb gelukkig ervaren dat dat voor Noord-Holland en alle gemeenten die bij het project betrokken zijn, ook geldt. Het is af en toe in de tussentijd hard doorwerken. Mijn complimenten aan allen die daaraan hebben bijgedragen. Terecht dat u dat hebt

aangedragen. Ik vind het ook belangrijk dat u aandacht vraagt voor de landschappelijke kwaliteit in de Bollenstreek en in het gebied. Dat zal zeker onderdeel moeten zijn van de verdere studies om duidelijk te maken dat wij dat onderdeel meenemen als wij iets doen.

De heer Privé heeft een aantal verwijten gemaakt, waarbij hij sprak over het Zuid-Hollandse schoothondje en de Noord-Hollandse bulldog. Die tegenstellingen zie ik niet. Ik ben zelf groot voorstander van het gewest Holland dat ooit is opgeheven. Dit soort processen blijven ingewikkeld omdat er twee provincies bij betrokken zijn. Ik heb het als een voordeel ervaren dat er door de Staten van beide provincies gezamenlijk is vergaderd. Ik vond dat dat een bijdrage heeft geleverd aan de helderheid in de discussie. Wellicht is dat in het vervolgproces nog een keer noodzakelijk.

De heren Canton en Scheurwater hebben aandacht gevraagd voor het HOV. Zij hebben ook gevraagd of de nulvariant als volwaardig alternatief is opgenomen. Ja, wat ons betreft wel. Dat is een eerdere toezegging geweest en dat ligt nu ook voor ter besluitvorming. Wat Zuid-Holland betreft gaan wij absoluut voortvarend verder met het HOV. Er ligt in Noord-Holland een bestuurlijke koppeling tussen, maar wat ons betreft gaan wij vol door met in ieder geval de Zuid-Hollandse maatregelen. Dank dat u ons daarin aanspoort. Dat is welkom want wij, en een aantal gemeenten, willen dat die bussen gaan rijden van Noordwijk naar Schiphol. Of dat uiteindelijk via het optimale tracé gebeurt, hangt af van de samenwerking met Noord-Holland. Die vraag ligt dus daar en die wil ik daar ook laten maar het is wel belangrijk dat wij onze dingen gewoon doen. Ik heb al het een en ander gezegd over de daadwerkelijke keuze.

De heer Çelik heeft aangegeven dat er een hoop discussie is over de cijfers. Ik had niet beter kunnen verwoorden dan hij deed in het interruptiedebat met de heer Potjer waarom wij het onderzoek in zouden gaan. Juist om duidelijkheid te krijgen over de beste oplossing. Wat ons betreft wordt gewerkt met de nieuwste scenario's, zodat er ook over de cijfers geen discussie meer is. Het overige heb ik al beantwoord in mijn reactie op anderen.

Dan ligt er een aantal amendementen. Ten aanzien van amendement 539 kan ik aangeven dat al door mij is toegezegd met de nieuwste WLO-scenario's te werken. Dus ik kan die toezegging hier herhalen. Amendement 540 moet ik ontraden omdat dat een aantal waardevolle varianten wat betreft het college, laat vallen. Amendement 541 is al eerder een toezegging geweest en het is ook logisch omdat de probleemanalyse uit de MER is gehaald, daarvan deel uitmaakt en dus ook door de Commissie MER getoetst zal worden. Die kan ik dus ook toezeggen. Amendement 542 is ook al toegezegd. Ik heb dat net nog herhaald. Het plangebied wordt verruimd. Amendement 543 gaat over de geactualiseerde doelstellingen. Die zou ik willen ontraden omdat die ervan uitgaat dat het in de plaats komt van de NRD maar het is een aanscherping van de NRD. Amendement 544 moet ik ook ontraden omdat het een deel van het voorstel van het college wegamendeert.

Inrichting MER Duinpolderweg

Bakx, F. Vermeulen, Potjer, Voorzitter, Canton en Slooter

De heer BAKX (50PLUS): De gedeputeerde ontraadt amendement 543 over de doelstelling van de Duinpolderweg. Ik heb goed geluisterd naar het verhaal. Ik hoor termen als aanscherpen maar ik zou de term aanpassen graag willen horen. Aanscherpen en actualiseren zijn mooie woorden maar ik zou graag van de gedeputeerde horen of hij bereid is om de hoofddoelstelling aan te passen. De heer Çelik heeft dat net ook aangegeven. Voor onze fractie is dit een essentieel punt. Ik denk dat dit precies de crux van het hele debat is. Ik wil de gedeputeerde daarom vragen om dit amendement niet te ontraden maar te steunen.

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Ik heb zojuist geprobeerd uit te leggen waarom het college betoogt dat het één volgt uit het ander maar dat er uiteindelijk aan de geactualiseerde doelstellingen getoetst zal worden. Uw amendement strekt ertoe om de oorspronkelijke doelstelling te laten vervallen uit de NRD. Om die reden ontraden wij het amendement.

De heer BAKX (50PLUS): Ik denk dat de commissie niet voor niets een tussenstap heeft aangevraagd in het proces van de Duinpolderweg. Volgens mij is het gebruikelijk dat een tussenstap leidt tot conclusies en bevindingen. Bevindingen kunnen leiden tot voortschrijdend inzicht en dat kan betekenen dat de aanvankelijke doelstelling bijgesteld c.q. aangepast moet worden. Ik denk dat het niet op zijn plaats is om de doelstelling op dit moment niet aan te passen, gezien de resultaten van de probleemanalyse. Ik wil daarom met klem mijn collega's verzoeken om dit amendement te steunen.

De heer POTJER (GROENLINKS): Ik wil daarbij nog even aansluiten. Ik was net betrokken bij de discussie over de doelstellingen. Als ik u goed beluister, dan zegt u bijna letterlijk wat in het amendement staat, namelijk dat er getoetst wordt op basis van de geactualiseerde doelstellingen die geformuleerd zijn in de probleemanalyse. Ik snap niet goed waarom u dit toch ziet als een tegenstelling, terwijl het volgens mij juist bevestigt of zelfs versterkt wat u zegt.

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Wij gaan het ook wel doen maar niet als alternatief voor wat er in de NRD staat. Dat is volgens mij wel wat de heer Bakx betoogt.

De heer POTJER (GROENLINKS): In het besluit lees ik dat de MER de effecten dient te onderzoeken op basis van de geactualiseerde doelstellingen, zoals geformuleerd in de probleemanalyse en het advies van de brede adviesgroep. Volgens mij is dat precies wat u net hebt geantwoord op mijn interruptie op de heer Çelik.

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Volgens mij heb ik de heer Bakx horen zeggen dat hij met het amendement de doelstellingen uit de NRD wil vervangen. En dat zou ik niet willen bepleiten. Ik heb betoogd dat wij die doelstellingen hebben geactualiseerd, dat wij daaraan dus ook gaan toetsen maar dat er geen tegenstelling is tussen die twee maar dat het een volgt uit het ander.

De heer POTJER (GROENLINKS): Daar zou dus logischerwijs ook uit volgen dat u dit amendement omarmt. U zegt dat er geen tegenstelling is, dus dan past het toch in uw besluit?

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Nee, volgens mij heb ik net betoogd waarom ik denk dat dat niet goed is, op basis van de woorden die de heer Bakx gebruikt heeft.

De VOORZITTER: De heer Canton op een ander punt.

De heer CANTON (Partij voor de Dieren): Ik had u gevraagd om een reactie op het hov. U geeft aan voortvarend door te willen gaan en vooral niet te willen wachten als het niet nodig is. Kan ik dat interpreteren als toezegging op dit punt?

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Jazeker. Wat het college betreft is het heel duidelijk dat wij door moeten gaan met de implementatie van het hov. De heer Scheurwater heeft daarover ook een aantal vragen gesteld. Dat neemt niet weg dat wij voor sommige infrastructurele maatregelen de medewerking van Noord-Holland nodig hebben, omdat het op haar grondgebied is of omdat het een brug betreft die eindigt in Noord-Holland. Volgens mij zitten daar de eventuele verdragingsmogelijkheden voor Noord-Holland, als zij dat zou willen. Ik zou dat niet aanraden omdat het inhoudelijk een mooi project is. Ook voor het college van Zuid-Holland zijn zowel openbaar vervoer als weg twee kanten van dezelfde medaille maar het een kan niet gaan wachten op het ander. Wat ons betreft nemen wij alle maatregelen die wij in Zuid-Holland kunnen nemen met de gemeenten die daarvoor aan de lat staan en gaan wij die bussen laten rijden op het moment dat wij dat van plan waren. En dan rijden ze via bestaande infrastructuur Noord-Holland in.

De VOORZITTER: Heeft de gedeputeerde zijn beantwoording afgerond? Ik zie toch nog vraagtekens boven het hoofd van de heer Potjer.

De heer POTJER (GROENLINKS): Daarnet sloot ik aan op de discussie maar mijn eigen punt had ik nog even bewaard. Ik hoor de gedeputeerde een aantal toezeggingen doen op de amendementen. Worden de amendementen daarmee overgenomen?

Gedeputeerde F. VERMEULEN: Dat zou wat mij betreft niet nodig zijn omdat ik al eerder een toezegging heb gedaan en dat ook al in de stukken staat. Ik laat het aan de Staten over om al dan niet voor het amendement te stemmen. Het college heeft er in ieder geval geen bezwaar tegen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan zijn wij hiermee aan het eind van de eerste termijn en gaan wij naar de volgende ronde en geef ik opnieuw het woord aan de heer Slooter.

De heer SLOOTER (SP): Dank aan de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ik bespeur een soort ondergrond van angst bij de publieke opinie en de mensen die het zeer betreft. Zij willen niet dat die stroomweg er komt. Ik kan mij daarbij wel iets voorstellen. Kan de gedeputeerde die angst uit de lucht halen, het gevoel dat ze toch naar een stroomweg worden geleid, ook al komt er een rapport van drieduizend pagina's? Ik noem het een soort Mozesgevoel. Ik hoop dat u die angst uit de lucht kunt halen door te zeggen: 'wees niet bang, wij gaan er neutraal in'. Ik denk dat dat niet alleen geldt voor Provinciale Staten maar ook voor de gehele publieke opinie.

21214

Inrichting MER Duinpolderweg

Slooter, Voorzitter, Canton, Scheurwater en Bakx

Wellicht wil de gedeputeerde eens een zaal met mensen die het het meest betreft, toespreken om die angst uit de lucht te halen. Ik bespeur dat er heel veel vragen gesteld zijn door andere partijen over de rol van de gedeputeerde van Noord-Holland. Ik heb net al aan de voorzitter van de commissie Verkeer en Milieu en de commissiegriffier gevraagd of het mogelijk is mevrouw Post uit te nodigen voor een commissievergadering, maar dat schijnt ik aan de gedeputeerde te moeten vragen.

De **VOORZITTER**: De heer Potjer ziet af van een tweede termijn. Dat geldt ook voor de heer Van der Bent, de heer Bakx, de heer Kasmi en de heer Privé. Dan is het woord aan de heer Canton.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Er liggen nogal wat moties en amendementen waarop ik wil reageren. Mijn reacties kunnen als stemverklaringen worden opgevat. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde over het HOV. Dat neemt voor mij de noodzaak weg om een motie daarover in te dienen en dat scheelt weer 55 kopietjes.

Dan amendement 540 over geen stroomweg. Wij zijn het eens met de titel; wij willen ook geen stroomweg maar wij kunnen dit amendement niet steunen omdat wij tegen het Parelalternatief en tegen Nog beter 2.0 zijn, beide alternatieven waarbij nieuw asfalt in de groene ruimte wordt aangelegd, weliswaar beperkt maar toch. De voordracht spreekt in dit geval over 'infrastructurele maatregelen' maar daarbij gaat het ook gewoon om asfalt. Wat ons betreft alleen het nulalternatief en de nulplusvariant. Daarom kunnen wij amendement 540 niet steunen. Hetzelfde geldt voor amendement 544, waarin een aantal alternatieven wordt weggeamendeerd. Daar kunnen wij niet voor stemmen omdat er nog te veel varianten overblijven wat ons betreft.

Dan hebben wij nog de amendementen 539, 541, 542 en 543. Die heb ik allemaal medeondertekend. Daar zal onze fractie dus voor stemmen. Dank u wel.

De heer **SCHEURWATER (SGP en ChristenUnie)**: Er liggen heel heldere antwoorden wat onze fractie betreft in eerste termijn. Ik ben blij met het antwoord van de gedeputeerde op de vraag hoe straks die zeven varianten komen voor te liggen. De gedeputeerde zegt dat dat via een concept geregeld wordt, zodat de Staten nog voldoende mogelijkheid hebben om daarover te discussiëren. Dank daarvoor.

Het andere antwoord lag duidelijk in het verlengde van het verschil tussen cultuur in het Noord-Hollandse en het Zuid-Hollandse. Ik denk dat het van belang is om de woorden van de gedeputeerde op dat punt te wegen. De gedeputeerde zegt dat het van belang is om te kijken wat Zuid-Holland kan doen en om te proberen om dat zo goed mogelijk in samenwerking met Noord-Holland te realiseren. Ik wil een motie indienen om te benadrukken hoe belangrijk het is om een en ander procedureel uit elkaar te halen en tot een duidelijke keuze te komen op het gebied van het HOV.

INGEDIEND IS:

Motie 644/6932 van de leden Scheurwater, Çelik en Canton over **integrale benadering Duinpolderweg**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 12 oktober 2016 ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- de HOV en de verkeersoplossingen voor de Duinpolderweg in politiek opzicht aan elkaar zijn gekoppeld.

Overwegende dat:

- zowel het Hoogwaardig Openbaar Vervoer als de verkeersafwikkeling vragen om een duurzame en in het landschap passende oplossing;
- de verkeersoplossingen een integraal karakter hebben.

Roepen het college op:

- tot een duurzame oplossing te komen voor de verkeersproblematiek;
- tot een duurzame oplossing te komen voor het hoogwaardig openbaar vervoer;
- en beide onderdelen procedureel te ontkoppelen, om maximaal draagvlak te realiseren en een snelle en zorgvuldige besluitvorming te garanderen.

En gaan over tot de orde van de dag."

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De motie zal worden rondgedeeld en maakt deel uit van de beraadslagingen. Ik proefde net bij de heer Bakx enige aarzeling dus ik vraag hem nogmaals expliciet of hij het woord wil voeren.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Hier het woord moeten voeren omdat mijn collega acuut weg moest vanwege een vervelend probleem, is lastig. Met betrekking tot de Duinpolderweg heb ik een viertal opmerkingen naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde.

Betrokkenheid, betrokken bij en actualiseren en aanpassen zijn de termen waardoor ik getripped werd. Voor mij is actualiseren heel iets anders dan aanpassen. En aanscherpen is ook iets anders dan aanpassen. Onze fractie is van mening dat, gezien de resultaten van de tussenstap en de uitkomsten van de probleemanalyse, het van groot en elementair belang is dat die probleemanalyse wel degelijk wordt aangepast en niet wordt aangescherpt met een aantal subdoelstellingen maar wordt aangepast conform de uitkomst van de probleemanalyse en de uitkomst van de brede adviesgroep.

In reactie op wat de gedeputeerde zei over nut en noodzaak wil ik het volgende opmerken. In al die tijd dat ik dit project heb gevolgd, is de discussie over nut en noodzaak moeilijk geweest en er is nooit maar dan ook nooit goed en indringend gesproken over nut en noodzaak, omdat het steeds weer werd afgedaan met de opmerking dat nut en noodzaak zich wel bewezen hadden. Dat wil ik gezegd hebben.

Wat betreft de Meccanodoos die steeds genoemd wordt, wil ik mijn collega's erop wijzen dat als je verschillende stukjes uit een Meccanodoos met schroefjes aan elkaar zet, het resultaat steeds langer en groter wordt. Het effect van de Meccanodoos zou kunnen zijn dat wij uiteindelijk bij een weg terechtkomen die loopt van de A4 naar de N206.

Inrichting MER Duinpolderweg

Bakx, Voorzitter, Çelik, Weide en Potjer

Dat is op zich prima als wij dat met zijn allen in een democratisch proces besluiten maar ik wil het wel gememoreerd hebben.

Ik wil ook nog even een opmerking maken over de vergadering van Noord-Holland. Ik heb die gevolgd, ik heb gekeken naar wat er gezegd is in de commissie Mobiliteit en Financiën over de Duinpolderweg, en net als mijn collega van de PVV, de heer Privé, ben ik wel geschrokken van wat daar gezegd werd. Het heeft mij niet gerustgesteld. Ik heb geen enkele reden om de integriteit van onze gedeputeerde in twijfel te trekken maar gezien de uitspraken die ik daar hoorde hebben wij toch gemeend om een aantal moties te moeten indienen om er zeker van te zijn dat dit project een goed vervolg krijgt waar dat nodig is.

Ik sluit af door te stellen dat onze fractie graag zou zien dat de amendementen ondersteund worden. En nogmaals, aanscherpen en actualiseren is voor ons iets heel anders dan aanpassen. De hoofddoelstelling van dit project moet absoluut aangepast worden. Dank u wel.

Voorzitter de heer Smit

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de Çelik.

De heer **ÇELIK (PvdA)**: Ik zal het kort houden maar ik wil op een aantal punten nog even terugkomen. Mijn partij was erg tevreden over de duidelijkheid van de gedeputeerde over de politieke houding van Zuid-Holland in relatie tot Noord-Holland; dat wij niet voor de Bühne met elkaar in gesprek zijn maar dat het serieus is en dat wij de juiste woorden met elkaar moeten spreken. Daarmee constateer ik dat de gedeputeerde feitelijk afstand heeft genomen van de redelijk starre houding van de gedeputeerde in Noord-Holland. Het is fijn om dat bevestigd te krijgen.

Ik ben blij dat duidelijk is geworden dat het plangebied is uitgebreid en dat geen enkele variant buiten de boot valt in de verdere toetsing omdat die geen deel uitmaken van het oorspronkelijke plangebied. Ik ben blij dat is toegezegd dat de nieuwe WLO zal worden toegepast in de verdere procedure, zodat de onderbuikgevoelens maar ook twijfels over de cijfers zullen verdwijnen. Ik heb er op zich geen moeite mee dat het college met een conceptvoorkeursvariant komt met alle documenten die daarbij horen, zodat wij ons goed kunnen voorbereiden. Ik had liever gezien dat het voorstel van de SP werd overgenomen maar op zich hebben wij er geen moeite mee dat het college met een conceptvoorstel komt.

Ik zal de amendementen doorlopen en tot slot terugkomen op de doelstelling. Wij hebben een aantal amendementen ondersteund. De gedeputeerde heeft gezegd dat een aantal van die amendementen al is toegezegd. Dat klopt maar ik zou de gedeputeerde willen adviseren om in dit politiek beladen debat over een aantal amendementen positief te adviseren, zodat de coalitiepartijen er ook iets van vinden. Ik zou het niet zuiver vinden als alles wat is toegezegd, soms in kleine bewoordingen en soms in heel grote bewoordingen, meteen van tafel is. Ik zie dat ook als politieke steun in uw richting.

Amendement 540 zullen wij niet steunen om redenen die ik eerder in het interruptiedebat heb aangegeven. Amendement 544 zullen wij ook niet steunen om dezelfde reden als ik heb gegeven aan collega Potjer. **De discussie ging eerder vooral**

over de doelstellingen en daarmee wil ik ook afsluiten. Het amendement daarover heb ik niet medeondertekend maar ik heb tegen collega Bakx gezegd dat dat niet betekent dat wij er niet voor zijn. Zoals bekend, hebben wij daarover uitvoerig vragen gesteld omdat ook wij de draad een beetje kwijt waren. Hoe worden de hoofddoelstelling en de andere doelstellingen met elkaar gerijmd? Ik vond dat de gedeputeerde in het interruptiedebat klare taal sprak. Ik vond de toezegging en de garantie die hij daaraan toevoegde, buitengewoon duidelijk. Ook de garantie dat de gedeputeerde dit een op een zal overnemen in de richting van de Commissie MER, zodat de vertaling geen ruis oploopt, vond ik sterk. Daarmee heb ik namens mijn partij geconcludeerd dat steun voor amendement van collega Struijlaard niet nodig is omdat de discussie dan gaat over de tekst en niet meer over de intentie, terwijl juist de intentie belangrijk is en ik heb begrepen dat het in de plaats van is, terwijl het in dit geval juist een aanscherping is van een eerder geformuleerde doelstelling. Daarom kunnen wij dat amendement niet steunen. Onze partij zal de volgende fase van het proces niet blokkeren. Wij zullen voor de MER-procedure stemmen.

De heer **WEIDE (VVD)**: Ik wil de gedeputeerde uitermate hartelijk dankzeggen voor wat hij in eerste termijn heeft verwoord. Tot slot moet mij iets persoonlijks van het hart. Wij hebben als Statencommissie in de voorfase hiernaartoe niet gesproken met de collega's van Noord-Holland. Er is een aantal opmerkingen gemaakt over de collega's van Noord-Holland, in casu de gedeputeerde in Noord-Holland. De VVD-fractie hecht er bijzonder aan om in de vervolgfase van dit traject ook goed contact te hebben met de collega's van Noord-Holland want het is en blijft voor de VVD een gezamenlijk project dat wij succesvol willen afmaken. Waar dat uiteindelijk toe gaat leiden, zullen wij zien in de volgende fase nadat wij ingestemd hebben met de voorliggende onderzoeksopdracht.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: U geeft aan dat u geen contact hebt gehad met de collega's van Noord-Holland. Wij hebben wel contact gehad.

De heer **WEIDE (VVD)**: Dat heb ik niet gezegd. Wij hebben geen gezamenlijke commissievergadering gehad, zoals wij eerder in deze zaal hebben gedaan toen de probleemanalyse werd besproken. Dat is niet gebeurd met wat nu ter tafel ligt. Dat hebben Noord-Holland en Zuid-Holland apart besproken. Vanzelfsprekend heb ik contact met mijn collega's in Noord-Holland.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Goed dat er toch contact is geweest met Noord-Holland. Wij hebben ook een gezamenlijke hoorzitting gehad. Daar was u wellicht ook bij aanwezig. Er is met name gerefereerd aan Noord-Holland omdat daar andere interpretaties worden gegeven aan dezelfde tekst als wij hier hebben. Daarom zijn er nu ook veel amendementen om dat in de tekst goed vast te leggen, zodat er geen interpretatieverschillen meer optreden. Daarom is er ook heel veel verwezen naar Noord-Holland.

De heer **WEIDE (VVD)**: Ik wil daarop reageren.

21216

Inrichting MER Duinpolderweg

Voorzitter, Potjer, Weide, F. Vermeulen, De Vree, Bakx en Kasmi

De **VOORZITTER**: Een verwarrend debat. U gaat eerst aan elkaar vertellen dat u allebei contact hebt met Noord-Holland. Ik heb ook wel eens contact met Noord-Holland. Stelt u nu eens gericht een vraag, zodat er een gericht antwoord gegeven kan worden.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Bent u het met ons eens dat we verwarring willen voorkomen en dat het daarom goed in de tekst moet staan? Steunt u dus de amendementen die dat regelen?

De heer **WEIDE (VVD)**: Ik ga een aanvragen om te kijken welke amendementen wij wel en niet gaan steunen. Ik hecht eraan om daarover toch een opmerking te maken. Natuurlijk hebben wij beiden overleg met onze collega's in Noord-Holland. Er is echter wel een cultuurverschil. U, mijnheer Potjer, in alle collegialiteit, gaat mee naar een technische sessie op donderdagavond met de collega's van de PVV in de auto. Dat kan want GroenLinks en de PVV zijn geen natuurlijke bondgenoten. Met cultuurverschil bedoel ik dat dat in Noord-Holland wat puntiger en scherper is geformuleerd dan hier. De coalitie en oppositie gaan hier op verschillende manieren met elkaar om en volgens mij is dat in Noord-Holland allemaal net iets puntiger en strakker.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Vermeulen.

Gedeputeerde **F. VERMEULEN**: In aanvulling op de eerste termijn is nog motie 644 ingediend door de heer Scheurwater, de heer Çelik en de heer Canton over het procedureel ontkoppelen. Ik heb daarover eerder een toezegging gedaan in de richting van de heer Canton. Wat ons betreft zullen wij alles doen wat binnen de Zuid-Hollandse mogelijkheden ligt om het HOV te realiseren. Wij zien die als twee zijden van dezelfde medaille en dat staat ook keurig verwoord in de oproep die de Staten doen. Als wij elkaar zo begrijpen dat het niet gaat over het politiek ontkoppelen, want ik kan niet iets ongedaan maken wat in Noord-Holland is afgesproken en dat zou ik ook niet willen. Als het gaat over het aanleggen van wat wij zelf kunnen doen, dan zeg ik graag toe dat ik deze motie zal uitvoeren.

Over toezeggingen gesproken, ik snap de oproep van de heer Çelik om een aantal amendementen over te nemen in het voorstel maar ik denk dat dat niet nodig is, gelet op de toezeggingen die ik heb gedaan. Ik heb er ook geen enkel bezwaar tegen als de Staten straks amendementen waarop ik toezeggingen heb gedaan, ondersteunen. Maar ik denk dat het strikt genomen niet nodig is.

De heer Slooter heeft gevraagd of ik mevrouw Post kan uitnodigen. Volgens mij kunnen de Staten dat heel goed zelf doen maar ik kan de uitnodiging natuurlijk wel aan haar overbrengen. Zij is hier al eerder geweest. Ik ken haar als iemand die graag bereid is om uitleg te geven aan de Zuid-Hollandse commissie. Overigens zijn er ook precedënten waarbij andere bestuurders, bijvoorbeeld uit de MRDH, aanzitten bij een commissie. Volgens mij heb ik in eerste termijn al over het gevoel dat het gaat om de aanleg van een stroomweg en dat alles daarop gericht zou zijn, gezegd dat, gelet op het feit dat er zeven varianten voorliggen waarvan een aantal niet zou leiden tot een weg van twee keer twee banen tussen de A4 en de N206 in het noorden maar dat er ook heel veel andere varianten zitten. Ik spreek voor het Zuid-

Hollandse college maar volgens mij zit het Noord-Hollandse college er precies zo in want anders zouden wij het onderzoek niet laten doen. Beide colleges staan er volgens mij niet vooringenomen in. Ik kan niet garanderen wat de uitkomst is maar ik kan wel garanderen dat dat wat ons betreft niet de uitkomst moet zijn. Er kan ook een andere goede uitkomst uitkomen, bijvoorbeeld om niets te doen of om kleinere maatregelen te nemen of een samenstel van andere maatregelen of welke maatregelen dan ook, dan is dat wat het college van Zuid-Holland betreft ook een goede uitkomst. En daarom zijn wij dus niet bezig met bezigheidstherapie wat mij betreft.

En ja, ik ben altijd bereid om het gesprek aan te gaan met mensen in Zuid-Holland en Noord-Holland, als dat een duidelijke meerwaarde heeft. Ik ga op 27 oktober 2016 op bezoek in Lisserbroek om te praten over de hov-verbinding omdat ik er bestuurlijk verantwoordelijk voor ben en omdat mensen al heel lang wachten op de aanleg van een brug daar. Ik heb tegen wethouder Reneman van de Haarlemmermeer gezegd dat ik graag langskom om zelf met die mensen te spreken. Dat ga ik dus ook doen. Als dat op andere plekken ook relevant is, dan ga ik dat ook doen. Maar bij de Duinpolderweg doe ik dat wel graag samen met mijn Noord-Hollandse collega.

De heer Bakx heeft laten zien dat hij inhoudelijk veel van de materie weet en dat hij de ontwikkelingen nauwgezet volgt. Ik denk dat dat te waarderen is. Ik snap dat het lastig is voor u om nu het woord te voeren maar volgens mij hebt u dat op een nette manier gedaan.

De **VOORZITTER**: Dank. Dat brengt ons aan het einde van de tweede termijn en dan gaan wij over tot de stemming.

De heer **DE VREE (PVV)**: Ik wil u om een korte schorsing vragen. Ongeveer vijf minuten is voldoende.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Bakx.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Gezien de antwoorden van de gedeputeerde willen wij amendement 543 over de doelstelling van de Duinpolderweg intrekken.

De heer **KASMI (D66)**: Wij gaan voor motie 644 stemmen maar met de kanttkening dat het uiteraard alleen gaat over het Zuid-Hollandse grondgebied bij het laatste punt. Wij zullen voor een aantal andere amendementen stemmen, waarvan de gedeputeerde al heeft gezegd die te zullen overnemen, omdat wij de oppositie tegemoet willen komen in haar constructieve houding.

Inrichting MER Duinpolderweg; Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Van der Bent, Voorzitter en Van Viegen

De heer **VAN DER BENT (CDA)**: Ik wil hetzelfde zeggen over motie 644; het gaat alleen om Zuid-Hollands grondgebied en een procedurele ontkoppeling. Daarmee kunnen wij instemmen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu stemmen over de amendementen.

Amendement 539. Wie is daarvoor? Alle fracties, behalve die van de PVV, zijn voor. Het amendement is aangenomen.

AMENDEMENT 539/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Amendement 540. Wie is daarvoor. Voor zijn de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS. Daarmee is het amendement verworpen.

AMENDEMENT 540/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Amendement 541. Wie is daarvoor? Alle fracties, behalve die van de PVV, zijn voor. Daarmee is het amendement aangenomen.

AMENDEMENT 541/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Amendement 542. Wie is daarvoor? Alle fracties, behalve die van de PVV, zijn voor. Daarmee is het amendement aangenomen.

AMENDEMENT 542/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Amendement 544. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks en 50PLUS. Daarmee is het amendement verworpen.

AMENDEMENT 544/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dan de gewijzigde Statenvoordracht van Gedeputeerde Staten inzake de inrichting-MER Duinpolderweg. Wie is daarvoor? Voor zijn de leden van de fracties van SP, PvdA, D66, VVD, CDA en SGP en ChristenUnie. Daarmee is het voorstel aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Dan motie 644. Wie is daarvoor? Alle fracties, behalve die van de PVV, zijn voor. Daarmee is de motie aangenomen.

MOTIE 644/6932 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

B. STATENVOORDRACHT GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE ENERGIEAGENDA 2016-2020-2050 (6933) EN INVESTERINGSSTRATEGIE ENERGIE-INNOVATIEFONDS (6934)

De **VOORZITTER**: Aan de orde zijn de voorstellen van GS over de Energieagenda 2016-2020-2050 en de Investeringsstrategie Energie-Innovatiefonds Zuid-Holland.

Deze voorstellen zijn op advies van de commissie Duurzame Ontwikkeling als bespreekstukken geagendeerd omdat verschillende fracties in de commissie hebben aangekondigd amendementen en of moties te willen indienen. Ik ga over tot de eerste termijn van de Statenleden en geef het woord aan mevrouw Van Viegen van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: In Parijs is in 2015, ook door Nederland, het Klimaatakkoord ondertekend om de temperatuur op aarde met niet meer te laten stijgen dan 2°C en hiervoor de CO₂-uitstoot fors te verminderen. Daarop moet door Nederland en ook door Zuid-Holland fors worden ingezet. De Partij voor de Dieren is blij dat door dit college wordt geïnvesteerd in de reductie van CO₂, de vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en het gebruik van schone, hernieuwbare energie. Maar toch heeft de Partij voor de Dieren nog veel aan te merken op dit document.

Allereerst de energiebesparing. Via het programma Investeren in vernieuwen, thema Stad en omgeving, werken de provincie en de regio's MRDH, Drechtsteden en Holland Rijnland aan een regionaal fonds voor energiebesparing in de bebouwde omgeving, zo staat in het stuk. Op zich is dat natuurlijk goed maar wij zijn van mening dat er veel meer geïnvesteerd kan worden in energiebesparing. Wij vinden dat ook de provincie daar meer aan kan doen. Dat moet wat ons betreft opgenomen worden in de Energieagenda. Aanpak bij de bron onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen'. Een paar voorbeelden. Het stimuleren van isolatie van woningen kan bijvoorbeeld door middel van subsidies. Het verminderen van energieverbruik voor nachtelijke verlichting van bedrijfspanden, het verminderen van lichtreclames, straatverlichting enzovoorts. Ook de provincie kan zich hiervoor inzetten.

In de toekomst is de Warmterotonde de verbinding tussen aanbieders en gebruikers van warmte. De provincie werkt vanuit een regierol mee aan de verdere ontwikkeling van de warmtenetwerken. De provincie wil 50 miljoen euro investeren in de aanleg van een Warmterotonde. Waar sprake is van een marktfalen wil de provincie bijdragen aan de financiering van de hoofdinfrastructuur. Op zich is dit een risicovolle investering want wat is het rendement op de langere termijn? Wij hebben grote twijfels of wij niet worden ingehaald door de tijd met betrekking tot de ontwikkeling van duurzame energie en innovaties. Het is een enorme investering, terwijl lokale zelfvoorziening in energie enorm in opkomst is. Wat moeten wij dan met die enorme investering in een hoofdinfrastructuur van de Warmterotonde als dit niet gaat werken? Het zou zonde zijn van de enorme financiële investeringen. Wij hebben ook al aangegeven dat wij het aansluiten van restenergie van kolencentrales op de Warmterotonde absoluut niet duurzaam vinden. Daarmee wordt een verkeerde impuls gegeven. Ook de mogelijk gedwongen winkelnering kan een struikelblok zijn. De Partij voor de Dieren wil dat de focus in de Energieagenda wordt verlegd van de Warmterotonde naar energiebesparing en duurzame decentrale energievoorziening in plaats van de Warmterotonde. Ik ga zo nog nader in op de door ons voorgestelde decentrale energievoorziening.

21218

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Van Viegen

Aardwarmte. De Partij voor de Dieren maakt zich zorgen over de gevolgen van het gebruik van aardwarmte op de langere termijn. De gevolgen voor de bodem zijn nog onduidelijk. De kans op aardbevingen in de toekomst is aanwezig. Kijk bijvoorbeeld naar de gevolgen van de aardgaswinning in Groningen en de gevolgen op langere termijn. Ook dat was in het begin niet duidelijk. Wij adviseren het college daarom om deze ontwikkeling goed en regelmatig te monitoren, zodat wij inzicht blijven houden in de gevolgen.

Biomassa en mestvergisting. Wij zijn geen voorstander van het verbranden van biomassa. Veel van deze biomassa is recyclebaar, bijvoorbeeld als het verwerkt wordt tot compost. Als het wordt verbrand, is het niet gerecycled. Mestvergisters produceren geen groene stroom maar bruine. Nederland is het vieste jongetje van de Europese klas met 70 miljard kg mest, veertien keer het lichaamsgewicht van elke Nederlander in poep. Aan de 150 mestvergisters die Nederland nu telt is al 345 miljoen euro aan subsidie voor groene stroom uitgegeven maar het kleine beetje energie dat die mestvergisters opleveren komt niet uit de lucht vallen. Om de veefabrieken draaiende te houden worden er grote hoeveelheden soja en maïs ingevoerd uit landen als Brazilië en Argentinië. Het hele proces kost jaarlijks net zoveel energie als 5 miljoen huishoudens gebruiken. De schamele opbrengst van de mestvergisters staat daarmee in schril contrast. Wij verspillen veel te veel energie aan deze vorm van energie en wij wekken er maar heel weinig mee op. De veestapel zal in zijn geheel moeten inkrimpen, waardoor er niet meer wordt geproduceerd dan verantwoord is op de Nederlandse landbouwgronden.

Dan de decentrale energievoorziening. De Partij voor de Dieren wil toe naar een decentrale duurzame energievoorziening, waarbij burgers en bedrijven zelf energie opwekken. Bedrijven en publieke gebouwen moeten netto energieleveranciers worden in plaats van -verbruikers. Zelf opgewekte energie moet teruggeleverd kunnen worden aan het net tegen saldering van de afgenomen stroom. Ook moeten energiebedrijven een kostendekkende vergoeding gaan betalen voor de energie die particulieren netto terugleveren aan het net. Bewonerscollectieven moeten de mogelijkheid krijgen om opgewekte energie onderling uit te wisselen zonder hiervoor belasting te betalen. Hierdoor kunnen hele wijken samen energie opwekken en delen. De Partij voor de Dieren dient een motie in om de focus van de Warmterotonde in de Energieagenda te verleggen naar energiebesparing en duurzame decentrale zelfvoorziening in energie.

Dan zonne-energie. De Partij voor de Dieren wil dat duurzame stroom zoals de productie van zonne-energie voorrang krijgt op het elektriciteitsnet. Daarnaast willen wij zonnepanelen op grote schaal langs provinciale wegen, vliegvelden en op viaducten. Wij zijn dan ook heel blij met de pilot voor zonne-energie op geluidsschermen langs de N470.

De landelijke inzet en de inzet van andere provincies. Vergelijkbare beleidsstukken zijn ook al bij andere overheden aan bod gekomen. Landelijk is de Klimaatwet ingediend. In Noord-Holland is bijvoorbeeld de beleidsagenda Energietransitie behandeld en in Den Haag zijn in 2013 door tien van de twaalf partijen langetermijndoelen gesteld voor het beperken van de uitstoot van broeikasgassen en is er een soort routekaart opgesteld om die doelen te behalen. In lijn met deze besluiten heeft onze fractie een aantal moties

opgesteld. Allereerst zou de provincie het goede voorbeeld moeten geven. De provincie zou zelf als regisseur van duurzame energie op alle fronten het goede voorbeeld moeten geven en volop moeten inzetten op energiebesparing en een energieneutrale provinciale organisatie moeten worden en gebruik van duurzame energie als zonne-energie, wind en waterenergie moeten stimuleren. Voor de organisatie van de provincie Zuid-Holland is nog geen CO₂-voetafdruk beschikbaar. Eveneens zijn er geen doelen opgenomen voor de organisaties van de provincie. De Partij voor de Dieren dient samen met GroenLinks en een aantal andere fracties een motie in om als provincie het goede voorbeeld te geven, te inventariseren wat onze CO₂-voetafdruk is en het college te vragen om met een voorstel te komen om die CO₂-voetafdruk te verminderen.

Ten tweede een motie genaamd routekaart provincie 2050. Deze motie houdt in dat er een routekaart wordt gemaakt naar een duurzame provincie in 2050. De motie verzoekt het college dezelfde methodiek te gebruiken als de regio Haaglanden heeft gedaan. Dit houdt in dat er een stip op de horizon van 2050 wordt gezet en dat vervolgens van daaruit kan worden afgeleid welke set van noodzakelijke energietransitiemaatregelen nodig is om die doelen te bereiken en welke rol de provincie daarin kan spelen.

Ten derde een motie om een jaarlijkse klimaatbegroting op te stellen met daarin de uitwerking van het door Gedeputeerde Staten te voeren klimaatbeleid per kalenderjaar.

En als laatste een motie kwantificering vermindering emissie CO₂. Hierin verzoeken wij de ambities, zoals verwoord in het huidige voorstel, omhoog bij te stellen en meetbaar te maken.

Als laatste de Investeringsagenda Energie-Innovatiefonds Zuid-Holland. Vandaag besluiten wij aan welke eisen projecten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een lening bij het Energie-innovatiefonds. Hoe vernieuwend moet je zijn? En vooral hoe schoon moet de nieuwe techniek zijn? Wat onze fractie betreft moet nieuwe techniek erg schoon zijn om geld uit de pot te mogen krijgen. Met andere woorden, een innovatie op het gebied van energie moet leiden tot energiebesparing dan wel tot een forse inperking van de CO₂-uitstoot. De manier waarop gemeten wordt hoeveel vervuiling wordt tegengegaan, is via de prijs van CO₂-emissierechten. De gedeputeerde zegt over deze problematiek ook iets in zijn later aan de agenda toegevoegde brief. Pas bij een prijs van 50 euro per ton zijn zonnepanelen en wind goedkoper dan fossiele energie. Daarom is onze fractie teleurgesteld in de minimumprijs van 10 euro die de provincie voorstelt in dit stuk. Tot zover mijn bijdrage in eerste termijn. Dank u wel.

INGEDIEND ZIJN:

Motie 645/6933 van de leden Canton en Van Viegen over **routekaart provincie 2050**.

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering op bijeen op 12 oktober 2016 ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Constateerend dat:

- een door PvdA, D66, CDA, Haagse Stadspartijen GroenLinks ingediende motie Backcasting 'Den Haag klimaatneutraal in 2040' op 3 november 2011 aangenomen werd;
- de energieagenda ook ambities bevat voor de beperking van emissies van CO₂;
- diverse diensten en portefeuillehouders betrokken zijn bij het doen behalen van deze doelstelling.

Overwegende dat:

- deze diensten en portefeuillehouders een rol van betekenis dienen te vervullen om deze doelstelling te kunnen behalen;
- het maken van een Routekaart met transitiepaden voor de provincie Zuid-Holland richting 2050 het best middels backcasting kan worden bepaald en ingevuld.

Verzoeken het college

- in aansluiting en als aanvulling op het voor de regio Haaglanden reeds uitgevoerde onderzoek 'Backcasting Haaglanden klimaatneutraal' een integraal eindbeeld op te stellen waarbij een set van noodzakelijke energietransitiemaatregelen wordt geformuleerd.

En gaan over tot de orde van de dag!

Motie 646/6933-6934 van de leden Van Viegen en Canton over **kwantificering vermindering emissie CO₂**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constateerend dat:

- de landelijke klimaatwet, op het moment bij de Raad van State, doelstellingen bevat voor de emissies van broeikasgassen;
- de energieagenda ambities bevat voor de beperking van emissies van CO₂, betreffende onder meer regionaal OV, weg en waterwegen.

Overwegende dat:

- een nadere verankering van beperking van emissies het provinciaal beleid kan versterken;
- het onderstaande verzoek aansluit op de voornoemde klimaatwet.

Verzoeken het college:

1. om er zorg voor te dragen dat de emissies van broeikasgassen per 31 december 2030 ten minste 55% minder zijn ten opzichte van de emissies in 1999;
2. om er zorg voor te dragen dat de emissies van broeikasgassen per 31 december 2050 ten minste 95% minder zijn ten opzichte van de emissies in 1990;
3. om er zorg voor te dragen dat het aandeel hernieuwbare energie per 31 december 2050 100% is;
4. om bij de voorgaande punten onder 'emissies van broeikasgassen' te verstaan: de emissies binnen Zuid-Holland van broeikasgassen als bedoeld in artikel 2, onderdelen b en c, van de monitoringsmechanismeverordening (EU) (nr. 525/2013).

En gaan over tot de orde van de dag."

Motie 647/6933-6934 van de leden Van Viegen en Canton over **klimaatbegroting**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constateerend dat:

- de landelijke klimaatwet op het moment bij de Raad van State ligt;
- de landelijke klimaatwet doelstellingen bevat voor de emissies van broeikasgassen;
- de energieagenda ook doelstellingen bevat voor de beperking van emissies van CO₂, betreffende onder meer regionaal OV, weg en waterwegen.

Overwegende dat:

- een nadere verankering van beperking van emissies het provinciaal beleid kan versterken;
- het onderstaande verzoek aansluit op de voornoemde klimaatwet.

Dragen het college op:

- 1 een klimaatbegroting op te stellen met daarin:
 - a. de uitwerking van het door Gedeputeerde Staten te voeren klimaatbeleid per kalenderjaar;
 - b. het provinciale klimaatoverzicht en de klimaatbegrotingen van de gedeputeerden die het aangaat.
 - c. het emissiebudget per sector;
 - d. de verwachte emissies voor de betreffende sector op basis van vastgesteld beleid;
 - e. de verwachte emissies voor de betreffende sector op basis van voorgenomen beleid;
 - f. een overzicht van de voorgenomen maatregelen, gericht op het beperken van emissies van broeikasgassen in de betreffende sector tot het emissiebudget; de mate waarin en de wijze waarop het emissiebudget per sector bijdraagt aan het bereiken van het nationale emissiebudget, bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a.
- 1 een provinciaal klimaatoverzicht op te stellen met daarin:
 - a. het overzicht van de totale verwachte emissies van broeikasgassen op basis van de provinciale begrotingen;
 - b. een beschouwing over het aandeel hernieuwbare energie in relatie tot de doelstelling voor hernieuwbare energie zoals opgenomen in het klimaatplan;
 - c. een beschouwing over de hoeveelheid energiebesparing in relatie tot de doelstelling voor energiebesparing zoals opgenomen in het klimaatplan.
- 1 De klimaatbegroting en het provinciaal klimaatoverzicht ter goedkeuring aan Provinciale Staten te zenden.

En gaan over tot de orde van de dag."

Motie 648/6933-6934 van de leden Van Viegen en Van Hunnik over **focus verleggen van warmterotonde naar energiebesparing en decentrale energievoorziening**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, op 12 oktober 2016, in vergadering bijeen op ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

21220

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Ludema, Minderhout en J.J. Rijken

Constateerend dat:

- de focus in de energieagenda gelegd wordt op de realisatie van een warmterotonde;
- de financiële bijdrage van de provincie begroot is op 50 miljoen euro;
- aanpak bij de bron in de vorm van energiebesparing in hoge mate bijdraagt aan de vermindering van CO₂-uitstoot ('voorkomen is beter dan genezen');
- innovatieve ontwikkelingen op het gebied van zelfvoorzienende duurzame energie snel gaan.

Overwegende dat:

- de kans bestaat dat een investering van 50 miljoen euro aan een warmterotonde over een aantal jaren achterhaald is en deze investering overbodig blijkt te zijn;
- het gevaar van 'gedwongen winkelen' bij aansluiting op de warmterotonde bestaat, waardoor andere innovaties niet verder ontwikkeld (kunnen) worden;
- de focus meer gelegd zou moeten worden op energiebesparing (aanpak bij de bron);
- de focus meer gelegd zou moeten worden op innovaties op het gebied van decentrale en duurzame energievoorziening waarbij burgers en bedrijven zelf energie opwekken.

Verzoeken het college:

- de focus in de energieagenda te verleggen van de warmterotonde naar energiebesparing en duurzame decentrale zelfvoorzienende energievoorziening.

En gaan over tot de orde van de dag."

De heer **LUDEMA (VVD)**: Vanochtend viel op nu.nl te lezen dat de CO₂-uitstoot in Nederland sneller daalt dan verwacht. Eerst 19% en nu 23%. Met de uitvoering van onze Energieagenda is minister Kamp binnen, of toch niet? De Energieagenda wordt ingeleid met de focus op CO₂-reductie en klimaatveranderingen. Wij zien de Energieagenda en de gewenste energietransitie als een economische kans en dat hoeft wat de VVD betreft niet direct gepaard te gaan met CO₂-reductie. De VVD steunt dan ook niet de focus op CO₂-reductie, zoals in de Energieagenda staat verwoord. CO₂-reductie is een middel en geen doel. Als middel kan het in veel gevallen wel een handige rekeneenheid zijn, dat begrijpen wij ook wel. Wij steunen wel de beoogde energiebesparing en energietransitie naar een duurzaam bedrijfsleven, gezonde bevolking en een kwalitatief goede leefomgeving. De VVD weet dat er velen zijn die, ook in deze zaal, geloven dat de opwarming van de aarde als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen plaatsvindt. Ook als de gelovers gelijk hebben, is adaptatie wellicht een betere weg om te gaan dan de keuze die wij nu maken. Dat kan in onze infrastructuur, in ons consumptiegedrag en wellicht ook in ons voortplantingsgedrag. Omdat de vermeende klimaatverandering ten grondslag ligt aan het energiebeleid, ga ik er toch iets over zeggen.

Sinds 1988 zijn de temperaturen wereldwijd amper gestegen en lijkt het klimaat zich weinig van de klimaatmodellen van het IPCC aan te trekken. Klimaatwetenschappers proberen daarvoor een reden te vinden. Klimaatmodellen voorspelden toch dat de temperatuur steviger zou blijven stijgen, aangezien deze nauw samenhangt met de toenemende CO₂-uitstoot? Dat klimaatmodellen niet overeenkomen met de temperaturen die de laatste zestien jaar zijn gemeenten, komt niet alleen

doordat de klimaatmodellen te veel opwarming voorspellen maar ook omdat de interpretatie van de gemeten temperaturen te wensen overlaat. Ze zijn gebaseerd op weerstations op de grond en niet bijvoorbeeld op weerstations die rond de aarde zweven. Ondanks het feit dat satellietbeelden aangegeven dat er een afname is van het Zuidpoolijs meent ook het IPCC dat de totale hoeveelheid ijs op het zuidelijk halfrond juist toeneemt. Klimaatverandering als fenomeen moet in de ogen van deze wetenschappers wel overeind blijven en zij wijzen nu ook de zon, El Niño en El Niña als boosdoeners aan en doen hun best om de effecten in de klimaatmodellen te verwerken. Het CO₂-aandeel in onze atmosfeer heeft sinds het ontstaan van onze aarde, maar ook in de laatste eeuwen, grote fluctuaties meegemaakt. Het CO₂-gehalte kent pieken en dalen. Zo was honderden miljoenen jaren geleden het CO₂-gehalte in de atmosfeer twintig keer hoger dan nu. Toen waren de polen ook met ijskappen bedekt en leek het klimaat op dat van nu.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Als ik het collegeakkoord goed begrepen heb, dan is klimaatbeleid een van de speerpunten van dit college. Ik vraag mij daadwerkelijk af of u namens de VVD spreekt als u CO₂-reductie een minder belangrijk onderwerp vindt van het collegebeleid.

De heer **LUDEMA (VVD)**: In de oorspronkelijke plannen ging het over energietransitie en daar zijn wij een voorstander van. Als mensen geloven dat energietransitie en een verminderde CO₂-uitstoot effect hebben op het klimaat, dan is dat mooi meegenomen.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Maar u vindt het klimaatprobleem geen reëel probleem en geen reden om aan de energietransitie te doen?

De heer **LUDEMA (VVD)**: Misschien hebt u niet goed geluisterd. Ik stel voor dat ik mijn verhaal afmaak, dan kunnen wij het daarna over het klimaatprobleem hebben.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Ik wil graag inhaken op het CO₂-verhaal van de heer Ludema. Ontzettend fijn dat wij dit geluid van de VVD horen. Na al die tijd eindelijk weer een goed rechts verhaal. Het heeft even geduurd maar wij gaan nu weer in de richting van verkiezingen dus ik verwacht dat we dit in de komende maanden vaker zullen horen. U bent het dus niet eens met het collegebeleid. Chapeau. Krijgen wij dan ook van u in tweede termijn een voorstel om die plannen uit die vreselijke Energieagenda te slopen?

De heer **LUDEMA (VVD)**: Ik doe een aantal voorstellen in mijn stuk. Het zijn op zich geen vreselijke plannen want er wordt een effect mee bereikt, waar wij wel achter staan. Wij zijn voornamelijk niet geïnteresseerd in de aandacht voor CO₂-reductie maar met deze Energieagenda wordt wel bereikt wat wij ook willen bereiken. Ik kom daar zo meteen op terug.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Ik constateer dat de VVD blaft maar niet bijt.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Het CO₂-gehalte kent dus grote fluctuaties maar ook de temperatuur op aarde heeft grote fluctuaties gekend die niets met de mensheid te maken hebben gehad, zo laten verschillende onderzoeken zien, en die ook niet altijd parallel liepen aan de concentratie CO₂ in de atmosfeer. Goed beschouwd zijn CO₂ en de gemiddelde temperatuur op aarde niet aan elkaar gerelateerd. De democratische consensus over de oorzaak van de opwarming is zo algemeen dat eenieder die anders beweert, als het even kan, wordt genegeerd. Volgens grote groepen zijn alle maatregelen die wij treffen niet voldoende om de temperatuur op aarde te verlagen maar zullen deze wel eventueel de stijging kunnen beperken. Inmiddels is CO₂-reductie big business en daarmee voor sommige partijen een must. Ik denk ook dat sommige partijen profiteren van de visie die wij hier in de provincie hebben op CO₂-reductie. Nou, als daar business uitkomt, dan is dat misschien mooi meegenomen. Ik raad de mensen in de zaal aan om het boek "The fable of the stable climate" van Gerrit van der Lingen te lezen om te begrijpen hoe het nu echt zit. Dan haal ik hier ook aan Bob Ursem, een collega van mij aan de TU Delft. Hij is biotechnoloog en onlangs na jaren onderzoek op het onderwerp klimaatverandering gepromoveerd. Hij geeft in zijn onderzoek aan dat CO₂ slechts marginaal bijdraagt aan klimaatverandering. CO₂ is een gas en heeft nauwelijks massa en is in heel geringere mate (0,038%) in de atmosfeer aanwezig. Veel te weinig om van grote invloed te zijn op klimaatverandering. CO₂, zo geeft hij aan, veroorzaakt wel een beetje opwarming (ongeveer 0,03 °C). De effecten ervan CO₂ worden gedempt door hun eigen gevolgen, namelijk een toename van planten en bomen in subarctische streken. Jonge bomen in regenwouden die in de afgelopen jaren zijn gekapt, nemen veel meer CO₂ op dan oud regenwoud. Bob Ursem heeft bewezen dat vooral ultrafijnstof het probleem is. Dat zijn minuscule stofdeeltjes die op 50 km boven het aardoppervlak samenklonteren, zich vervolgens aan waterdamp hechten en dan warmte vasthouden en op die manier onze klimaatproblemen veroorzaken. De temperatuurstijging als gevolg van CO₂ en ultrafijnstof wordt deels gecorrigeerd door frequenter onweer en oceaanstormen. Ja, dat zijn klimaatveranderingen. CO₂ is wel een indicator van het veel schadelijker broertje ultrafijnstof. Maatregelen ter terugdringing van CO₂-uitstoot alleen zullen weinig uitrichten tegen de opwarming. Wij kunnen ons volgens hem beter richten op het tegenhouden van ultrafijnstof. Deze onderzoeker heeft dus de oorzaak van de klimaatverandering gevonden en heeft tevens een oplossing, het systeem waarmee je op verbrandingsmotoren en fabrieken ultrafijnstof afvangt in wat door hem wordt genoemd een fijnstofmagneet. Als die breed wordt ingezet, dan komen er geen nieuwe deeltjes meer in de lucht en kan op korte termijn (tussen twee en vier jaar) zelfs sprake zijn van klimaatherstel. De VVD vindt dat de provincie zulk baanbrekend onderzoek dat zich met testen in de praktijk heeft bewezen, moet steunen. Wij horen graag van GS of zij dit met de VVD delen.

Voorzitter, dan zijn wij weer terug bij het energiebeleid alhier en datgene wat opgesteld is door GS, de Energieagenda. De VVD begrijpt dat het maken van beleid ook betekent keuzes maken. De provincie zet beperkt middelen en mankracht in om haar beleidsdoelen te halen en er is een mooie lijst met prestatie-indicatoren waarmee de voortgang moet worden gemeten. De VVD vraagt zich wel af of GS zich niet te veel op glad ijs begeven met deze indicatoren want op veel vlakken staat de provincie zelf niet aan de lat. Graag uw mening

hierover. Dat een VVD-energieagenda er anders uitgezien zou hebben, mag duidelijk zijn. Wij hadden gekozen voor een maximale focus op besparen, meer inzet op innovaties, lokale initiatieven, transitie naar biokolen en andere biomassa, thorium, aardwarmte en zeker minder wind en de focus op CO₂-reductie. En daarna pas euro's en tijd inzetten als we weten of het ook voldoende gaat opleveren.

Voorzitter, wat er ligt, ligt er en daarmee moeten wij dan maar aan de slag. Als u de tekst amendeert en voor CO₂-reductie invult economisch haalbare energietransitie, en zo vatten wij het dan maar eventjes op, dan blijft een groot deel van de agenda overeind. Wij nemen aan dat wij jaarlijks worden geïnformeerd over de stand van zaken en de voortgang. De VVD zou wel graag de toezegging van GS krijgen dat er bij deze Energieagenda geen beleid wordt uitgerold waarin lokale energie-initiatieven worden tegengewerkt en of die de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in onze provincie verminderen ten opzichte van andere regio's. Ondanks onze kritiek op de onnodige focus op CO₂-reductie zullen wij instemmen met dit onderdeel.

Dan kom ik bij het Energie-innovatiefonds, waarin wij 35 miljoen euro reserveren. Een fonds om doorstartende bedrijven en goede innovatieve ideeën een kans te geven ligt helemaal in de lijn van wat past bij het marktgeschikt maken van duurzame energie-initiatieven. Het vasthouden of zelfs aantrekken van bedrijven die van energie een zaak maken is goed voor de lokale economie en uiteindelijk ook goed voor het milieu. Echt een kans voor profit, people and planet. De VVD kan met het idee voor een Energie-innovatiefonds instemmen en tevens met het alloceren van 35 miljoen euro voor dit initiatief. Wij hebben nog wel wat vragen en wensen.

Ten aanzien van de omvang en opzet; is het mogelijk dat andere partijen, bijvoorbeeld energiebedrijven, participatiemaatschappijen of gemeenten kunnen participeren in het fonds om de omvang en het effect te vergroten? Ten aanzien van de beoordelingstrechter lijkt het alsof er concreet wordt ingezet op CO₂-reductie. Hiervoor heb ik al uiteengezet dat wij liever een andere trechter zouden hebben, meer gericht op economie en innovatie. Ik kom nog even terug op onze bioloog uit Delft en zijn ultrafijnstofoplossing. Zoals het nu lijkt komt zijn uitvinding niet in aanmerking voor een investering uit het Energie-innovatiefonds. Dat lijkt de VVD toch niet echt de bedoeling. Ik vraag GS om toe te zeggen in de uitwerking van de beslisboom dit soort uitvindingen wel voor investeringsbijdragen te laten beoordelen of voor dit soort initiatieven andere fondsen beschikbaar te stellen.

Voorzitter, dan kom ik op de 15 miljoen euro voor lokale warmte-initiatieven. Daarover kan de VVD kort zijn. Doen. De VVD is akkoord.

Als laatste en tevens grootste investering van 50 miljoen euro bespreken wij de warmte-infrastructuur, een mooi plan en als het werkelijk gaat lukken, een prima aanvulling op ons energielandschap. De VVD is en blijft voorstander van het maximaal gebruikmaken van de beschikbare restwarmte, waaronder die van kolencentrales.

21222

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Ludema, Hoogendam, Bakx en Van Dieren

Natuurlijk moeten wij dat alleen doen als daarvoor de nodige investeringen in pijpverbindingen opwegen tegen de opbrengsten. Gebruik van de beschikbare restwarmte ondanks de bron zien wij als voorwaarde voor onze steun aan investeringen in deze warmte-infrastructuur. Dan heb ik in mijn eerdere bijdrage al aangegeven dat wij lokale initiatieven eerst renderend willen zien, dat hoeft niet fysiek door een investering of aangelegd te zijn, voordat wij de grootschalige warmte-infrastructuur zouden moeten aanleggen. Het is spijtig dat Den Haag lijkt af te haken maar het is niet anders. Ten aanzien van een haalbare businesscase maakt de VVD zich wel wat zorgen. Gaat dat wel lukken? Wij zien graag binnen anderhalf jaar een overtuigend financieel haalbare businesscase voor deze reservering. Indien dat niet lukt, dan zien wij het geld graag terug op de agenda om samen te bezien hoe het vervolgens kan worden ingezet in onze adaptieve Energieagenda. Kunnen GS dit toezeggen? Verder moet u de investering in de warmte-infrastructuur maar doen, dan kijken wij later wel of dat tot een werkelijke investering gaat leiden. Voorzitter, tot zover mijn bijdrage in eerste termijn.

De heer **HOOGENDAM (SP)**: De SP is blij dat wij na een uitgebreid traject van voorlichting, discussierondes nu een Energieagenda en een Investeringsstrategie Energie-innovatiefonds hebben liggen. Ik dank iedereen die daaraan heeft bijgedragen. In het bijzonder dank voor de uitgebreide uitleg over het opzetten en beheren van een revolverend fonds. Wat de SP betreft staan wij nu aan het begin van een belangrijke verduurzaming van onze provincie, niet alleen als het gaat om slim gebruik van energie en het terugdringen van de CO₂ maar ook door ervoor te zorgen dat de verduurzaming gepaard gaat met economische ontwikkeling. Dit laatste is belangrijk en kan ervoor zorgen dat de verduurzaming die wij willen ook duurzaam zal blijken te zijn. Als het gaat om de Warmterotonde is de SP blij dat wij ons als provincie gaan inspannen om het warmteoverschot bij bedrijven opnieuw in te zetten. En daarmee voorkomen dat elders CO₂ wordt geproduceerd. Ook het gebruik van restwarmte van kolencentrales of van andere op fossiele brandstoffen draaiende bedrijven mag wat de SP betreft daarbij een rol spelen. De SP hecht er echter aan dat een tweetal criteria in acht wordt genomen. Deze hebben wij meermalen verwoord en ik herhaal deze hier nogmaals:

- Het gebruik van restwarmte van op fossiele brandstoffen opererende installaties, zoals kolencentrales, mag nooit leiden tot een verlenging van de gebruiks- of levensduur van dergelijke installaties.
- Bij het gebruik van restwarmte van op fossiele brandstoffen opererende installaties, zoals kolencentrales, moet het te allen tijde gaan om restwarmte. Het stoken van installaties met uitsluitend als doel het leveren van warmte aan het warmtenet vinden wij geen goede zaak. Ook het door de inspreker genoemde opvoeren van het stoken van kolencentrales om te voldoen aan de vraag van de Warmterotonde vinden wij geen goede zaak.

De SP is van mening dat deze twee voorwaarden in voldoende mate zijn geborgd in dit voorstel. De gedeputeerde heeft het vanmorgen al min of meer bevestigd maar wij vragen hem dit nog een keer te doen. Daarnaast stemt de SP in met het voorstel van GS om de Energieagenda vast te stellen en gaat akkoord met de voorgestelde begrotingsindicatoren en dit geldt eveneens voor het Energie-innovatiefonds en de inbreng van 35 miljoen euro in dit fonds. Dank u wel.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Wij spreken vandaag over de Energieagenda en het Energie-innovatiefonds. Laten wij beginnen met de Energieagenda. De fractie van 50PLUS kan zich vinden in deze agenda en heeft verder geen op- of aanmerkingen over de aangeleverde stukken en is blij met het vele werk dat is verzet en dat er nu gestart gaat worden.

Daartegenover staat wel dat wij wat kritische kanttekeningen willen plaatsen bij het Energie-innovatiefonds. Voor het voornemen van Gedeputeerde Staten om een Energie-innovatiefonds Zuid-Holland op te richten is een bedrag van 35 miljoen euro geormerkt. Dit Energie-innovatiefonds zal worden opgericht door de houdstermaatschappij Zuid-Holland, waarvan de provincie enige aandeelhouder is. In de inleiding van de stukken staat dat de provincie enige aandeelhouder in deze houdstermaatschappij zal zijn maar uit andere stukken blijkt dat de constructie lijkt op een bankconstructie met een raad van commissarissen, een raad van bestuur en aandeelhouders. De bedoeling van dit fonds is geld beschikbaar stellen voor de opschaling van producten die zichzelf hebben bewezen. Doorontwikkeling dus van bewezen concepten. De grote vraag van de fractie van 50PLUS is natuurlijk, zoals telkens weer, wat de rol van de Statenleden in deze casus zal zijn. Gaan wij een fonds oprichten compleet met een raad van toezicht, raad van commissarissen en de raad van bestuur en aandeelhouders, dan is het zeker dat de Staten geen enkele invloed meer kunnen uitoefenen. Ongetwijfeld zullen GS hun juridische huiswerk gedaan hebben, maar de kans op een juridisch-economisch delict op termijn is voor de provincie reëel aanwezig en zal zijn weerga niet kennen. Als concreet voorbeeld van het zogenaamde bankieren wil ik met u teruggaan naar de periode 1988-1999. In september 1988 machtigden Provinciale Staten van Zuid-Holland het college van Gedeputeerde Staten om tot 200 miljoen gulden per transactie aan te trekken of uit te lenen zonder dat daarvoor apart toestemming van de Staten nodig was. Wellicht herinnert u zich de zogenaamde Ceteco-affaire uit 1999 nog, toen aan het licht kwam dat de provincie Zuid-Holland in het geheim voor ongeveer 2 miljard gulden bankierende met als doel het maken van winst. Het heeft de provincie niet alleen politieke kopstukken gekost maar eveneens honderden miljoenen euro's. De toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, de heer Bram Peper, verbood op aandringen van de Tweede Kamer het bankieren door overheidsorganen. In de private sector noemt men dit soort constructies het optuigen van een kerstboom van allerlei bv's. Het is voor de fractie van 50PLUS wederom uiterst discutabel en onwenselijk dat door een publiekrechtelijke instelling op deze manier met belastinggeld van de burger wordt omgegaan. Waar aandeelhouders om de hoek komen kijken, is er altijd sprake van winstoogmerk. Voorzitter, de fractie van 50PLUS zal juist daarom niet akkoord gaan met de nota tot het oprichten van en deelnemen aan deze nieuwe bv. Tot zover mijn bijdrage. Dank u wel.

De heer **VAN DIJEN (SGP en ChristenUnie)**: Voor de fractie van de SGP en ChristenUnie is de Energieagenda en het Energie-innovatiefonds een belangrijk onderwerp. Waarom?

Ik zal hier geen hemelbestormende gedachten naar voren brengen maar ik wil een drietal punten benoemen:

1. Iedereen is het ermee eens dat de Groningers recht hebben op een productievermindering van gas uit de bodem in Groningen.
2. Wij moeten af van de grote onzekerheid van het betrekken van energie uit landen die instabiel en geopolitiek zeer onzeker zijn.
3. Ook en niet in het minst vanuit de overweging en de noodzaak tot verbetering van het milieu door het verminderen van de CO₂ en het fijnstof door het gebruik van fossiele energie te verminderen en te vervangen door duurzame energie.

Deze drie punten vormen de kapstok waaraan ik mijn betoog zal ophangen. Dit onderwerp is al in een drietal sessies van de commissie aan de orde geweest. Ik heb niet de behoefte om dat allemaal te herhalen maar aan het begin van dat traject heb ik namens de fractie van de SGP en ChristenUnie een aantal punten meegegeven die ik aan het eind in de nota wilde terugvinden:

- Het moet een agenda zijn van de transitie, een agenda die de doelen van het Nationaal Energieakkoord als uitgangspunt heeft.
- Besparing want wat niet nodig is, hoeft niet opgewekt te worden.
- Voor energietransitie geldt dat alle vormen van energie aan bod moeten komen want alle zijn nodig om de gestelde doelen te halen.
- Het kan niet zonder de medewerking van de burgers, bedrijfsleven en andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen.
- Het moeten onderwerpen zijn waarover de provincie als middenbestuur gaat, waar zij een toegevoegde waarde heeft, dus geen energie steken in onderwerpen waarover wij niet gaan.
- Er moet een grote mate van innovatie terug te vinden zijn want het is met name ook belangrijk voor de periode na 2020.

Kortom, onderwerpen die wij na het netwerkend werken wilden terugvinden. Onze conclusie is dat dat het geval is. Ik wil daarom mijn waardering uitspreken voor de stukken, GS en de ambtenaren.

De verleiding is groot om ze allemaal nog eens na te lopen maar dat zal ik niet doen. Ik wil een vijftal punten nog even benadrukken die wij van belang vinden:

1. De Warmterotonde. Het lijkt alsof het alleen over de Warmterotonde gaat maar dat is natuurlijk niet het geval. En wanneer wij spreken over de Warmterotonde dan zeg ik steeds west maar ook oost. Mijn fractie is groot voorstander van de Warmterotonde omdat bestaande warmte nuttig besteed wordt en niet de lucht ingeblazen wordt waar het de verontreiniging bevordert. Het is wel nodig dat de bedrijfsplannen van de Warmterotonde brononafhankelijk zijn, zodat deze niet omvallen als een bron (bijvoorbeeld de kolencentrales) wordt gesloten.
2. Mestvergisting levert energie op en kan het probleem verminderen.
3. Opslag. Er zijn energiebronnen die geen gelijkmatig productiepatroon vertonen, zoals wind en zon. Dan is opslag van energie noodzakelijk.
4. Ook voor de eigen provinciale organisatie is het nodig om alternatieven te ontwikkelen in het kader van de voorbeeldfunctie die de provincie heeft.

5. Verschillende oplossingen en verschillende projecten hebben een ruimtelijke component. Bijvoorbeeld de vraag of windmolens geplaatst moeten worden op plekken waar initiatieven zijn. Moeten wij zonnevelden toestaan op plekken waar initiatieven zijn? Is er ruimte voor een kleinere uitvoering van windmolens of andere energieopwekking op de grond of in een gebouw? Dat alles vraagt om een integrale ruimtelijke afweging, waarvoor de VRM het gelijgende kader is.

De fractie van SGP ChristenUnie kan instemmen met de voorgestelde besluiten. Wij hebben niet heel veel moties want dat zou het milieu maar weer belasten. Wij hebben daarmee bij dit onderwerp gelijk rekening gehouden.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Ik heb nooit begrepen waarom het klimaatprobleem in een links-rechtsschema wordt getrokken en gelukkig heeft de heer Van Dieren mij genoeg ammunities gegeven. Ik denk niet dat hij zichzelf als een extreem links politicus zou willen profileren maar bij de redenen die hij aangaf om in te zetten op een strikt klimaatbeleid kunnen wij van de PvdA ons alleen maar aansluiten.

Er staat ons een enorme opgave te wachten. In 2050 zou de CO₂-uitstoot met 90% zijn teruggebracht. Je zou kunnen zeggen 'wie dan leeft wie dan zorgt' maar als wij daar nu niet mee beginnen dan zullen wij dat nooit bereiken. Ik denk dat we het onze kinderen en kleinkinderen verschuldigd zijn om ervoor te zorgen dat die doelen wel gehaald worden. Daarbij staat één ding als een paal boven water, namelijk dat al onze inspanningen uiteindelijk moeten leiden tot CO₂-reductie want dat wordt door 99,9% van alle klimaatwetenschappers als de grote boosdoener gezien. Ik wil wat dat betreft ook vragen of de uitspraken van de heer Ludema door de gedeputeerde van dit college gedeeld worden. Ik herinner mij enkele revolutionaire VVD'ers, zoals de heer Kamp en de heer Nijpels, die toch heel andere geluiden laten horen. Er ligt nu een uitstekende Energieagenda voor, waarin alles keurig staat uitgewerkt waarop de provincie haar invloed kan laten gelden om ervoor te zorgen dat die CO₂-reductie ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Ik ben dan ook blij dat CO₂-reductie als topindicator is overgenomen, zowel in de doelenboom als in de begroting. Ik mis deze eigenlijk alleen in de voordracht. Ik vraag mij af of deze topindicator verdwenen is, als we deze voordracht goedkeuren. Ik hoop van niet maar dat hoor ik graag.

Uiteraard gaat het om wat Zuid-Holland zelf kan bereiken. Wij kunnen een heleboel dingen direct beïnvloeden maar de meeste dingen niet. Het gaat erom hoe wij al die gemeenten in deze provincie meekrijgen en hoe wij alle bedrijven en alle huishoudens meekrijgen. Er zijn diverse instrumenten ontwikkeld, waarvan het Energie-innovatiefonds op dit moment het meest concreet is. Wij hebben uitgebreid gepraat over de criteria voor bedrijven die voor een innovatiesubsidie in aanmerking willen komen.

21224

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Minderhout, Ludema en Voorzitter

Er zijn de garanties dat die ingezet worden voor technieken die energie besparen dan wel ervoor zorgen dat de infrastructuur ontstaat die energiebesparing mogelijk maakt. En er is ook een garantie dat de werkgelegenheidseffecten niet zullen weglekken naar een ander deel van deze wereld maar ook in Zuid-Holland te merken zullen zijn. Wij hopen dat het gaat werken. Het is een goed voorbeeld van hoe je een omschakeling van een op fossiele gebaseerde economie naar een nieuwe economie kunt faciliteren met inachtneming van het feit dat daardoor de werkgelegenheidsstructuur gaat veranderen en dat je daarover dus goed moet nadenken en een nieuwe werkgelegenheid moet proberen te scheppen. Ik vind het ook heel belangrijk dat onder het kopje 'ruimte geven' wordt nagedacht over de ruimtelijke gevolgen van die nieuwe duurzame economie die wij met zijn allen, behalve de heer Ludema en de PVV, nastreven. Er zullen ruimtelijk gezien dingen veranderen, waaraan wij zullen moeten wennen. Belangrijk is bijvoorbeeld wind. Wij hebben onlangs de discussie gehad over de windmolens bij Piershil. Dan zie je dat zelfs de gestaalde kaders van GroenLinks en van mijn partij denken: "Ja, wij zijn wel voor de wind maar liever niet hier."

De heer **LUDEMA (VVD)**: De heer Minderhout daagt mij uit. Ik denk dat u in mijn bijdrage heeft kunnen zien dat wij wel zijn voor een duurzame economie en ook voor een circulaire economie. Ik heb gesproken over biomassa en biokolen. Ik heb gezegd dat wij met investeringen in energie kansen maken voor het bedrijfsleven en dat innovaties ook een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Dat begrijpt ook iedereen. Dus daar zijn wij uitermate voor. Ik denk alleen dat wij de economie misschien wel dood maken als de focus zich alleen richt op energiebesparing en wij allerlei beperkingen neerleggen op het bedrijfsleven, terwijl die in onze ogen niet nodig zijn. Laat ik een vraag aan u stellen in dezen. Wat doet u persoonlijk aan het verminderen van CO₂ en wat draagt u bij aan een duurzame economie? Als u dat uitdraagt aan al uw partijgenoten en de rest, dan werkt het misschien. Misschien gaat u niet met het vliegtuig op vakantie en rijdt u al in een heel zuinige auto of gaat u alleen maar met de fiets of heeft u een klimaatneutrale woning. Als u daarvoor kiest, dan levert dat ook een grote bijdrage aan de economie. Ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Daarop kan ik op twee manieren antwoorden. Ten eerste geloof ik niet in de smalle weg dat iedereen in een soort van ascese moet gaan verkeren om de wereld te redden want dat werkt niet. Ik kan u wel zeggen dat thans bij mij de offertes klaarliggen om van onze woonark een Antares-ark te maken met een warmtepomp en zonnepanelen. Ik moet daarbij wel toegeven dat wij nog niet tot een definitieve gunning van de werken zijn gekomen. Er wordt aan gewerkt.

De **VOORZITTER**: Dat is een interessante gedachtewisseling maar als alle 55 Statenleden aan elkaar gaan uitleggen wat zij allemaal uitspoken op dat gebied, dan wordt het wat ingewikkeld. Gaat u verder.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Het is een feit dat ons landschap zal veranderen. U hoorde dat net ook in het debat van het Dalton College: "Mijn oma heeft zo'n prachtig uitzicht op het Groene Hart en daar staat nu ineens een windmolen." Wij zullen daarom met zijn allen moeten nadenken over de consequenties en hoe wij dat kunnen aanpakken, zodat er door ons allen mee te leven valt. Verandering is altijd

vervelend. Er zijn echter ook een heleboel veranderingen ten goede. Wij moeten kijken hoe wij dat zo goed mogelijk inpassen. Het is mooi dat daarover onder het kopje 'ruimte geven' wordt nagedacht.

Het grote discussiepunt op dit moment is de warmtestrategie. Dat is een van de dingen waarvoor gelden gereserveerd worden. Of dat genoeg is en dergelijke vinden wij te zijner tijd wel uit. Het is de bedoeling dat het gaat werken maar een van de eerste vereisten daarvoor is dat niet Zuid-Holland en de MRDH maar ook de grote spelers en de kleinere spelers in het veld een soort gezamenlijk idee krijgen van wat dat nou moet zijn. Blijkbaar slaat het idee van de Warmterotonde dood. Dat wordt gezien als grote buizen die vanuit de Maasvlakte naar de rest van Zuid-Holland worden getrokken. In mijn discussies met uw college en de heer Weber krijg ik altijd het verhaal te horen van de parelketting en dat er vele bloemen kunnen bloeien en dat er op een verstandige manier wordt gekeken hoe die parels tot een ketting kunnen worden geregen. Dat lijkt mij veel mooier en daarom is Warmtenetwerk misschien een veel aansprekender titel waaronder dit investeringsprogramma van start kan gaan.

Ik weet dat er in Den Haag wordt gedacht aan het verduurzamen van de ouderwetse stadsverwarming, dus de STEG op aardgas vervangen door geothermie. In mijn beleving hoorde dat ook altijd onder het magische kopje Warmterotonde en kan dat dus in feite ook met de medewerking van de provincie worden opgepakt. Ik hoor daarover graag iets van de gedeputeerde.

Even een stapje terug. Een aantal maanden geleden stond er een enorme foto in de krant van Jesse Klaver met de heer De Boer van het NCW/VNO met de tekst: "De Warmterotonde was de oplossing voor Zuid-Holland, zo niet voor Nederland, want het is toch jammer dat al die warmte wordt weggegooid. Die moeten wij gebruiken." Zo zie je dat een grootse en meeslepende gedachte snel in het tegendeel kan omslaan. Wellicht moet het weer een beetje tot de menselijke maat worden teruggebracht om er werkelijk voor te zorgen dat de warmte die nu wordt weggegooid of warmte die duurzaam kan worden gewonnen, op een goede manier kan worden ingezet om aan de warmtebehoefte in Zuid-Holland tegemoet te komen. Daarvoor heeft de PvdA een motie opgesteld met als dictum: "Verzoeken het college: bij de ontwikkeling van de businesscase Warmterotonde een strategie te ontwikkelen die gebaseerd is op een exploitatieplan dat op termijn zo min mogelijk afhankelijk is van warmte van fossiele herkomst." Op die manier proberen wij te verwoorden dat er geen locked in mag ontstaan op het moment dat je fossiele warmte op de Warmterotonde aansluit maar dat er daadwerkelijk wordt gewerkt naar een warmte-infrastructuur in deze provincie die zoveel mogelijk van niet fossiele warmte gebruikmaakt. Deze motie wordt ondersteund door het CDA, de SP, D66, 50PLUS, SGP en ChristenUnie, dus ik denk dat zij het misschien wel haalt.

De **VOORZITTER**: Is dit ook het einde van uw bijdrage? U bent namelijk door uw spreektijd heen.

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Minderhout, Voorzitter, J.J. Rijken en Ludema

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Dan zal ik heel kort zijn. Wij vinden ook dat Zuid-Holland een voorbeeldfunctie heeft. De motie van GroenLinks en de Partij voor de Dieren zullen wij van harte steunen.

INGEDIEND IS:

Motie 649/6933-6934 van de leden Minderhout, Verkoelen, Hoogendam, Meurs, Bakx en Van Dieren over **businesscase warmerotonde: perspectief op niet-fossiele warmtebronnen**.

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Constaterende dat:

- er in Zuid-Holland grote kansen liggen om door middel van de distributie van restwarmte de CO₂-emissie te verlagen;
- deze restwarmte echter momenteel grotendeels van fossiele herkomst is;
- het wenselijk is om warmte van niet fossiele herkomst zoals geothermie te stimuleren.

Overwegende dat:

- gebruik van fossiele restwarmte het perverse effect kan hebben dat restwarmte van fossiele herkomst in plaats van afval een ‘product’ wordt;
- hierdoor een belangrijke impuls om afvalwarmte te beperken weg zou kunnen vallen;
- dit tot gevolg kan hebben dat investeringen in niet-fossiele warmtebronnen, zoals geothermie, economisch niet rendabel genoeg zijn.

Verzoeken het college:

- bij de ontwikkeling van de businesscase Warmerotonde een strategie te ontwikkelen die gebaseerd is op een exploitatieplan dat op termijn zo min mogelijk afhankelijk is van warmte van fossiele herkomst.

En gaan over tot de orde van de dag!”

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. Ik geef het woord aan de heer Rijke van de PVV.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: De Energieagenda heet “Wat Anders”. De PVV had zeker ook wat anders gewild. De PVV is niet blij met de voorgestelde Energieagenda. De Energieagenda druipt van de marketingtermen, zoals duurzaamheid, die niets anders zijn dan holle termen om het linkse gedachtegoed in een leuk jasje te verkopen. Er zal in de komende jaren weer heel veel geld over de balk gesmeten worden om linkse hobby’s uit te voeren, zoals ons mooie landschap vol zetten met lelijke windturbines. De PVV heeft ook erg moeten lachen om het feit dat de provincie pretendeert in dit stuk het vooral samen met gemeenten te willen doen. Samenwerken is het motto. Ja ja. Ik ben benieuwd of de gemeenten Korendijk, Zwiindrecht, Zoetermeer, Pijnacker-Nootdorp en de mensen in Geervliet er ook zo over denken. Oh oh oh, wat hebben die toch lekker samengewerkt met de provincie op het gebied van energie.

Ik kom weer terug bij het stuk. Er staat een hoop milieugeleuter in met ambities die toch nooit waargemaakt worden maar die door ayatollah Kamp van de wind, ooit

bekend als rechtse rakker, waargemaakt moeten worden. De man die ooit ageerde tegen het linkse milieugegedachtegoed is nu de grootste pleiter voor windenergie.

Is de PVV dan tegen alles wat in dit stuk staat? Nee. De PVV Zuid-Holland is niet tegen het gebruik van restwarmte en staat positief tegenover de plannen van dit college ten aanzien van de Warmerotonde. De PVV is ook voorzichtig blij met het voornemen om nieuwe woningen in Zuid-Holland energieneutraal te laten bouwen. Daar moet natuurlijk wel een goede businesscase aan ten grondslag liggen, zodat het uiteindelijk inderdaad goedkoper is voor de mensen die er gaan wonen. Dat is in de eerste plaats goed voor de portemonnee van de burger en maakt de macht van de energiemaatschappij kleiner. Dit geldt uiteraard ook voor het voornemen om kassen op rest- en aardwarmte te laten draaien. Dit zal vooral goedkoper zijn voor de ondernemer zelf. Het CO₂-verhaal van het college neem ik daarbij op de koop toe.

Als laatste is de PVV van mening dat de Energieagenda niet compleet is. De PVV en de VVD, ofwel de grootste coalitie- en de grootste oppositiepartij, hebben er vanaf het allereerste begin op aangedrongen om thorium op te nemen in de Energieagenda. De gedeputeerde heeft hier niets mee gedaan. Deze Energieagenda kan dus niet serieus genomen worden, zolang kern- en/of thoriumenergie niet als serieuze energiebronnen worden vermeld. Thorium heeft wat de PVV betreft de toekomst en kernenergie hoort nu eenmaal in onze energiematrix. Door het ontbreken van zowel thorium- als kernenergie in de Energieagenda kan je zien dat deze agenda ingegeven is door politieke wensen en niet door feitelijkheden.

En dan het Energie-innovatiefonds. Hierbij staat de PVV enigszins in dubio want het idee achter het energiefonds vindt de PVV sympathiek. Wij waren verheugd dat energie-investeringen niet meer beoordeeld worden door een D66’er of een andere milieuactivist maar gewoon via feitelijke waarnemingen. Levert het energiebesparing op, is het innovatief en is het effectief? Als je een hoop maatregelen van dit college via deze meetlat zou beoordelen, dan zouden veel maatregelen waarschijnlijk niet doorgaan. Maar het college heeft in de ogen van de PVV een fout gemaakt door het Energie-innovatiefonds aan de Energieagenda. Als je tegen de Energieagenda bent, dan kun je dus ook niet instemmen met het Energie-innovatiefonds. De PVV heeft zich in de commissie bereid getoond om het Energie-innovatiefonds te steunen, zelfs als daarmee geïnvesteerd zou worden in energietechnieken waar de PVV niet achter staat, zoals windenergie. Maar als ik dan in de Statenvoorzitter lees dat het Energie-innovatiefonds als taak heeft de Energieagenda uit te voeren, dan moet ik dus bij dezen mijn steun intrekken. Ik constateer dat het college dus niet dezelfde bereidwilligheid heeft getoond als de PVV. Ik geloof dat de heer Ludema graag iets wil zeggen.

De **VOORZITTER**: Maar daarover ga ik. De heer Ludema.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Ik heb bij het Energie-innovatiefonds zitten kijken wat er wel en niet doorheen valt.

21226

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Ludema, J.J. Rijken, Verkoelen en Voorzitter

Ik denk dat thorium er doorheen valt maar als dat niet zo is, dan zou u dus juist wel voor het Energie-innovatiefonds moeten stemmen.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Dat is een goede vraag van de heer Ludema. Die vraag heb ik in de commissie ook gesteld. Het antwoord van de heer Weber was nee. Hij verwacht niet dat thorium in aanmerking komt voor het investeringsfonds omdat er waarschijnlijk heel hoge kosten gemaakt moeten worden, waarvoor het fonds niet toereikend is.

Ik ga verder waar ik gebleven was. De PVV is dus van mening dat de Energieagenda niet volledig is omdat zowel thorium- als kernenergie ontbreekt. Daarom kunnen wij daar niet mee instemmen. Jammer, een gemiste kans, u had de PVV bijna overtuigd.

Voorzitter, als laatste wil ik u een persoonlijk verhaaltje vertellen. Wij hebben Japie, een willekeurig gekozen naam. Japie kan een fiets van mij krijgen als hij zes rondjes om de kerk doet met een rood mutsje op. Ik stel een scheidsrechter aan, Hansje, wederom een willekeurig gekozen naam, om dit vast te stellen. Japie en Hansje gaan aan de slag. Japie doet vijf rondjes om de kerk met een blauw mutsje op. Hij heeft dus niet aan de voorwaarden voldaan maar Hansje geeft aan mij toch de opdracht om die fiets te geven zonder opgave van redenen. Was Japie zijn been gebroken bij de vijfde ronde? Was Japie misschien kleurenblind? Wij weten het niet. Ik weet alleen dat ik mag betalen voor de fiets. Voorzitter, ik vertel dit verhaal expres op een kinderlijke manier om zo simpel mogelijk uit te leggen dat er iets mis is met het vaststellen van de regels voor het afwijken van de beslissingscriteria van het Energie-innovatiefonds. Provinciale Staten stellen de regels voor het fonds vast maar het college kan zonder verantwoording af te leggen en zonder overleg daarvan afwijken. Hiermee geven wij een bevoegdheid weg en dat is zeer ongewenst en zeer ongepast. In mijn tweede termijn zal ik op dit punt een amendement indienen.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Energie is onmisbaar voor onze economie en onze samenleving. Zonder energie is er geen welvaart en ook geen welzijn. Dat onze huidige energie op de schop moet, is ook onduidelijk. Wij gebruiken veel te veel energie en wij vervuilen de aarde met de huidige energiebronnen. Dat vraagt om een energietransitie. Wij dienen te bezuinigen op energie, dat is weer eens iets anders dan bezuinigen op de portemonnee, en wij dienen andere energievormen te gaan gebruiken. Dat de provincie in deze energietransitie een belangrijke rol heeft omdat deze in groeiende mate gekoppeld is aan het ruimtelijke instrumentarium van de provincie, moge duidelijk zijn. Met de Energieagenda 2016-2020-2050 "Wat Anders" neemt de provincie Zuid-Holland dan ook haar verantwoordelijkheid om invulling te geven aan deze energietransitie. Het CDA kan zich vinden in de voorliggende Energieagenda.

Vele aspecten die van belang zijn voor het CDA vinden wij terug in de agenda. Waar het CDA wel aandacht voor wil blijven vragen, is dat de provincie vooral moet inzetten op de samenwerking met het lokale niveau. Voor veel energieregerelateerde vraagstukken in de gebouwde omgeving staan de gemeenten als eerst verantwoordelijke aan de lat. Het CDA ziet de provincie daarbij meer als een initiator en stimulator van de energietransitie. Het CDA zou graag, net als bij wonen, bedrijvigheid, detailhandel, zien dat de provincie

gaat inzetten op de gemeentelijke inventarisaties van de mogelijkheden op het gebied van de energietransitie. De gemeentelijke Energiekansenkaart is daarbij een goed instrument om tot een eerste inventarisatie, een zogenaamde nulmeting, op lokaal niveau te komen. En al wordt dit in de Energieagenda wel her en der aangestipt, vraagt het CDA middels de volgende motie toch weer voor bijzondere aandacht: "Verzoeken het college:

- in zijn rol als initiator, stimulator en vormgever van de energiestrategieën op lokaal en regionaal niveau, de gemeenten te verzoeken en te ondersteunen in het opstellen van Energiekansenkaarten voor de gebouwde omgeving van die gemeenten;
- deze op te stellen Energiekansenkaart door gemeenten als basis voor de op te zetten regionale energiestrategieën te gebruiken."

Deze motie wordt door alle partijen behalve de PVV, mede ondertekend.

Voorzitter de heer Stoop

De **VOORZITTER**: Deze motie wordt rondgedeeld en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Verder wil het CDA ook graag dat de provincie kansen biedt aan energie-initiatieven vanuit de samenleving. In de commissie heeft het CDA geopteerd om voor deze initiatieven van onderop zo'n kleine 5 miljoen euro vrij te maken. Er liggen daar wat betreft het CDA mogelijkheden in bijvoorbeeld het Fonds Lokale Marktinitiatieven, waarvoor 15 miljoen euro is uitgetrokken. Maar deze lokale initiatieven moeten zich natuurlijk niet beperken tot warmteprojecten. Kunnen GS aangeven of het ook mogelijk is dat lokale initiatieven op andere modaliteiten betrokken kunnen worden en of ook daarvoor gelden beschikbaar gesteld kunnen worden?

Het is duidelijk dat het CDA groot voorstander is van de Warmterotonde. Het CDA ziet de Warmterotonde als het paradepaardje van de provincie. Maar net als alle andere fracties vindt ook het CDA dat het niet zo kan zijn dat de levensduur van fossiele brandstoffen, zoals het gebruik van kolen, verlengd mag worden om de Warmterotonde draaiende te houden. En ook kan het niet zo zijn (zeg ik in de richting van de Partij voor de Dieren) dat het terugdringen van restwarmte uit afval in het gedrang komt om de Warmterotonde aan de gang te houden. Het CDA zal hiervoor voortdurend aandacht blijven vragen in de op te stellen businesscases voor de Warmterotonde. De motie die de PvdA hierover heeft ingediend, wordt daarom mede door ons ondertekend.

Ten slotte vraagt het CDA aandacht voor het vervolgproces van de Energieagenda. De Energieagenda is ontstaan uit netwerkend werken, een proces waarbij eenieder heeft kunnen meepraten en die voor velen hopelijk ook haar weerslag vindt in de voorliggende Energieagenda. Maar hoe deze Energieagenda als resultaat van het netwerkend werken nu haar weg gaat vinden in het staande beleid van de provincie, is nog lang niet duidelijk.

Het CDA verzoekt daarom GS om bij de eerstkomende behandeling van het vervolg van de Energieagenda in de commissies een voorstel te doen aan de Staten over hoe het te gaan verankeren in het provinciale beleid.

Met betrekking tot de begrotingsindicatoren die voorgesteld worden, heeft het CDA in de commissie aan GS verzocht om voor het aandeel duurzame energie in Zuid-Holland, zoals geothermie, wind, zon, biomassa, waterkracht en dergelijke, niet een gezamenlijke indicator op te nemen maar deze voor elke moraliteit apart te benoemen. Het CDA is tevreden met de toezegging van GS om andere modaliteiten als aparte indicator op te nemen. Het is het CDA ook duidelijk dat nog niet elke modaliteit apart gemeten kan worden. Door deze echter nu al als begrotingsindicatoren op te nemen, vallen deze niet van de lat en is het duidelijk dat de inzet van de provincie wel is om ze allemaal apart op termijn inzichtelijk te maken. Tot zover onze inbreng in eerste termijn.

INGEDIEND IS:

Motie 650/6933-6934 van de leden Verkoelen, Hoogendam, Minderhout, Van Hunnik, Meurs, Van Viegen, Ludema, Van Dieren en Struijlaard over **gemeentelijke Energiekansenkaart**.

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op woensdag 12 oktober 2016 ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Constateerend dat:

- de provincie Zuid-Holland met het opstellen van een Energieagenda 2016-2020-2050 mede met andere overheden haar verantwoordelijkheid neemt om naar een CO₂-neutrale gebouwde omgeving in Zuid-Holland te komen;
- de provincie Zuid-Holland met het opstellen van een Energieagenda 2016-2020-2050 mede met andere overheden haar verantwoordelijkheid neemt om in de energietransitie in Zuid-Holland een rol te willen spelen.

Overwegende dat:

- de rol van de provincie Zuid-Holland als initiator en stimulator van de energietransitie in Zuid-Holland binnen de energieagenda nog onvoldoende vertaald wordt;
- voor veel energiegerelateerde vraagstukken in de gebouwde omgeving de gemeente als eerste verantwoordelijk is en een rol speelt;
- het nationale Energieakkoord zich wel laat vertalen naar afspraken met de provincies (IPO) maar nog geen concrete afspraken op lokaal en regionaal niveau (VNG) kent;
- de provincie mede vormgever wil worden van de door het ministerie EZ en VNG op te zetten regionale energiestrategieën.

Verzoeken het college

- in zijn rol als initiator, stimulator en vormgever van de energiestrategieën op lokaal en regionaal niveau, de gemeenten te verzoeken en te ondersteunen in het opstellen van Energiekansenkaarten voor de gebouwde omgeving van die gemeenten;
- deze op te stellen Energiekansenkaart door gemeenten als basis voor de op te zetten regionale energiestrategieën te gebruiken.

En gaan over tot de orde van de dag.”

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: GroenLinks is blij dat naar aanleiding van onze inbreng in de commissie nu duidelijk is geworden ten opzichte van welk jaar wij gaan vergelijken. Daarmee kan een trend worden gevolgd en kunnen wij zien of wij gaan voldoen aan de eisen die zijn gesteld tijdens de Klimaattop in Parijs en de uitspraak van de rechter in de zaak Urgenda. Nog blijer zijn wij dat het zelfs is gelukt om de CO₂-uitstoot te vergelijken met 1990. De rechter heeft aangegeven dat wij 25% reductie van de CO₂-uitstoot in 2020 moeten bewerkstelligen ten opzichte van 1990. Wij, Nederland, en daarmee ook wij, Zuid-Holland. En dan baart de Energieagenda ons toch wat zorgen. Er ligt een provinciaal plan, waarin de landelijke ambities grotendeels zijn opgenomen.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Hebt u in het bericht op nu.nl ook gelezen dat wij inmiddels op 23% zijn? Dus ook zonder onze Energieagenda en die van andere provincies lijkt het de goede kant op te gaan. Misschien zitten wij hier onze tijd te verdoen. Dat kan. Als we even wachten, dan zitten wij zo'n 25%. U begint met een beetje negatieve invalshoek dat er nog veel moet gebeuren maar volgens mij gaat het vanzelf.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Dat was inderdaad een heel mooi bericht op nu.nl maar dat bericht was gebaseerd op rekencijfers en formules die zijn aangepast. Dat betekent dat dat resultaat er nog niet is en dat wij dus nog steeds hard aan het werk moeten en gezet zullen gaan worden als overheid om die transitie te bewerkstelligen.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Ook die 19% is gebaseerd op formules.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik ga door met mijn betoog. Er ligt een provinciaal plan, waarin de landelijke ambities grotendeels zijn opgenomen, maar ook een plan waarin gestreefd wordt naar 6% reductie van de CO₂-uitstoot. Dat vindt GroenLinks toch wel aan de magere kant. GroenLinks zou juist graag willen zien dat de provincie het goede voorbeeld geeft: hogere ambities, inzetten op onze eigen talenten, inzetten van onze eigen talenten en vooral zelf ons beste beentje voorzetten. Daarom dient GroenLinks samen met de Partij voor de Dieren en nog een aantal andere fracties een motie in om de CO₂-voetafdruk van de provincie te inventariseren.

Wij willen de gedeputeerde daarnaast ook vragen om een tussenbalans. Deze collegeperiode is nu ruim anderhalf jaar aan de gang en wat is de stand van zaken eigenlijk nu? Wat is er al gebeurd? En nog belangrijker, wat mogen wij nog verwachten, wat is er gebeurd aan het einde van deze collegeperiode? Met andere woorden, waarop mogen wij de gedeputeerde aan het einde van deze periode afrekenen?

In de energie agenda wordt ook gesproken over de Greenports. Er wordt gesproken over de CO₂-neutrale glastuinbouw in 2050. Opvallend, omdat in de eerdere behandeling van de visie Greenport wordt ingezet op 2030.

21228

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Van Hunnik en Voorzitter

Later dit jaar staat nog de gebiedsverkenning Westland-Oostland op de agenda. Wij zullen daar kritisch naar kijken maar laten dit punt nu voor wat het is.

En dan moet ons nog van het hart dat de Energieagenda wel heel veel gaat over het paradepaardje van de gedeputeerde, de Warmterotonde. Al in de commissievergadering heeft GroenLinks aangegeven dat zij aanzienlijk meer gecharmeerd is van andere alternatieven. All electric is het alternatief dat GroenLinks al eerder heeft aangedragen en waarbij wij ook nu stilstaan. Energiezuinige of energieneutrale huizen zijn gunst aan onze inwoners en helpen de provincie om haar doelstellingen te behalen maar er valt nog meer te bedenken, zoals energiebesparing. In de Energieagenda wordt op dit moment te weinig gesproken over besparing. GroenLinks zou graag zien dat burgers en bedrijven meer worden betrokken bij de opwekking en besparing van energie. In de Energieagenda zou de focus dus ook gelegd moeten worden op energiebesparing en decentrale energievoorziening. Daarom hebben wij samen met de Partij voor de Dieren een motie ingediend om deze focus te verleggen.

De Warmterotonde, een paradepaardje dat voor de wagen is gespannen maar er lijken steeds meer mensen af te stappen. De gemeenteraad van Rotterdam is kritisch, de gemeenteraad van Den Haag trok zich terug en LTO Glaskracht heeft ook aangegeven moeite te hebben met het concept. En er zijn nog veel vragen over de businesscase. Zijn er investeerders te vinden? Is het wel een realistisch plan? Nog te veel vragen voor GroenLinks om positief tegenover dit plan te kunnen staan. GroenLinks staat overigens wel positief tegenover kleine lokale warmtenetwerken en wij zouden dan ook graag zien dat daar meer onderzoek naar wordt gedaan en hoe wij op die manier de warmte kunnen gebruiken. Want, zoals eerder gezegd, het is natuurlijk niet de bedoeling om zomaar warmte de lucht in te pompen. En dan is er ook nog het verhaal van de kolencentrales. Dank aan de sprekers die wij aan het begin van de middag hebben gehoord. Zij legden ons haarfijn alle haken en ogen aan het plan uit. GroenLinks kan dan ook niet instemmen met een plan waarmee vrolijk een kolencentrale de Warmterotonde in wordt gefietst. Wij dienen daarom een motie in om geen kolencentrale aan te sluiten op de Warmterotonde en een businesscase te ontwikkelen zonder kolencentrale. Dank u wel.

INGEDIEND ZIJN:

Motie 651/6933 van de leden Van Hunnik, Van Viegen, Canton, Meurs, Verkoelen, Hoogendam, Struijlaard, Minderhout, Van Dieren en [?] over **goed voorbeeld provincie CO₂-voetafdruk**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- de Provincie Zuid-Holland ambitie toont middels de Energieagenda op het gebied van beperking van emissie van broeikasgassen;
- GS in Noord-Holland reeds positief hebben geoordeeld over het maken van een CO₂-voetafdruk van de provincie;
- voor de organisatie van de provincie Zuid-Holland nog geen CO₂-voetafdruk beschikbaar is;
- er geen doelen zijn opgenomen voor de organisatie van de Provincie Zuid-Holland.

Overwegende dat:

- de Energieagenda bij uitstek het geschikte beleidsvoorstel is om ook ambitie betreffende de organisatie van de Provincie Zuid-Holland op te nemen;
- het goede voorbeeld geven de netwerkpositie van Zuid-Holland kan versterken.

Verzoeken het college:

- een CO₂-voetafdruk van de organisatie van de Provincie Zuid-Holland te inventariseren;
- om voor juli 2017 een ambitieus voorstel te maken om de voetafdruk te verminderen en aan Provinciale Staten voor te leggen.

En gaan over tot de orde van de dag."

Motie 652/6933 van de leden Van Hunnik en Van Viegen over **geen kolencentrales op de warmterotonde**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Constaterende dat:

- de rechter in de Klimaatzaak van Urgenda heeft uitgesproken dat Nederland de uitstoot van broeikasgassen met 25% moet verlagen t.o.v. 1990 en dat sluiting van alle kolencentrales in Nederland een significant hoge bijdrage daaraan kan leveren;
- er in de Tweede Kamer een motie is aangenomen, die ertoe moet leiden dat kolencentrales zo snel als mogelijk dienen te worden gesloten;
- er in de Tweede Kamer een motie is aangenomen, waarbij de regering wordt opgeroepen om geen publieke middelen in te zetten voor restwarmteprojecten van kolencentrales.

Overwegende dat:

- het halen van de doelen van het klimaatkkoord van Parijs vergt dat we een snelle omslag naar een duurzaam energiesysteem moeten maken;
- het gebruik van kolencentrales niet past bij de ambitieuze doelstellingen van de provincie in de energieagenda;
- de energietransitie leidt tot een verschuiving van centrale naar decentrale energieopwekking en dat een grootschalig warmtenet gevoed door kolencentrales daar niet bij past.

Verzoeken het college:

- een sluitende businesscase te ontwikkelen zonder kolencentrale voordat er wordt begonnen met de realisatie van de warmterotonde Cluster West;
- geen kolencentrales aan te sluiten op de warmterotonde.

En gaan over tot de orde van de dag!"

Voorzitter de heer Smit

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. Mevrouw Meurs van D66 tot slot.

Mevrouw **MEURS (D66)**: Ik begrijp best waarom de heer Minderhout geen lid is van GroenLinks want ik vind zijn motie over de warmtestrategie veel verstandiger dan de twee moties van GroenLinks over kolencentrales. De motie van de PvdA hebben wij dan ook medeondertekend.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik ben verbaasd over het begin van de bijdrage van mevrouw Meurs. Ik vraag mij af of zij wel op de hoogte is van hoe hard D66 zich in de Tweede Kamer inzet om de kolencentrales gesloten te krijgen en om ervoor te zorgen dat wij echt een duurzaam beleid gaan voeren.

Mevrouw **MEURS (D66)**: Uiteraard ben ik daarvan op de hoogte en ik hoop ook dat onze landelijke fractie het voor elkaar krijgt dat de kolencentrales zo snel mogelijk gesloten worden maar het een staat los van het ander. Wij zijn van mening dat er naar een strategie gezocht moet worden, zoals de heer Minderhout formuleerde, waarmee de Warmterotonde en de energievoorziening in Zuid-Holland in het algemeen zo snel mogelijk zo min mogelijk afhankelijk wordt van fossiele brandstoffen. Want, of wij dat nu willen of niet, het energielandschap zal in de komende jaren en decennia ingrijpend veranderen als gevolg van klimaatontwikkelingen, internationale en nationale afspraken en technologische ontwikkeling. D66 pleit al heel lang voor een energietransitie naar duurzame energie uit oogpunt van een gezondere leefomgeving en om de afhankelijkheid van allerlei foute regimes te verminderen en, zoals de heer Van Dieren al zei, ook een beetje voor Groningen. D66 is van mening dat wij het ook snel moeten doen en daarbij alle aanwezige kennis in deze provincie en daarbuiten in moeten zetten om te investeren in slimme technologie. Ook voor de economie is dat heel goed. En daarom zijn wij blij dat de Energieagenda en het Energie-innovatiefonds nu op de agenda staan. Ik wil dan ook mijn complimenten overbrengen aan iedereen die ervoor gezorgd heeft dat het er nu ligt. Complimenten voor al het werk dat is verricht en ook voor de doordachte opzet van de agenda en de investeringsstrategie. De uitvoering van deze agenda is wat ons betreft de beste manier om een bijdrage te leveren aan een gezondere leefomgeving. En ook al zijn er door een paar van mijn collega's hier vandaag ook andere voorstellen gedaan, zoals de Energiekansenkaart, de footprint van de provinciale organisatie en de al genoemde strategiemotie van de PvdA die we graag steunen en zelfs meeondertekenen want wij denken dat die nog wat kunnen toevoegen aan deze agenda. Wij zijn akkoord met alle voorgestelde besluiten en zouden willen zeggen 'snel beslissen en aan het werk'. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn wij gekomen aan het eind van de eerste termijn wat betreft de inbreng van uw kant. Ik stel voor dat wij eerst gaan eten. Dan heeft gedeputeerde Weber alle tijd om zich voor te bereiden op zijn beantwoording. Ik schors de vergadering voor een uur.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan gedeputeerde Weber.

Gedeputeerde **WEBER**: Goed dat wij de Energieagenda bespreken en goed om te horen dat het gevoel van urgentie breed gedeeld wordt om iets te doen aan de klimaatopgave en nieuwe kansen voor de economie van Zuid-Holland te

verzilveren. Ik constateer echter ook dat bij verschillende partijen dat gevoel van urgentie zo groot is dat er eigenlijk geen sprake meer mag zijn van een transitie van 150 jaar fossiele economie en energievoorziening naar een schone economie, maar dat wij die stap direct zouden moeten en willen zetten. Ik kan u op dat punt alleen maar teleurstellen want dat gaat niet lukken. Wij zullen nu stappen moeten gaan zetten in de richting van de verduurzaming van de energievoorziening en de economie maar wij zullen in de tussentijd ook moeten aanvaarden dat er nog steeds fossiele brandstoffen gebruikt worden. Ik zeg dat omdat ik in het energiedossier, overigens ook op de duurzame vormen van energie, de afgelopen periode sinds ik de portefeuille mag beheren, ben aangelopen tegen het feit dat de een liever geen wind op land wil, de ander wind op zee niet helemaal ziet zitten, een derde weer nadelen ziet in zonneparken, een vierde de warmte ook maar een tussenfase vindt. Kortom, het risico bestaat dat wij in een dead lock terechtkomen en er niets gebeurt en dat wij gewoon hetzelfde blijven doen als we altijd al deden. En daarom doe ik ook echt een oproep, ook hier aan de Staten, om met elkaar een transitiepad in te gaan. Dat zal niet altijd een optimaal verhaal zijn maar het moet en het zal een pad zijn op weg naar een koolstofarme economie in 2050, zoals afgesproken met de wereld. Onze Zuid-Hollandse open economie maakt daarvan deel uit.

Voorzitter, ik zal het zo kort mogelijk proberen te houden vanwege het vergevorderde tijdstip. Ik denk echter dat het wel goed is om mijn antwoorden te plaatsen in de context van de woorden die ik zojuist heb gesproken. Om een misverstand uit de weg te ruimen, wij gaan werken via de trias energetica. Dat betekent gewoon op nummer 1 besparing want voor iedere megawatt die ik weet te besparen, hoef ik 3 megawatt niet op te wekken. Dat laat al zien hoe belangrijk besparing is. De tweede stap van de trias energetica is het opwekken van schonere energie en de derde is verstandig omgaan met fossiel, zolang die in de transitie nog nodig is. Die volgorde is ook de prioriteitsvolgorde, waarlangs wij werken. Bij de start van de agenda hebben wij echter ook afgesproken dat wij daarnaast leggen waar de provincie het verschil kan maken, waar de provincie greep op heeft en waar de provincie bij betrokken kan zijn. Wij kunnen ons als provincie heel dik en breed maken maar wij roepen nu eenmaal niet in ons eentje de transitie uit en wij kunnen die ook niet in ons eentje organiseren. Vandaar ook dat deze nota tot stand is gekomen door middel van netwerkend werken, waarbij de keuzes die wij maken, afgeleid zijn van de vraag of wij in staat zijn het verschil te maken langs de lijnen van de trias energetica (besparing voorop).

De Partij voor de Dieren vraagt meer aandacht voor besparing door bijvoorbeeld subsidies voor isolatie. Dat is inderdaad heel belangrijk maar er zijn heel veel partijen die op dat punt het primaat hebben. Denk aan het Rijk en de gemeenten. Op dat punt kan de provincie dus weinig verschil maken met de bescheiden middelen die wij daarvoor beschikbaar hebben. Het is daarom belangrijk goed te kijken waar wij met onze bescheiden middelen wel effect kunnen sorteren.

21230

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Van Viegen, Weber, Van Hunnik en Ludema

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Daarover gaat de provincie inderdaad niet alleen. Daarom pleit ik ervoor dat u in overleg gaat met gemeenten omdat er juist op lokaal niveau veel kan gebeuren. Denk aan straatverlichting, lichtreclame en de verlichting in kantoren et cetera. Daarbij zouden wij de gemeenten kunnen ondersteunen met subsidieverlening.

Gedeputeerde **WEBER**: Dus niet met subsidies want daarvoor hebben wij onvoldoende middelen. Met het eerste ben ik het helemaal eens. Dat is het onderdeel van de agenda om te werken met lokale en regionale energiestrategieën. Een subsidieregeling is echter geen effectieve inzet van de middelen die wij hebben. Wij hebben 100 miljoen euro revolverend; dat zijn dus geen subsidiemiddelen want subsidiemiddelen komen niet terug. Wij zouden op dat punt werkelijk geen deuk in een pakje boter kunnen slaan, anders dan dat je aan stevige symbool politiek doet. Ik heb echter de ambitie om ook echt het verschil te maken in de transitie.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Maar de provincie zou de regie kunnen nemen in de coördinatie om gemeenten bij elkaar te brengen, innoverend en stimulerend te zijn om het op gang te brengen.

Gedeputeerde **WEBER**: Dat is ook wat wij gaan doen. Dat staat ook in de agenda. De regionale en lokale energiestrategieën, het bundelen van aanvragen juist op het gebied van besparing om interessant te zijn voor het NIA en voor het Europese Investeringsfonds. Wij gaan aan de slag met het delen van kennis onder en met elkaar en het opbouwen van kennis. Dat onderwerp heeft zeker de aandacht maar met subsidie kunnen wij geen verschil maken.

Het blokje Warmterotonde probeer ik maar in een keer samen te vatten. De stelling waarmee de Partij voor de Dieren begon, en dat is ook verwoord in een motie, dat de Warmterotonde eigenlijk achterhaald is. Nee, dat is die zeker niet. Wij hebben daar wel heel strikt en streng naar gekeken. Waarom niet? Ik begon deze vergadering met tijdens de mondelinge vragen al te zeggen dat wij uitstekende bodemcondities hebben, meer dan menige andere provincie, op het punt van geothermie. Dat moeten wij verstandig benutten. Zuid-Holland is bovendien een provincie waar heel veel restwarmte actief het klimaat opwarmt. Dat is zonde; dat moeten we benutten. Dat moeten wij benutten om de HR++-ketel die wij allemaal thuis hebben staan, uit te kunnen zetten. Want het totaal van al die ketels stoot aanzienlijk meer CO₂ uit dan als wij gebruikmaken van aardwarmte en restwarmte. Is het de bedoeling om, als er straks een warmte-infrastructuur ligt, dat deze vervolgens een perverse prikkel in zich bergt om niet te werken aan besparing in de industrie, want anders zou er geen restwarmte meer zijn? Nee. De bewijskracht daarvoor zit in een aantal zaken. Restwarmte is geen interessant product voor de industrie om te vermarkten. Ik zie een ontwikkeling, als de CO₂-prijs weer stijgt, en laten wij hopen dat hij dat gaat doen, zodat het ETS-systeem beter gaat functioneren en waarin dat alleen maar minder interessant wordt. Ten tweede hebben wij op dit moment heel veel restwarmte. Wij hebben maar liefst 90 petajoule restwarmte die wij nu weggooien en wij hebben alleen in de woningvoorraad al een behoefte ook van 90 petajoule. En van deze 90 petajoule die wij nu weggooien, willen wij zeggen en schrijven 10 petajoule gaan gebruiken voor de verwarming van onze huizen en voor de glastuinbouw. Daarmee geef ik aan dat wij nog extreme stappen te zetten

hebben op het gebied van besparing, willen wij aan die 10 petajoule kunnen gaan raken. In de richting van GroenLinks zeg ik er opnieuw en nadrukkelijk bij dat wij meteen gaan werken aan de geothermiebronnen want daar moet die andere 10 petajoule vandaan komen. Dat is de start want uiteindelijk, en dan kom ik bij de motie van de PvdA, zou je toe moeten naar zo min mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen. Dus de warmte-infrastructuur mag nooit, ik herhaal het nog maar eens, een 'locked in'- of 'must run'-situatie kennen. Het moet juist een systeem zijn met een architectuur, waarin heel veel aanbieders zijn, ook van nieuwe aardwarmtebronnen, waardoor je nooit een systeem krijgt waarbij je afhankelijk bent als afnemers van die ene leverancier van restwarmte en er dus ook geen prikkel van uit kan gaan voor de leverancier van restwarmte om daarop een verdienende businesscase te hebben, want die wordt eruit geprijsd.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: GroenLinks staat heel erg achter geothermie maar de gedeputeerde kon ons in de commissievergadering nog niet vertellen of er ook een realistische businesscase ontwikkeld kan worden zonder kolencentrale. En dat is volgens mij nogal wat. Dus ik hoor graag van de gedeputeerde of dat wel kan of dat daarin nog iets gewijzigd is.

Gedeputeerde **WEBER**: Wij hebben al uitgewisseld dat wij begin volgend jaar met een investeringsstrategie komen op de warmte-infrastructuur. Dat zal een strategie zijn die, de heer Minderhout verwoordde dat heel mooi, opgebouwd is uit parels die je aan elkaar gaat rijgen tot een warmteparelketting (dat mag wat mij betreft het nieuwe beeld zijn), opgebouwd vanuit lokale initiatieven, ook vanuit het publieke belang om een nutsfunctie te hebben. Daarover komen wij volgend jaar met elkaar in gesprek.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Het was toch een eenvoudige gesloten vraag die ik stelde aan de gedeputeerde. Kan de gedeputeerde zeggen dat er een realistische businesscase is zonder kolencentrale? Ja of nee?

Gedeputeerde **WEBER**: Ik ga over mijn eigen antwoorden, als u het goedvindt. Ik zeg dat wij die strategie nu moeten opbouwen en dat wij nu al succesvolle lokale initiatieven zien op het gebied van schone warmte. Het zou zomaar kunnen dat het heel interessant is om die aan elkaar te koppelen. Wij hebben namelijk wel een MKBA gemaakt, en die is ook met u gedeeld, samen met al die partijen in het veld die ontzettend positief was.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Is het zo dat wij de restwarmte van de Maasvlakte 'om niet' kunnen krijgen? Ik begrijp dat wij daar wel een leiding voor moeten aanleggen want anders blijft die warmte de lucht ingaan. Misschien is het een goed idee om een optie te nemen op al die restwarmte, voordat iemand daarin een markt ziet. Het zou in ons belang kunnen zijn als de provincie het gratis kan halen. Die optie zouden wij wellicht aan de voorkant moeten vastleggen.

Gedeputeerde **WEBER**: Gratis is in dezen ingewikkeld. Zo werkt het niet want wij moeten wel kosten maken om die warmte aan te koppelen.

Er zal keer op keer bekeken moeten worden of er een businesscase is om in dit geval restwarmte te koppelen aan een warmte-infrastructuur. De MKBA wijst erop dat dat heel goed zou kunnen maar ik heb ook altijd gezegd dat wij als overheid die investering niet zomaar kunnen doen. Daarvoor is een publiekprivate samenwerking nodig en dus ook private investeringen.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Als ik het goed begrijp dan kunnen wij de restwarmte gratis krijgen van de kolencentrales op de Maasvlakte maar dan moeten wij de leidingen aanleggen. Als zij de leidingen aanleggen, dan willen zij de investeringen natuurlijk terugverdienen. Volgens mij kunnen wij nu heel veel restwarmte in de provincie 'om niet' krijgen, als wij het komen halen. Klopt dat?

Gedeputeerde **WEBER**: Zo zit het niet in elkaar. Het is geen kwestie van gratis warmte; het is een kwestie van warmte die nu weggegooid wordt maar waarvoor wij met elkaar wel een integrale businesscase moeten bouwen van de warmte-infrastructuur en de warmtekoppeling. De onderhandelingen over de verdeling en wie waarvoor aan de lat staat, moeten nog komen. Minister Kamp is al het denken over de vraag of je wellicht met een prijsprikkel moet gaan komen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Viegen, kort graag.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: U noemde net als belangrijke bron voor de Warmterotonde de aardwarmte. Misschien kunt u zeggen of u onze zorgen deelt over de mogelijke effecten van de winning op de bodem op de lange termijn. Hoe gaat u dat monitoren want de kans bestaat dat er aardbevingen zullen optreden. Die zijn al gesignaleerd op plekken waar aardwarmte wordt gewonnen. Hoe kan geborgd worden dat op de lange termijn niet dezelfde situatie ontstaat als in Groningen? Op zich zijn wij voorstander van aardwarmte maar dat is voor ons wel een punt van zorg.

Gedeputeerde **WEBER**: Uw zorg is niet onterecht maar het is de vraag of wij vandaag al antwoorden kunnen geven, terwijl wij nog een transitiefase van 35 jaar te gaan hebben. Wij weten dat het uitstekend gaat met de huidige warmteboringen maar wij willen daar nog diepere boringen om nog meer warmte en een hogere temperatuur te kunnen halen. Dat is een vraagstuk waarbij het Rijk nadrukkelijk betrokken is. Dat zijn geen vragen die de provincie moet beantwoorden maar wij zullen die vragen wel stellen aan de partijen die daarmee bezig zijn.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Ik begrijp dat het dus een aandachtspunt blijft? Daar ben ik blij mee.

Gedeputeerde **WEBER**: Dat over de Warmterotonde, waarbij ik nadrukkelijk zeg dat wij het gesprek nog gaan voeren over de manier waarop. Naast de 50 miljoen euro voor de warmte-infrastructuur (kralen rijgen en dus niet in één keer een groot systeem) is er ook 15 miljoen euro voor warmteopwekking. Die is heel direct gericht en dat is wat mij betreft het bewijs dat wij echt werken aan de transitie naar warmtebronnen van niet-fossiele oorsprong. Die 15 miljoen euro is voornamelijk bedoeld voor warmteboringen, eventueel voor initiatieven van onderop. Ook daarmee komen wij snel bij u terug want daar gaat het om die 15 miljoen euro en 11 miljoen euro die wij samen met Den Haag en Rotterdam nog aan EFRO-middelen hebben. Wij steken er dus een aanzienlijk bedrag in. Wij zien

ook dat wij in het Westland tempo kunnen maken, waar ook de Rabobank bereid is om hiervoor middelen beschikbaar te stellen. Zo werkt het systeem. Het wordt een soort zwaan kleef aan, zodat de middelen van de provincie wellicht verdubbeld worden. Dat is denk ik echt een succes.

De Partij voor de Dieren is geen voorstander van biomassa. Daarover heb ik al gezegd dat wij moeten oppassen dat wij in één keer naar de allerschoonste wereld toe willen. Naar mijn beleving blijft het belangrijk dat alle reststromen die wij hebben (warmte of mest) gebruikt worden. In een circulaire economie hoor je die stromen te sluiten. Dat geldt wat mij betreft dus ook voor de biomassa.

De **VOORZITTER**: Ik heb het gevoel dat dit onderwerp al heel veel besproken is in de commissies. Ik zou echt willen voorkomen dat we die hele discussie opnieuw doen. Ik zou u daarom willen vragen met zo min mogelijk tijd de vragen recht te doen en de anderen zou ik willen vragen om niet steeds vragen te stellen die al eerder gesteld zijn. Dank u wel.

Gedeputeerde **WEBER**: Ik ga eraan meewerken. De Energieagenda is vooral ook een economische kans, zeg ik tegen de VVD, want het is vooral ook een innovatieagenda omdat wij nog niet weten welke nieuwe kennis en technieken wij moeten ontwikkelen om die transitie te vervolmaken. U vraagt de toezegging dat GS geen beleid uitrollen waardoor lokale energie-initiatieven geblokkeerd worden. Die vind ik in zekere zin complex want u zegt eigenlijk dat wij ook een lokaal initiatief op het gebied van wind zouden moeten honoreren en ik denk dat dat niet uw bedoeling is. Wij willen echter wel lokale initiatieven faciliteren. En dan neem ik direct de vraag van het CDA mee of er nog meer mogelijk is op het gebied van financiële ondersteuning van lokale initiatieven. Daarop kan ik volmondig ja zeggen. Het college heeft gisteren de nieuwe begroting vastgesteld. Daarin hebben wij naast de mogelijkheden via het Warmtefonds ook 2 miljoen euro vrijgemaakt voor andere energiemodaliteiten door bijvoorbeeld aan te sluiten bij het landelijke SER-fonds dat op dit moment ontwikkeld wordt. Kunnen energiebedrijven en participatiemaatschappijen meedoen aan het Energie-Investeringsfonds? Vorige maand heeft u een besluit genomen over de houdstermaatschappij. Het is niet uitgesloten maar het is niet waarschijnlijk dat die dat doen want zij stellen andere eisen aan rendementen. Wat meer voor de hand ligt, is dat wij afspraken maken, zoals nu met de Rabobank, om elkaar te versterken, bijvoorbeeld door dezelfde voorwaarden te stellen. Wij hebben er dus wel oog voor.

Met de vraag of de ultrafijnstofmagneet uit het Energie-Investeringsfonds kan, kom ik op het blokje wat nu wel en niet uit het fonds kan. Ik heb thorium gehoord en de ultrafijnstofmagneet. Alles wat bijdraagt aan de verlaging van de CO₂ en CO₂-equivalent, dus alles wat om te rekenen is naar het equivalent van die CO₂. En of dat zo is, weet ik niet. Dat beoordelen wij ook niet. In de richting van de Partij voor de Dieren zeg ik dat daarvoor juist de investeringsstrategie bedoeld is. Die stelt u nu vast.

21232

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Weber en Ludema

Daarmee gaan echter niet GS aan het werk maar de fondsbeheerder op nadrukkelijk verzoek van uw Staten. U hebt een breed gesteunde motie daarvoor aangenomen. De provincie, de politiek, mag niet direct betrokken zijn bij de afweging van de projecten.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Begrijp ik goed dat fijnstof en CO₂ equivalent is? Als wij fijnstof kunnen verminderen zonder dat CO₂ verminderd wordt, dan kunnen wij het toch honoreren?

Gedeputeerde **WEBER**: Ik kan dat niet beoordelen want ik ben niet bekend met de ultrafijnstofmagneet.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Fijnstof in het algemeen?

Gedeputeerde **WEBER**: Als de ultrafijnstofmagneet herleidbaar zou zijn tot dat CO₂-equivalent omdat wij daarmee een bijdrage leveren aan de klimaatdoelstellingen en de energietransitie, dan valt die eronder. Maar of dat zo is, kan ik vanaf deze plek niet beoordelen. Wij sluiten in de investeringsstrategie geen enkele energievorm uit, anders dan dat wij zeggen dat het moet plaatsvinden op een 'scale up' plek. De start ups, de proven technology, moet de basis zijn. Die hebben vaak al hele andere investeringsmechanismen. Dit fonds is bedoeld om proven technology op te schalen en werkelijk tot marktintroductie te komen. Dat is waar wij behoefte aan hebben in het kader van de versnelling van de transitie. Daaronder zou ook thorium kunnen vallen maar ik acht thorium niet waarschijnlijk want ik heb mij door hoogleraren uit Delft laten vertellen dat het zeker nog dertig jaar duurt voordat het prototype gereed is. Maar wij sluiten het ook niet uit.

In de richting van de VVD heb ik al het een en ander gezegd over warmte-investeringen. De SP benadrukt dat er geen sprake mag zijn van een 'locked in' en 'must run'. Dat heb ik ook bij andere partijen gehoord. Dat is ook precies de lijn van het college. 50PLUS wil juist dat Provinciale Staten wel een rol zouden spelen bij de investeringen maar daarover hebben uw Staten eerder al nadrukkelijk via een motie uitgesproken dat dat nu juist niet de bedoeling is. De PvdA vroeg of de VVD-gedeputeerde het standpunt van GS deelt. Ik zou haast zeggen vanzelfsprekend want er ligt een voorstel van GS voor u en wij spreken als altijd met een mond. Het is inderdaad een omissie dat de topindicator CO₂ niet in de Statenvoordracht staat maar ik kan u verzekeren dat in de nieuwe begroting die wij gisteren vastgesteld hebben, deze indicator netjes staat zoals wij toegezegd hebben. Het is inderdaad een belangrijke indicator. De vraag hoe wij onze inwoners meekrijgen, is een vraag die de provincies onderling bespreken maar die ook nationaal besproken wordt. Daarin worden stappen gezet bij het ontwikkelen van een goed verhaal, een narratee, want het ontbreekt daar wel aan. Het bewustzijn in deze zaal wordt nog niet door iedereen gedeeld en ervaren. Het is heel belangrijk dat wij daar iets aan gaan doen want er komt heel veel af op Nederland. In 2035, zoals in de agenda staat, geen gas meer. Dat is slechts een levensperiode van een HR-ketel bij ons vandaag of van een gasfornuis. Dat is ingrijpend en vraagt veel aandacht. Alle nationale partijen zijn daarmee bezig. Ik heb al eerder gezegd dat het belangrijk is dat er een nationale aanpak ontwikkeld wordt. Ik denk daarbij aan de goede ervaringen met de Delta-aanpak, waarvoor een aantal jaar geleden gekozen is. Het zou wellicht helpen om de Warmterotonde een andere naam te geven. Ik vind de warmteparelketting van u een heel interessant beeld.

De PVV ziet gelukkig veel in energiebesparing. Dat is de eerste trap van de trias energetica, zoals ik heb gemeld. En de PVV ziet ook veel in warmte. Dank daarvoor. De Energieagenda en het Energie-innovatiefonds zijn wel en niet aan elkaar gekoppeld. Zij zijn gekoppeld in de zin dat de motivatie voor het inrichten van het fonds voortkomt uit de gedachte dat wij voor de energietransitie van Zuid-Holland en het benutten van economische kansen daarbij, het belangrijk vinden dat wij middelen beschikbaar stellen voor energie-innovaties. Zij zijn niet gekoppeld in de zin dat u vandaag een investeringsstrategie vaststelt, waarna het fonds volledig buiten GS en PS komt te staan. De fondsbeheerder gaat ermee aan de gang en beoordeelt ieder voorstel voor nieuwe kennis of techniek aan de hand van de vraag of het een bijdrage levert aan de CO₂-vermindering dan wel een bijdrage levert aan de opslag, conversie of transport van nieuwe energievormen, dan wel een bijdrage levert aan de werkgelegenheid en versterking van de economie. Dat zijn de drie criteria waar het om gaat. GS hebben in heel uitzonderlijke gevallen een ongewenste afwijkkingsbevoegdheid, waarvoor het initiatief bij de directie van de fondsbeheerder ligt, die alleen bij zijn investeringscommissie nee op het rekest heeft gekregen. Daarover rapporteren wij. Dat hebt u vorige maand al vastgesteld in de nota Verbonden partijen. U bent mans genoeg om het college ter verantwoording te roepen, als u denkt dat GS zeer politiek gekleurde besluiten genomen hebben die volgens u niet passen binnen de kaders die u eerder gesteld hebt. Kortom, uitzonderlijke situatie.

Het CDA vraagt nog naar het vervolgproces. Wij gaan u jaarlijks rapporteren in de vorm van voortgangsrapportages. Ik heb zomaar het idee dat wij dan hele interessante gesprekken gaan voeren met elkaar over waar wij staan en hoe het verder moet. Ik heb ook gezegd dat het een adaptieve agenda is. Er ligt een motie rond backcasting die uitgaat van de gedachte dat de provincie de energietransitie organiseert, uitroept, kent en weet, maar wij weten niet waar wij over 35 jaar precies staan. Die ontdekkingsreis begint nu. Als ik vandaag aan backcasting zou doen, doe ik dat met de kennis van vandaag, maar het gaat ons nu net om het ontwikkelen van nieuwe kennis. Een goed bedoelde poging, ik begrijp waar de vraag vandaan komt, maar naar mijn overtuiging gaat het niet werken. Ik zie meer in voortgangsgesprekken, het betrokken houden van het netwerk en een adaptieve agenda. Wij komen bij u terug op het moment dat wij nieuwe inzichten verworven hebben die ons verder kunnen brengen in de transitie.

GroenLinks vraagt wat er al is gebeurd aan energietransitie. Nou, al heel erg veel. Het is een GS-breed ding. Wij hebben heel veel werk gemaakt van de weg van de energietransitie, de N470 en N211. Daar heeft collega Vermeulen veel werk van gemaakt. Wij zijn bezig met waterstofbussen, te realiseren in de concessie. Daarvoor hebben wij maar liefst 10 miljoen euro uitgetrokken. Ik kan u het goede nieuws vertellen dat in de begroting die GS gisteren vastgesteld hebben, opnieuw 10 miljoen euro beschikbaar komt voor de weg van de energietransitie. Wij zijn heel druk bezig met die warmte en de regie daarop. En wij hebben die positieve MKBA ontwikkeld met al die partijen. Om maar iets te noemen. Collega Van der Sande is bijna bezig met de verbouwing van dit pand en dat gaat ons ook vooruitgang brengen op de energierekening.

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Weber, Voorzitter, Van Viegen, J.J. Rijken, Brill, Minderhout en Van Hunnik

Kortom, er gebeurt heel erg veel. Wij hebben vorige maand een belangwekkend besluit genomen omtrent de realisatie van wind door hier een inpassingsplan voor Korendijk vast te stellen. Er wordt gewerkt aan de VRM. Kortom, u weet het allemaal wel, er wordt hier gewoon heel veel gedaan aan de realisatie van de energietransitie. U zegt dat 'Wat Anders' vooral over warmte gaat. Ik heb steeds duidelijk gemaakt dat het vooral over innovatie gaat. Wij hebben nieuwe kennis en technieken nodig om die transitie te halen. Het gaat ook over warmte want dat is wel drie keer de windopgave op land. Als wij die warmte niet doen, dan dringt de volgende vraag zich op. Voorzitter, ik dacht daarmee alle vragen gehad te hebben.

Ik zal heel vlot de moties met u doornemen. Motie 645 van de Partij voor de Dieren gaat over backcasting. Daarvan heb ik al iets gezegd en die zou ik dus willen ontraden omdat die ervan uitgaat dat wij nu al het hele transitiepad van 35 jaar kunnen voorspellen. Dat is echt te veel gevraagd en het gaat er ook te veel van uit dat de provincie het gaat regelen. Motie 646 ook van de Partij voor de Dieren ligt op hetzelfde vlak, dus ook die zou ik willen ontraden maar wij moeten wel in het nationale project dat ik geschetst heb, de doelen gaan stellen. Dat kunnen wij niet als provincie zelfstandig doen. Dit is iets wat wij samen met het Rijk, collega-provincies, gemeenten en maatschappelijke partners moeten doen. Van motie 647 kan ik eerlijk gezegd niet meteen de reikwijdte overzien. Ik vind die motie erg gedetailleerd. Veiligheidshalve wil ik deze ontraden. Dan motie 648 over het verleggen van de focus van warmte naar energiebesparing. Ik heb al gezegd dat de focus primair ligt op energiebesparing in de trias energetica, maar warmte blijft wel belangrijk. Ik ontraad deze motie dan ook. De motie van de PvdA (649) zie ik als een ondersteuning van het beleid. Die spreekt naar mijn overtuiging goed uit waarom het zou moeten gaan. Motie 650 van het CDA vind ik ook ondersteunend aan het beleid dat wij voeren. De Energiekansenkaarten zijn cruciaal als onderlegger om met gemeenten en inwoners het gesprek te kunnen voeren over de vormgeving van de transitie, welke wijk geschikt is voor warmte, waar wellicht all electric de oplossing is en waar wij als laatste de gasleiding stilleggen. Die zie ik ook als ondersteuning van het beleid. Dan motie 651 van GroenLinks en de Partij voor de Dieren om een CO₂-voetafdruk te maken. Die zie ik als ondersteuning van het beleid want het is belangrijk dat wij beter inzichtelijk krijgen waar wij staan met alles wat wij doen. Ik heb mij wel ambtelijk laten vertellen dat juli 2017 een heel krap tijdspad is maar wij gaan er wel aan werken en wij zullen u hoe dan ook dan laten zien waar wij staan, hoewel een enkel ding wellicht nog niet bekend zal zijn. Motie 652 van GroenLinks; het mag helder zijn dat ik de uitspraak 'geen kolencentrales op de Warmterotonde' op dit moment te vroeg vind. Eerst een nationale uitspraak over de kolencentrales, waarover wij niet gaan, en restwarmte is en blijft voor mij restwarmte. Het moet uiteraard wel altijd een restproduct zijn en geen speciaal opgewekt product. Ook dat mag helder zijn.

De **VOORZITTER**: Dank. Dat brengt ons aan het eind van de eerste termijn. Is er behoefte aan een tweede termijn?
Mevrouw Van Viegen.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Ik wil alleen aangeven dat ik motie 647 wil aanhouden tot de begrotingsbehandeling.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: U hebt nog een amendement en een paar moties van mij tegood. Allereerst wil ik de heer Weber bedanken voor zijn beantwoording. Die was verhelderend maar nog niet naar tevredenheid. Als eerste heb ik een amendement over de beslissingscriteria. De gedeputeerde heeft duidelijk aangegeven dat het om specifieke gevallen gaat maar ik vind dat eigenlijk meer een ondersteuning van mijn mening dat Provinciale Staten in uitzonderlijke gevallen geraadpleegd moeten worden, als er afgeweken wordt van de regels die wij hier opstellen. Vandaar dit amendement.

De heer **BRILL (VVD)**: Volgens mij werd er net voorgesteld om een motie aan te houden maar hoe werkt dat tegenwoordig? Volgens mij moet je een motie dan opnieuw indienen op het moment dat het onderwerp speelt, in dit geval dus bij de begroting.

De **VOORZITTER**: Dat vind ik prima. In de praktijk komt het op hetzelfde neer. U trekt de motie in, legt hem op uw bureau en als het nodig is, dient u hem opnieuw in.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: De volgende motie gaat inderdaad over het loskoppelen van de Energieagenda en het Energiefonds. De heer Weber gaf aan dat het ja en nee is en ik hoop dan ook dat hij mijn motie kan ondersteunen omdat die precies zegt wat hij zegt, namelijk dat het Energiefonds wel los te koppelen is van de Energieagenda, en de verplichting uitsluitend te investeren in onderwerpen genoemd in de doelstellingen van de Energieagenda, te schrappen. Dat staat namelijk wel letterlijk in het besluit maar zoals u het net vertelde, staat het er los van. Het besluit vraagt iets anders dan de heer Weber net verteld heeft.

De volgende motie vraagt thorium en kernenergie op te nemen als energiebronnen voor Zuid-Holland. Deze worden nu niet genoemd in de Energieagenda.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Dit punt is in de commissie al verschillende keren gewisseld. Het ontwikkelen van een thoriumcentrale kost tientallen miljarden euro's en nog minstens tientallen jaren volgens alle deskundigen op dat gebied. Welke rol ziet u daarbij voor het kleine petieterige energiefondsje van Zuid-Holland om thorium de laatste stoot te geven in de vaart der volkeren?

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Deze vraag kan buiten de orde geplaatst worden want deze motie gaat over de Energieagenda en niet over het Energiefonds.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik ben een klein beetje in de war gebracht door de heer J.J. Rijken want die wil een motie indienen om het fonds los te koppelen van de agenda maar volgens mij kunnen wij daarmee het besluit niet wijzigen. Ik vroeg mij af wat zijn doel is.

21234

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

J.J. Rijken en Voorzitter

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Het doel is om de passage in de besluitvorming te schrappen. Ja, ik ben het met u eens, dat een amendement ook had gekund. Misschien moet dat nog aangepast worden. Ik hoor wel van de gedeputeerde of de griffie of het mogelijk is om het zo in te dienen.

De **VOORZITTER**: Hebt u nog meer?

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Ja. De PVV maakt zich ernstige zorgen over de effecten op het stroomnetwerk, als de voorstellen voor de Energieagenda en het Investeringsfonds aangenomen worden. Er zijn talloze voorbeelden in Australië, België en Duitsland van totale black-outs en zware overbelasting van het energienetwerk. Drie maanden geleden hebben in Australië 1,7 miljoen mensen zonder stroom gezeten door een megaopwekking van stroom door zon en wind. Door middel van deze motie vraag ik of het college wil onderzoeken of het Zuid-Hollandse stroomnetwerk bestand is tegen een groot aanbod van wind- en zonne-energie.

INGEDIEND ZIJN:

Amendement 545/6934 van het lid J.J. Rijken over **vastleggen bevoegdheden PS bij selectiecriteria**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen door de volgende passage toe te voegen:

'1c. Met dien verstande, dat de bevoegdheid tot het opstellen van selectiecriteria voor het toewijzen van bedragen uit het fonds komt te liggen bij Provinciale Staten.'

Toelichting:

In de huidige situatie mogen Gedeputeerde Staten selectiecriteria opstellen bij het toewijzen van middelen uit de betreffende fondsen. Met het toevoegen van bovenstaande passage komt deze bevoegdheid toe aan Provinciale Staten, en niet aan Gedeputeerde Staten.

Motie 653/6933-6934 van het lid J.J. Rijken over **Energieagenda niet koppelen aan Energiefonds**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- het energiefonds en de energieagenda thans aan elkaar gekoppeld zijn;
- het energiefonds als taak heeft de doelstellingen geformuleerd in de energieagenda uit te voeren;
- de energieagenda niet volledig is door het ontbreken van onder andere thorium en mogelijke andere vormen van kernenergie.

Overwegende dat:

- het de bedoeling is dat het energiefonds inhoudelijk volledig onafhankelijk van de provincie Zuid-Holland opereert;
- het energiefonds door de aanwezige koppeling niet volledig onafhankelijk kan investeren in alle initiatieven.

Verzoeken het college:

1. Om het energiefonds los te koppelen van de energieagenda;
2. Om de verplichting uitsluitend te investeren in onderwerpen genoemd in doelstellingen van de energieagenda te schrappen.

En gaan over tot de orde van de dag!"

Motie 654/6933 van het lid J.J. Rijken over **opnemen van thorium in de Energieagenda**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

De energieagenda niet volledig is vanwege het ontbreken van onder andere thorium en andere vormen van kernenergie.

Overwegende dat:

- TU Delft druk bezig is met de eerste proeven ten aanzien van het gebruik van thorium als energiebron;
- TU Delft een belangrijke speler is op de Zuid-Hollandse innovatiemarkt;
- thorium een serieuze energiebron is voor de toekomst die op zijn minst onderzocht moet worden.

Verzoeken het college:

- om in de energieagenda thorium en kernenergie toe te voegen als een energiebron voor de provincie Zuid-Holland."

En gaan over tot de orde van de dag!

Motie 655/6933-6934 van het lid J.J. Rijken over **is het Zuid-Hollandse energienetwerk windenergiebestendig?**

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet gewaarschuwd heeft voor mogelijke overbelasting wanneer het te hard waait;
- in België er sprake geweest is van dreigende overbelasting door een te hoge aanvoer van wind- en zonne-energie;
- men in vijf Chinese provincies inmiddels gestopt is met het bouwen van windturbines als gevolg van de vele stroomstoringen;
- in Australië recentelijk 1,7 miljoen mensen zonder stroom kwamen te zitten door een teveel aan wind- en zonne-energie.

Overwegende dat:

- het vaak technisch moeilijk blijkt om zowel overbelasting als onderbelasting van het energienetwerk op te vangen;
- de Zuid-Hollandse economie flinke schade op kan lopen wanneer er sprake is van een plotselinge stroomonderbreking;

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Voorzitter, Ludema, Van Hunnik, Verkoelen, Van Dieren en Weber

- het Zuid-Hollandse energienetwerk binnen afzienbare tijd te maken gaat krijgen met forse toename van windenergie.

Verzoeken het college:

1. om te onderzoeken of het Zuid-Hollandse stroomnetwerk bestand is tegen de pieken en dalen van windenergie en daarover te rapporteren aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag!"

De **VOORZITTER**: Volgens mij zijn er verder geen sprekers in de tweede termijn. Toch? De heer Ludema. De PvdA heeft tot mijn spijt geen spreektijd meer.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Dank voor de beantwoording. Er zijn nog een paar vragen blijven liggen, waarop ik toch graag een antwoord zou hebben. Ten eerste de indicatoren. Wij weten dat de provincie niet als enige aan de lat staat voor deze onderwerpen. Hoe denken GS die verantwoordelijkheid te dragen want wij moeten GS beoordelen op het gevoerde beleid. Ik vraag mij af hoe dat moet want het is een gedeelde verantwoordelijkheid.

De tweede vraag ging over het beoordelen van projecten. Als wij fijnstof uit de lucht halen, wat volgens mij goed is voor het leefklimaat, dan valt dat niet in de beoordelingstrechter. Zijn er dan mogelijk andere fondsen geschikt als aanvragen net niet in het mooie Energiefonds passen maar wel nuttig zijn voor verbetering van het leefklimaat in onze provincie?

En dan had ik nog een vraag over de businesscase van de Warmterotonde die aansluit bij een van de moties die u ontraden heeft. Als blijkt dat u na uw verkenning naar de strategie rondom de Warmterotonde moet constateren dat er geen sluitende businesscase mogelijk is, komt u dan met het bedrag terug naar Provinciale Staten, zodat wij kunnen kijken of we het op een andere manier kunnen investeren?

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik ben blij dat de gedeputeerde ons al heeft verteld wat er al is gebeurd in deze periode maar ik had hem ook nog gevraagd waarop wij hem mogen afrekenen aan het eind van deze periode. Daarop heb ik nog geen antwoord gekregen. Daarnaast heeft de gedeputeerde ons verteld dat de warmtestrategie nog ontwikkeld moet worden. Wij vinden het fijn om te horen dat wij daar later nog naar gaan kijken. Wij gaan ervan uit dat er op dit moment nog geen stappen worden gezet. Ik hoor graag of dat klopt.

De **VOORZITTER**: Heeft de heer Hoogendam nog behoefte om iets te zeggen? Nee. De heer Van Dieren ook niet. De heer Minderhout heeft geen spreektijd meer, het spijt me. De heer J.J. Rijken hebben wij net gehoord. Mevrouw Verkoelen van het CDA.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Het doet het CDA genoeg dat er geld wordt vrijgemaakt voor lokale maatschappelijke initiatieven. Ik heb echter nog geen antwoord gekregen op mijn vraag over het netwerkend werken. Wij begrijpen dat nog lang niet duidelijk is hoe een en ander organisch zal groeien in het vervolgtraject maar toch vraagt het CDA aandacht voor de vraag hoe het ingebed kan worden in bijvoorbeeld de Omgevingswet, een onderwerp dat in de nabije toekomst aan de orde zal komen. In dit kader is het 100% zeker dat een

thema als energie daarin een rol zal spelen en het is de vraag hoe dat handen en voeten zal krijgen. Een aantal zaken uit deze Energieagenda zal een ruimtelijke weerslag krijgen en het is handig om daarover alvast na te denken. Vanuit het netwerkend werken is wel de stap gemaakt om met elkaar te gaan polderen maar hoe het in ons huidige beleid vastgelegd kan worden, is voor het CDA nog de vraag. Ik begrijp dat wij daarop nu geen antwoord kunnen krijgen maar het CDA wil het wel agenderen in de commissies.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik zou tegen mevrouw Verkoelen willen zeggen dat wij niet hoeven te wachten op de Omgevingswet. Er kunnen nu al vraagstukken zijn die om een ruimtelijke afweging vragen. Het vraagstuk is dus ook nu al aan de orde.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Daarin hebt u helemaal gelijk. De kans is groot dat wij het in de komende vergaderingen van de commissie Ruimte en Leefomgeving zullen agenderen omdat het impact zal hebben op ons huidige beleid. Wij zullen een weg moeten vinden. In het kader van het netwerkend werken praten Provinciale Staten daarover maar ik verzoek GS om daarin mee te denken en ons voorstellen te doen voor de aanpak.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Meurs heeft geen behoefte aan een tweede termijn. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Weber. Ten overvloede vraag ik u om het kort te houden.

Gedeputeerde **WEBER**: In sneltreinvaart. Wij voeren precies het gesprek met de netbeheerders over de bestendigheid van ons elektriciteitssysteem, waarover de PVV zich zorgen maakt. Daarom is ook het thema opslag en conversie zo ontzettend belangrijk en daarom is ook de Warmterotonde interessant want er bestaat ook power to heat. Energie, opgewekt door windmolens, die je vanwege de stabiliteit van het netsysteem niet kwijt kunt, kun je wel omzetten in warmte en voeden aan het warmtesysteem. Buffering, opslag en conversie zijn daarom hele belangrijke thema's, ook in onze Energieagenda.

Ik heb net heel snel kennisgenomen van uw amendement. Ik zou dat amendement willen ontraden omdat het strijdig is met een uitspraak die uw Staten eerder hebben gedaan, namelijk dat Staten en ook GS zo veel mogelijk op afstand moeten staan van de concrete investeringsbeslissingen, de toekenningen van bijdragen uit het Investeringsfonds. Dit amendement haalt dat juist weer terug naar de Staten. Ik laat het oordeel aan de Staten maar ik zie een spanningsveld tussen de eerder door u aangenomen motie en dit amendement.

De VVD vraagt naar de indicatoren. Wij staven alle indicatoren want wij moeten aan het werk met ons netwerk en die kwaliteit moeten wij dan maar ontwikkelen. In het gesprek dat wij zullen voeren over onze verantwoordelijkheid kan het zijn dat wij moeten melden dat sommige indicatoren niet gehaald zijn omdat het netwerk in de een of andere vorm daarin niet meedingt. Dat is een van de nieuwe vraagstukken die het netwerkend werken met zich meebrengt. Wij zullen nog best wel eens samen moeten oefenen.

21236

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds

Weber, Voorzitter, Van Hunnik, J.J. Rijken, Van Viegen, Ludema, Verkoelen en Minderhout

En dan zeg ik meteen in de richting van het CDA dat het een terechte vraag is hoe dat netwerkend werken gaat landen in de Omgevingswet. Het college heeft daarop nog geen definitief antwoord. Het is een zoektocht die wij samen moeten volbrengen. Ik wil wel gezegd hebben dat u vandaag heel belangrijke kaders vaststelt die ook leidend zijn voor de omgevingsvisie.

De VVD vraagt naar andere fondsen voor de ultrafijnstofmagneet. Ja, dat zou kunnen. Als het niet herleidbaar is tot CO₂ kwalificeert het niet voor ons Energie-innovatiefonds. Collega Van der Sande zei al dat er heel interessante Europese fondsen op dit terrein bestaan. Op het moment dat het te valoriseren is, kan het ook interessant zijn voor ons eigen Innovation Quarter. Het vraagstuk van de fijnstof staat separaat van de energietransitie, tenzij de koppeling gemaakt kan worden met het klimaat en dus met de CO₂-equivalent. Ik kom vanzelfsprekend bij u terug voor een andere aanwending van de middelen voor de energietransitie, als blijkt dat de warmte-infrastructuur niet wordt wat wij er nu van verwachten.

GroenLinks vraagt waarop GS afgerekend kunnen worden. GS kunnen afgerekend worden op de hele doelenboom die wij vandaag met u afspreken. Dat zijn gewoon de begrotingsindicatoren die wij met elkaar afspreken en op de manier zoals wij op alle terreinen verantwoording aan u afleggen. Ik hoor u iets zeggen over geen stappen op weg naar de warmte-infrastructuur en het warmtesysteem maar dat is juist wel de bedoeling want ze komen niet vanzelf. Wij moeten er wel wat voor doen en u verwacht ook van ons dat wij werken aan een energietransitie en daarom is de provincie wel degelijk een belangrijke regievoerende partner in het geheel om te komen tot de gewenste businesscase waarover de heer Ludema het had.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat brengt ons bij de stemming. Voor het eerste deel zijn alleen moties ingediend. Er moeten er nog drie uitgedeeld worden. Ik kan u in de tussentijd zeggen dat de Begroting 2017 gedrukt is en dat u die straks mee naar huis kunt nemen. Ik geef nog even het woord aan de heer Weber.

Gedeputeerde **WEBER**: Dit wordt even een speedje. Een motie over het loskoppelen van het Energiefonds van de Energieagenda. Ik denk dat het eigenlijk een amendement zou moeten zijn maar volgens mij is dit wat er aan de orde is. Ten tweede vraagt de motie om de verplichting uitsluitend te investeren in onderwerpen genoemd in doelstellingen van de energieagenda, te schrappen, maar dat staat niet in het Statenbesluit over de investeringsstrategie. U hebt dus al wat u hier vraagt. In die zin kan ik de motie alleen als overbodig betitelen. U neemt een apart Statenbesluit over het Energie-Investeringsfonds met daarin de investeringsstrategie. De zaken die daarin staan, zijn leidend. U neemt separaat een besluit over de Energieagenda. Het zijn twee Statenbesluiten.

De motie over het opnemen van thorium in de Energieagenda zou ik willen ontraden om een veelheid aan redenen die wij eerder in de commissie met elkaar gewisseld hebben. Ik noemde daarnet een heel belangrijke, namelijk dat de hoogleraren die ermee bezig zijn aangeven dat zij minstens nog dertig jaar nodig hebben voor een werkend prototype. Dan moeten wij al in een wereld leven die zo ongeveer schoon is.

De **VOORZITTER**: Ik denk dat parelwarmteketting het woord wordt van 2016. Mevrouw Van Hunnik.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik wil graag een schorsing van vijf minuten.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer J.J. Rijken.

De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Ik heb in de schorsing mijn huiswerk gedaan. De koppeling die de heer Weber ontkende, staat wel degelijk in de toelichting bij het besluit. Er staat: "Het Energie-Investeringsfonds heeft als taak om een van de doelstellingen van de Energieagenda uit te voeren." Die koppeling is er dus wel degelijk.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Wij kunnen instemmen met het voorstel met uitzondering van de Warmterotonde, het biomassabeleid en de mestvergisting.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Wij stemmen in met de Energieagenda met uitzondering van de delen over de Warmterotonde omdat er nog steeds geen duidelijkheid is over de kolencentrales.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Wij hebben al aangegeven dat wij instemmen met alle drie punten. Ik begrijp het amendement van de heer J.J. Rijken helemaal maar volgens mij maakt het niet zo veel verschil. Motie 645 zullen wij tegenstemmen. Dat geldt ook voor motie 646 en 647. Wij zouden eigenlijk willen adviseren om motie 648 aan te houden omdat die aan de orde komt als wij geen sluitende strategie hebben. Motie 649 begrijp ik maar gezien mijn bijdrage in deze Staten zullen wij ertegen moeten stemmen. Wij zijn voor motie 650 en 651. In motie 652 staat de 25%. Ik heb al gezegd dat wij daar bijna zijn. Volgens mij is die dus overbodig. Wij zullen tegenstemmen. Wij hebben er altijd voor gepleit om iets te zeggen in de Energieagenda over thorium. Wij zouden dat graag opgenomen willen zien, ook al zal er voorlopig geen geld aan besteed worden. Daar zullen wij voor stemmen. Wij zijn ook bezorgd over de bestendigheid van het energienetwerk, dus daar zullen wij ook voor stemmen.

Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Met betrekking tot motie 648 van GroenLinks en de Partij voor de Dieren om de focus te verleggen van de Warmterotonde naar energiebesparing en duurzame decentrale zelfvoorzienende energievoorziening vindt het CDA het toch jammer dat met deze motie het kind met het badwater dreigt weggegooid te worden. Zonder Warmterotonde zou al die restwarmte en alle energie die de lucht ingaat niet afgegeven kunnen worden. Dat zouden wij jammer vinden. Wij vragen GroenLinks en de Partij voor de Dieren om dat te heroverwegen.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Wij zullen de voorstellen van het college volgen.

Energieagenda 2016-2020-2050 en Energie-innovatiefonds;
Mondelinge vragen PVV

Minderhout, Voorzitter en De Vree

Wij hebben even getwijfeld over motie 645 van de Partij voor de Dieren over de backcastingmethodiek. Dat was voor Den Haag destijds een heel leerzame exercitie. Ik denk dat Zuid-Holland wat dat betreft al iets verder is. Ik wil nog wel aandringen op een goede relatie met de kennisinstellingen om je constant te laten valideren, inspireren en noem maar ook.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij nu over tot stemming. Wij stemmen eerst over de Energieagenda 2016-2020-2050. Wie is voor dit voorstel? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks, SP, PvdA, Partij voor de Dieren, D66, VVD, CDA, SGP en ChristenUnie. Alleen de fracties van 50PLUS en PVV zijn tegen. Het voorstel is daarmee aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Dan motie 645. Wie is daarvoor? Daarvoor is alleen de fractie van de Partij voor de Dieren. Daarmee is de motie verworpen.

MOTIE 645/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dan motie 646. Wie is daarvoor? Voor zijn de leden van de fracties van GroenLinks en de Partij voor de Dieren. De motie is verworpen.

MOTIE 646/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Motie 648. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks en de Partij voor de Dieren. De motie is verworpen.

MOTIE 648/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Motie 649. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van SP, PvdA, D66, CDA, 50PLUS en SGP en ChristenUnie. Die motie is aangenomen.

MOTIE 649/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Motie 650. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn alle fracties behalve de fractie van de PVV. De motie is aangenomen.

MOTIE 650/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Motie 651. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn alle fracties behalve de fractie van de PVV. De motie is aangenomen.

MOTIE 651/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Motie 652. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks en de Partij voor de Dieren. De motie is verworpen.

MOTIE 652/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Motie 653. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van de PVV en 50PLUS. De motie is verworpen.

MOTIE 653/6933-6934 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Motie 654. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van VVD, 50PLUS en PVV. Die motie is verworpen.

MOTIE 654/6933 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Motie 655. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van VVD, 50PLUS en PVV. Die motie is verworpen.

MOTIE 655/6933-6934 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dat brengt ons bij de stemming over het Energie Investeringsfonds. Eerst amendement 545. Wie is daarvoor? Voor zijn de leden van de fracties van de PVV en 50PLUS. Daarmee is het amendement verworpen.

AMENDEMENT 545/6934 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dat brengt ons bij het voorstel tot vaststelling van de Investeringsstrategie Energie-innovatiefonds Zuid-Holland. Wie is voor dit voorstel? Met uitzondering van de PVV en 50PLUS is iedereen voor. Het voorstel is aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

MONDELINGE VRAGEN PVV

De **VOORZITTER**: Ik wil de heer De Vree gelegenheid geven om zijn mondelinge vragen te stellen.

De heer **DE VREE (PVV)**: Op 28 september 2016 heb ik samen met mijn collega, de heer J.J. Rijken, schriftelijke vragen gesteld over straatteerur van Marokkanen in Maassluis. Het zal u niet ontgaan zijn dat de Commissaris van de Koning vandaag een brief gestuurd heeft aan de Staten, waarin hij uiteenzet waarom hij vanwege zijn kennelijke rol als rijksheer geen antwoord kan geven op onze vragen. Daarvan nemen wij kennis. Zoals wij over onze vragen gaan, gaat de Commissaris over zijn antwoord. Waar wij echter wel problemen mee hebben, is dat wij worden uitgemaakt voor leugenaars aan het einde van de brief. Eigenlijk begrijpen wij dat u uw afkeer niet voor u kunt houden en dat uit door ons van onjuistheden en leugens te beschuldigen. U begrijpt dat wij dat niet pikken. Ik heb daarom de volgende vragen voor u:

- Waarom noemt u PVV-leden leugenaars? Kunt u dat onderbouwen en kunt u aangeven waarom dat zo is?
- Is er volgens u geen sprake van terreur van Marokkaanse jongeren in Maassluis?
- Bent u in staat om uw kennelijke afkeer (want ik kan niet anders concluderen) van de PVV voor u te houden? En zo u dat niet kunt, wil ik graag weten waarom niet.

Dank u wel.

21238

Mondelinge vragen PVV; Najaarsnota en Subsidieplafonds 2016

Voorzitter, Smit, De Vree, Braam en Schaaapman

Voorzitter de heer Stoop

De **VOORZITTER**: Voor de beantwoording is het woord aan de Commissaris van de Koning.

De heer **SMIT (Commissaris van de Koning)**: Dank u wel. Allereerst vind ik dat u weer veel te grote woorden gebruikt met uw conclusie dat ik u voor leugenaar uitmaak. Dat zeg ik nergens en dat staat ook nergens. Het enige wat in de brief staat, is dat ik niet wens in te gaan op een aantal onwaarheden, insinuaties en diskwalificerende opmerkingen. Dat is iets anders dan u voor leugenaar uitmaken. Wat is niet waar? U vraagt of de burgemeester van Maassluis de weg kwijt is. Ik vind van niet. En dat geldt voor de hele gemeenteraad in Maassluis. De raad heeft unaniem de maatregelen van de burgemeester gesteund. Ik vind echt dat u veel te grote conclusies trekt uit het woord dat ik daar gebruik. Ik heb helemaal geen afkeer van u en dat weet u ook, maar soms ontkom ik er niet aan om duidelijk te maken dat er een grens is. U stelt vragen. Ik ben bereid om op vragen in te gaan, als ik die op een ordentelijke manier gesteld krijg. Uw vragen staan bol van de insinuaties en diskwalificaties. En dan neem ik het op voor mijn burgemeester.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer De Vree voor een nadere vraag.

De heer **DE VREE (PVV)**: Inhakend op de eerste opmerking over de leugens. Wat betekent dan het woord onwaarheden in de laatste regel van uw brief?

De **VOORZITTER**: Hebt u nog meer vragen?

De heer **DE VREE (PVV)**: Nee, de essentie waar het bij mij om draait, is juist het leugenachtige. Als het om onwaarheden gaat, dan zie ik mij uitgemaakt voor leugenaar. Dat accepteer ik niet.

De heer **SMIT (Commissaris van de Koning)**: Dat laat ik toch een beetje bij u want ik maak u niet uit voor leugenaar. U verbindt een conclusie aan een woord dat ik gebruik. Ik vind u helemaal geen leugenaar; ik zeg alleen dat u in uw vraagstelling een aantal onwaarheden, althans zaken die ik onwaar vind, hanteert. Dat is iets anders dan dat ik u een leugenaar vind. Dat vind ik niet.

De **VOORZITTER**: Bij uitzondering nog een keer.

De heer **DE VREE (PVV)**: Dat stel ik zeer op prijs. Ik denk dat wij in een cirkeltje ronddraaien. Op het moment dat de Commissaris van de Koning het woord onwaarheden gebruikt, dan slaat dat dus op de vragen die wij hebben gesteld. Wij hebben die vragen ontzettend goed bekeken en ook opnieuw nadat wij de brief van de Commissaris hadden ontvangen. Er staat misschien één onvertogen woord in. Daarover kunnen wij het misschien wel eens worden. Maar geen enkele onwaarheid. Als u vindt dat onze interpretatie van het gedrag van de burgemeester afwijkt van dat van u, dan is dat nog steeds geen onwaarheid. Mijn pin point is nog steeds dat ik voor leugenaar wordt uitgemaakt. Dat kunt u niet ontkennen. Onwaarheden zijn leugens.

De heer **SMIT (Commissaris van de Koning)**: Ik blijf zeggen dat ik u helemaal niet voor leugenaar uitmaak. Dat is de

interpretatie die u eraan geeft maar ik zal voortaan rekening houden met uw gevoeligheid op dat punt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee is dit deel van het vragenuur beëindigd.

Voorzitter de heer Smit**C. STATENVOORDRACHT GEDEPUTEERDE STATEN
INZAKE NAJAARSNOTA EN SUBSIDIEPLAFONDS
2016 (6931)**

De **VOORZITTER**: Aan de orde is het voorstel van GS tot vaststelling van de Najaarsnota 2016 en de Subsidieplafonds 2016. Ik geef het woord aan de heer Brill. U ziet ervan af? Dan geef ik het woord aan de heer Braam.

De heer **BRAAM (PVV)**: Er is 600.000 euro gereserveerd voor wat wazige ambities, waarvan het college eigenlijk ook niet het fijne weet. Dat kan natuurlijk niet. Gezien de opmerkingen van andere partijen in de commissie ga ik ervan uit dat het college het bedrag zal terugstorten in de algemene reserve. Hiervoor wil de PVV een motie indienen, waarin heel simpel wordt gesteld dat de programmareserve voor de World Expo 2025 geschrapt moet worden en de middelen zo snel mogelijk moeten terugvloeien in de algemene reserve.

De heer **SCHAAAPMAN (SGP en ChristenUnie)**: Terecht dat de heer Braam zegt dat ook andere partijen dit punt aanroerden. In de commissie heb ik dit punt aangevoerd en ik heb zo maar het vermoeden dat de heer Braam nu zijn handtekening zet onder een motie die de strekking heeft van een amendement, dat ik graag straks in eerste termijn zal indienen. Wij dienen hetzelfde doel maar ik denk dat een amendement geëigender is. Dus voordat wij de motie breed verspreiden, is het misschien handiger om even te kijken of het amendement dat ik straks zal indienen als vijfde spreker bij dit onderwerp, dezelfde strekking heeft maar beter dient waarvoor het zou moeten zijn.

De heer **BRAAM (PVV)**: Mocht dat zo zijn, dan kan de motie altijd weer worden ingetrokken. Voorlopig houd ik hem vast. Op de merkwaardige reservering van 600.000 euro voor het niet houden van de World Expo na is er niet al te veel op te merken over de najaarsnota.

Des te meer moeite heeft de PVV met wat er niet in de nota is opgenomen. Op de een of andere manier slaagt het college er wederom in om een financieel beter resultaat te behalen dan vooraf werd verwacht. Dat kan natuurlijk komen door incidentele meevallers, maar als er sprake is van een structureel overschot, dan houdt het een keertje op. Dit college houdt in de ogen van de PVV de hand telkens op de knip. Natuurlijk hoort u de PVV niet pleiten voor het lukraak uitdelen van belastinggeld. Daar hebben wij immers onze vrienden ter linkerzijde voor. Wat u ons wel hoort zeggen, is dat de algemene reserve van bijna 80 miljoen euro en programmareserves van vele honderden miljoenen euro's, gewoon niet wenselijk zijn. Lastenverlichting is dat wel. De PVV heeft wel plannen voor de besteding van deze middelen.

Bij de behandeling van de begroting volgende maand zullen wij hier ook uitgebreid op terugkomen. Feit blijft dat dit college ervoor kiest om vooralsnog weinig tot niets te doen aan de belastingdruk in de vorm van de provinciale opcenten of extra investeringen in de noodzakelijke infrastructuur, uitgezonderd de Duinpolderweg, waarover wij aan het begin van de middag hebben gesproken. Extra investeringen blijven uit terwijl er ideeën genoeg zijn. Ook het cultureel erfgoed komt er, hoewel er slagen gemaakt zijn, in onze ogen toch redelijk bekaaid af.

Ik rond af. In de commissie Bestuur en Middelen heb ik gewaagd te voorspellen dat ook bij de afrekening van de najaarsnota zal blijken dat het college wederom een fors bedrag zou overhouden. Ik heb 20 miljoen geroepen, dus laten wij maar eens zien waar wij volgend jaar daadwerkelijk met de jaarrekening eindigen. Ik wacht de beantwoording in eerste termijn af. Ik ben op zich niet zo positief gestemd, gelet op de nogal magere inhoud van de najaarsnota.

INGEDIEND IS:

Motie 656/6931 van het lid Braam over **geen reserve voor World Expo 2025**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- het Kabinet heeft besloten de kandidaatstelling van Rotterdam voor de World Expo 2025 niet te ondersteunen;
- er desondanks voor de jaren 2016, 2017 en 2018 een bedrag van in totaal € 1,8 miljoen gereserveerd blijft.

Overwegende dat:

- het onwenselijk is een bedrag te reserveren voor een project dat geen doorgang zal vinden;
- het niet de bedoeling is reeds middelen ter beschikking te stellen voordat er uitgewerkte plannen zijn voor de besteding van deze middelen.

Verzoeken het college:

- 1 de programmareserve voor de World Expo2025 te schrappen, en de middelen zo snel als mogelijk terug te laten vloeien naar de algemene reserve.

En gaan over tot de orde van de dag!"

Mevrouw **SAHIN (GROENLINKS)**: Graag wil ik namens de fractie van GroenLinks twee algemene punten opmerken en een aantal kritiekpunten en vragen aan het college voorleggen. Uit de najaarsnota blijkt een voordelige financieel resultaat van 11,5 miljoen euro. Nu kun je blij zijn dat het resultaat niet negatief is maar je kunt je ook terecht de politieke vraag stellen of het niet beter was geweest als de begrotingsmiddelen ook daadwerkelijk waren uitgegeven. Kortom, zijn wij niet te voorzichtig geweest? Vooral als het om maatschappelijk gewenste effecten gaat en plannen niet zijn uitgevoerd of zijn uitgesteld, is een positief resultaat niet iets om blij van te worden. Het is goed dat de provincie dankzij de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording meer inzicht gaat krijgen in de overhead, wat de positie van Provinciale Staten zal versterken. Wij hebben het vorig keer gehad over het Buitenland van Rhooon. Daaruit blijkt wel dat het bij sommige projecten heel hard nodig is. Wij hebben

eerder gevraagd hoe die 30 miljoen euro is uitgegeven. Wij hebben het antwoord daarop nog niet gehad. Wij zijn ook heel benieuwd hoeveel daarvan aan de overhead is uitgegeven.

Dan een aantal punten van kritiek. De World Expo. Bij de voorjaarsnota en bij de kadernota hebben wij samen met de PvdA amendementen ingediend om de gereserveerde middelen terug te laten storten naar de algemene reserve. De uitkomst van het debat is geworden (de heer Van der Sande was daarbij niet aanwezig) dat er 'geen cent zou worden uitgegeven aan het afgekeurde plan maar dat het college middelen gereserveerd wilde houden voor een toekomstig, beter haalbaar plan en dat dit plan eerst voorgelegd zou moeten worden aan Provinciale Staten'. Dat was de uitkomst van een interruptiedebat met mevrouw Bom-Lemstra. Inmiddels is de tijd verstreken maar, hoewel ik mij kan voorstellen dat je niet in korte tijd een goed plan kunt maken, zelfs de richting van een plan is bij ons nog niet bekend. Wij weten dus eigenlijk niet waarvoor wij het geld de komende jaar gaan reserveren. Daarom kunnen wij ook niet instemmen met deze reserve. Wij zullen een amendement met die strekking dan ook zeker steunen. Wij hebben geen amendement ingediend omdat wij dat al gedaan hebben bij de voorjaarsnota en de kadernota. Wij gaan die inspanning niet opnieuw doen maar goed dat u dat wel doet. Als er in eerste termijn een fantastisch antwoord komt en een toezegging voor een plan met een datum, dan kunnen wij altijd nog overwegen om dat plan toch te steunen.

Dan een tweede punt van kritiek. Uit Programma I, doel 1.6, blijkt dat de opdrachten aan natuur- en milieu instanties achter zijn gebleven. Dat vinden wij geen goede ontwikkeling. In Programma I, doel 1.3, zijn er minder subsidieaanvragen ingediend voor de kwaliteitsverbetering van recreatiegebieden. Ook dat vinden wij niet iets om trots op te zijn.

Het klinkt misschien kritisch maar op zich zijn we positief over het voordelige resultaat. Wij zien dat ook als kans om straks bij de begrotingsbehandeling goede voorstellen te doen vanuit Provinciale Staten. Twee punten wil ik nu alvast noemen: meer inzet voor verbetering van de luchtkwaliteit en meer investeren in het verbeteren van het openbaar vervoer. Dank u wel.

De heer **SCHAAPMAN (SGP en ChristenUnie)**: Doorgaans pleeg ik mijn bijdrage in drie punten te doen maar de heer Çelik deed het bij de Duinpolderweg zo mooi in vijf punten, dat ik dacht: laat ik dat ook eens doen. Kortom, ik heb vijf punten: twee aan de positieve kant, een aan de semineutrale kant en twee punten van kritiek. En in die volgorde zal ik ze presenteren.

Het is echt, maar dan ook echt goed om te constateren dat er door deze najaarsnota veel beter geprognosticeerd kan worden en wordt. Ik ben dan ook benieuwd of de woorden van de heer Braam bewaarheid worden. Ik verwacht met deze najaarsnota minder grote verschillen aan het einde van dit jaar. Ten tweede ben ik blij met een bijzondere reserve voor de kapitaallasten als het om de mobiliteitsmiddelen gaat. Dat maakt het allemaal veel helderder en overzichtelijker. Ik weet dat veel Statenleden denken: als ik dit uitspreek, het zal wel.

21240

Najaarsnota en Subsidieplafonds 2016

Schaapman

Het is net zoiets als een ultrafijnstofmagneet, ik weet niet waar die Schaapman het over heeft. Maar voor de kenners, het is echt belangrijk. We kunnen het onderscheiden en wij snappen het.

En nu kom ik op het kantelpunt. Voorzitter, wij potten nog steeds op. Het feit dat wij geld overhouden, is daar het teken van. En het vertekende beeld, en daarin wil ik u even meenemen, is het feit dat wij best veel geld storten in een versnelde afschrijving. Ik ben daar overigens van harte voor want dat geeft meer begrotingsruimte. Als het mocht, dan zou ik nog meer willen doen. Maar daardoor lijkt het wel alsof wij meer investeren maar dat is natuurlijk niet zo. Wij hebben wel geld weggegeven maar alleen om versneld af te schrijven. Dat is voor mij een pluspuntje.

En nu komen mijn twee punten van kritiek namens de fractie van de SGP en ChristenUnie. Daarvoor ben ik gewoon naar de Statenvoordracht gegaan. Mijn kritiekpunten heb ik geuit in twee amendementen. De eerste betreft de World Expo. Het eerste amendement dat ik graag namens onze fractie zou willen indienen, is om onder 3a het eerste streepje te schrappen. Daarvoor zijn er maar een paar redenen denkbaar:

- Die World Expo komt er überhaupt niet meer, dus waarom zou je daarvoor een bestemmingsreserve instellen?
- De heer Braam had het over 0,6 miljoen euro. Dat klopt maar het gaat wel om driemaal 0,6 miljoen euro. Dat is in totaal dus 1,8 miljoen euro. De wereld sinds 29 juni 2016, toen mevrouw Bom-Lemstra inderdaad een aantal toezeggingen heeft gedaan, is wel veranderd. De minister heeft luid en duidelijk laten weten dat hij zich niet hard zou maken voor die World Expo. Ik vind het wel bevreemdend dat in de stukken staat dat wij gewoon wachten totdat de minister ons gaat roepen met 1,8 miljoen in de achterzak. Dat is niet helemaal de bedoeling. Ten tweede het principiële punt van hoe het werkt in de Staten. Wij hebben geld voor economie gereserveerd. Bij de voorjaarsnota hebben wij 1,8 miljoen gereserveerd voor een apart, onvoorzien plan. Het plan gaat niet door. In de coalitieovereenkomst staat niets over het behoud van geld voor de economieportefeuille. Waarom dan nu een uitzondering maken? Wij starten het gewoon terug in de algemene reserve. En dan zegt de gedeputeerde in de nagezonden brief, die namens de heer Van der Sande is gestuurd: als de Staten het willen dan kan het wel terug naar de algemene reserve maar wel met de notie dat als ik met een goed plan kom, ik er ook goed geld voor wil. Dat zijn mijn woorden want zo staat het er niet helemaal. Voor een goed plan is altijd geld. En nu kijk ik even naar de gedeputeerde; op bedrijventerreinen houdt u best geld over, niet alleen dit jaar maar structureel. Kortom, er is een dubbele aanleiding om dit geld niet te reserveren en dus zeker niet om deze bestemmingsreserve in te stellen. Dat is het eerste amendement.

Het tweede amendement betreft punt 4a. Ik ben heel blij dat die meneer bovenin zowel pagina 1 als 2 presenteert. Onder punt 4a staat in te stemmen met de opname in de begroting van drie begrotingssubsidies. Wij zouden er toch bijna mee instemmen maar u ziet vier streepjes. Ik help GS, ik schrap er één. Ik stel voor om het derde streepje te schrappen. Dat is mijn tweede amendement. Het betreft de begrotingssubsidie 2016 voor sanering en bemiddeling glastuinbouw Nieuwkoop.

En waarom is dat? Voorzitter, dat heeft de twee redenen. Deze subsidie is bedoeld om een aanvraag te doen voor een subsidie, dus een subsidieaanvraag voor een subsidie. Dat heeft Nieuwkoop al gedaan maar die was onder de maat. Wat zeggen wij? Het is onder de maat om te zeggen: "Weet u wat, u moet een beter bureau inschakelen en daarop krijgt u van ons subsidie dan krijgt u echt subsidie." Voorzitter, Nieuwkoop heeft niet geleverd en de gedeputeerde gaat op de blaren zitten. Dat lijkt ons niet de bedoeling. Nieuwkoop moet zelf leveren, zodat zij die grote subsidie waarnaar zij hengelt gewoon kan krijgen. Het tweede amendement stelt voor om het derde streepje onder 4a te schrappen. Ik wil graag beide amendementen indienen. Dat was de bijdrage namens SGP en ChristenUnie.

INGEDIEND ZIJN:

Amendement 546/6931 van de leden Schaapman en Stoop over **schrappen World Expo**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit onder 3a

Twee nieuwe reserves toe te voegen aan de programmareserves 1 t/m 5:

- World Expo,
- doorgeschoven Prestatie Molens CVT groot onderhoud,

als volgt te wijzigen:

'1. Eén nieuwe reserve toe te voegen aan de programmareserves 1 t/m 5:
- doorgeschoven Prestatie Molens CVT groot onderhoud."

Toelichting:

Bij Voorjaarsnota 2016 is € 1,8 mln. gereserveerd als provinciale bijdrage aan het binnenhalen van de World Expo. Op 29 juni is over de gereserveerde middelen door gedeputeerde Bom-Lemstra een aantal toezeggingen gedaan. Inmiddels is duidelijk dat de minister niet mee wil werken aan het beoogde doel. Overeenkomstig de reguliere afspraken tussen GS en PS – en beroep doend op de bereidheid van de gedeputeerde (beschreven in de nagezonden brief aan PS) – ziet dit amendement toe op het niet langer reserveren van deze middelen voor een doel dat niet gehaald wordt, maar terug te laten vallen naar de algemene middelen door het schrappen van het eerste besluit onder 3a, nl. het schrappen van het besluit om een reserve World Expo in te stellen.

Amendement 547/6931 van de leden Schaapman en Stoop over **schrappen begrotingssubsidie 2016 voor Sanering en bemiddeling glas Nieuwkoop**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit onder 4a als volgt te wijzigen:

Najaarsnota en Subsidieplafonds 2016; Afronding asbestbrand Wateringen

Braam, Voorzitter, Van der Sande, Bom-Lemstra, Schaapman en Van Viegen

'I. In te stemmen met de opname in de begroting van drie begrotingssubsidies, te weten:

- begrotingssubsidie 2016 voor de Samenwerkingsovereenkomst met het Waterschap Rivierenland voor de Gebiedsagenda Water en Groen Alblasterwaard en de Vijfheerenlanden op € 5.630.250;
- begrotingssubsidie 2016 in het kader van de Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam voor de gemeente Midden-Delfland op € 410.000;
- de Begrotingssubsidie 2016 Strand- en zwemveiligheid Zandmotor 2016 blijft op € 341.198. Deze bijdrage wordt herverdeeld: aan de gemeente Westland € 197.228 en aan de gemeente Den Haag € 143.970."

Toelichting:

Dit amendement ziet toe op het schrappen van de subsidie om tot een onderbouwde subsidieaanvraag te komen. De reden is tweeledig:

- Nieuwkoop heeft zelf een onderbouwing gemaakt die van onvoldoende kwaliteit blijkt;
- de toe te kennen subsidie van € 47.458 ziet toe op een procesvoorstel dat door een gemeentelijke adviescommissie opgesteld moet worden. Dit is een gemeentelijke taak waarin Nieuwkoop zelf behoort te voorzien.

De heer **BRAAM (PVV)**: Ik heb de teksten nog niet gezien maar, gelet op het betoog van de heer Schaapman, heb ik het sterke vermoeden dat mijn motie straks kan worden ingetrokken. Ik wil graag de tekst zien, alvorens ik mijn motie intrek.

De **VOORZITTER**: Dat is verstandig. Dan zijn wij aan het eind van de eerste termijn van de Staten. Ik geef het woord aan gedeputeerde Van der Sande.

Gedeputeerde **VAN DER SANDE**: Een bijzonder woord van dank aan de heer Schaapman die ons altijd weer scherp houdt als het gaat om de relevante details. Ik bedank hem natuurlijk vooral voor de complimenten die hij uitdeelde aan de mensen in de organisatie die gezorgd hebben voor een betere prognose en verbeterde inzichten in de kapitaallasten. Op zijn punt over de glastuinbouw in Nieuwkoop zal collega Bom-Lemstra ingaan. De World Expo is een principiële punt voor de heer Schaapman maar om principiële redenen hebben wij het opgenomen in de najaarsnota. Hoewel ik er niet bij was, heb ik in de besluitenlijst kunnen zien dat collega Bom-Lemstra toen duidelijk over de World Expo heeft gezegd dat wij die om die en die reden wilden behouden. Op basis van haar argumentatie toen zijn de amendementen die er toen lagen, ingetrokken. Het is dus volkomen terecht en principieel juist om het weer op te nemen in de najaarsnota. Er kan opnieuw over gesproken worden maar dat het erin staat is juist. En de rest is inhoud en daarover kun je het hebben. Dat wou ik maar even gezegd hebben.

Het feit dat wij beter prognosticeren en dat dat tot uitdrukking komt in extra geld dat vrijvalt in deze najaarsnota was wel een van de redenen waarom wij in de begroting die wij gisteren in het college hebben vastgesteld, u een voorstel doen om een aantal indicatieve bedragen flink extra te investeren in Zuid-Holland in de komende tweeënhalve jaar. Het leek mij wel zo netjes om dat net voor de behandeling van de najaarsnota met u te delen. Daarover spreken wij bij de begroting maar het is wel een poging om te zeggen: oké, dat geld, daar moeten wij

wat mee doen want oppotten is inderdaad geen doel van de overheid. De heer Braam en mevrouw Sahin verwijzen ook even naar de voorstellen bij de begroting. Ik begrijp dat u er zelf ook iets mee wilt doen. Ik eindig bij de heer Braam die eigenlijk een verwachting uitspreekt over de jaarrekening. Wij hebben daarvoor binnen de afdeling Financiën altijd een soort toto. Iedereen mag een bedrag indienen. U bent de eerste die inschrijft met 20 miljoen euro rekeningresultaat. Over een half jaar weten wij meer. Dank u wel.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: De vraag over Nieuwkoop betreft nog een laatste project dat overgebleven was uit de Glassaneringsregeling die onder het vorige college vigerend was. Bij de instelling van dit college hebben wij die voorziening opgeheven. Er waren echter nog twee trajecten in de pijplijn die al zo ver gevorderd waren dat wij die niet met goed fatsoen als betrouwbare overheid konden terugdraaien. Een project liep bij Boskoop en de andere was deze bij Nieuwkoop. Hiervoor gold dat wij met elkaar in een traject waren gewikkeld waar op een gegeven moment het net werd opgehaald en wij zeiden dat het nog net niet ver genoeg was. Er moest nog een stukje op ruimtelijke kwaliteit worden onderzocht. Die eis hebben wij gesteld. Daar is onderzoek op gepleegd door een externe deskundige. Wij hebben afgesproken dat wij een deel van de kosten voor onze rekening zouden nemen. Dat is deze overschrijding. Vanuit een betrouwbare overheid is dit project toen afgerond.

De heer **SCHAAPMAN (SGP en ChristenUnie)**: Ik begrijp de positie waarin deze gedeputeerde verkeert en ik begrijp ook de verklaring maar in de toelichting staat dat het een bespreking is geweest van 5 oktober 2015. Dat is inmiddels een jaar geleden. Wij worden nu gevraagd om dit besluit te bevestigen. Wij spreken over de gemeente Nieuwkoop niet als over een artikel 12-gemeente die zelf zou moeten leveren als het gaat om de kwaliteit van een subsidieaanvraag. Ik vind het om die reden niet meer dan normaal dat wij daarmee niet instemmen. Vandaar dit amendement.

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons aan het einde van de eerste termijn. Is er behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Ik wil een ordevoorstel doen. Misschien kunnen wij doorgaan met het volgende onderwerp en de besluitvorming van dit onderwerp daarna doen.

De **VOORZITTER**: Een voorstel om de vergadering te bespoedigen neem ik met twee handen aan.

D. AFRONDING ASBESTBRAND WATERINGEN

De **VOORZITTER**: Ik wil even weten of u hierover nog een heel debat wilt voeren of dat het alleen gaat om het indienen van moties. U gaat ermee akkoord dat ik de indieners van de moties het woord geef en dat anderen de kans krijgen om een stemverklaring af te leggen? Dan gaan wij het zo doen. Ik geef het woord aan de heer Zwerus.

21242

Afronding asbestbrand Wateringen

Zwerus, Voorzitter en Minderhout

De heer **ZWERUS (PVV)**: De afgelopen anderhalf jaar heb ik mij redelijk intensief beziggehouden met het asbestgebeuren in Watering. Als je met de verschillende partijen praat, dan lijkt het alsof je in de wereld van Kafka terecht komt. Het lijken twee verschillende werelden. Ik heb een ontmoeting gehad met de burgemeester en de secretaris. Zij vertellen een heel ander verhaal. Als je het COT-rapport leest, dan krijg je weer een heel ander verhaal dan wanneer je met de bewoners praat. Ik heb niet alleen met het comité gepraat. Ik heb met heel veel bewoners gepraat. De conclusie is: er zijn twee totaal verschillende werelden. De ene wereld zegt: oh, we hebben het niet onaardig gedaan. En de andere wereld zit vol bitterheid en verwijten naar de politiek. Daarom staan wij hier vandaag en daarom wil ik straks een motie indienen. Maar daarvoor wil ik een paar gotspes opnoemen.

Gotspe nummer 1. En dat is in de eerste plaats als je gaat denken vanuit het perspectief vanuit de gewone burger. Op 29 januari 2015 kregen alle burgers een mooie brief van de burgemeester. Maak je geen zorgen, de kosten voor de hele sanering betalen wij. Als u mij niet gelooft, wil ik het oplezen. Ik kom met feiten. Wat gebeurt er? Anderhalf jaar later, mijnheer de voorzitter, worden mensen gedwongen onder bestuursdwang hun huizen, hun percelen, te saneren. Wat is er gebeurd?

Gotspe nummer 2. Na 14 april werd het hele gebied asbestveilig verklaard door een bedrijf genaamd Search BV. Dit bedrijf is door DCMR naar voren gebracht om het gebied al dan niet asbestveilig te verklaren in april 2014. Men heeft dit gebied asbestveilig verklaard. Van de 210 huishoudens, mijnheer de voorzitter, zijn er 126 waar nog asbest op het perceel is geconstateerd en die hebben een petitie gestuurd naar de gemeente. Geen enkele reactie. Gotspe? Nee, een schande. Later kregen zij te horen dat zij zelf voor de sanering moesten betalen. Mijnheer de voorzitter, vanuit het perspectief van die burgers kan ik mij voorstellen dat zij niet al te positief zijn over de politiek. Op 21 september hadden wij een vergadering van de commissie Verkeer en Milieu. Drie dames hebben daar ingesproken over het leed dat zij hebben gehad van het asbestgebeuren. Heel veel menselijk leed. Een vrouw is gescheiden van haar man. Ellende. Een andere vrouw zei: "Wat moesten wij doen? Wij kregen advies van de GGD en van DCMR. Wij mochten asbest met onze handjes oprapen." Dat mag. Raar. De Gezondheidsraad komt en zegt dat het niet mag. Overheidsinstanties; twee zeggen ja en drie nee. "Wat moesten wij doen?", zei die mevrouw. Mijnheer de voorzitter, een puinhoop. Dat is mijn conclusie. Daarom dien ik een motie in, waarvoor ik een hoofdelijke stemming vraag. Laten wij nu eens daadkrachtig zijn en niet praten maar doen. Kijk goed naar mijn motie en beslis. Aan u de keuze. Ik wil nog een ding zeggen. Ik wil mijn excuses aanbieden aan u, gedeputeerde. In de laatste vergadering van de commissie Verkeer en Milieu hebben wij gezegd dat een vijftal huizen nog niet gesaneerd was maar wij zijn verkeerd voorgelicht. Wij hadden dat moeten verifiëren. Dat hebben wij niet gedaan. Het was valse informatie en daarvoor bied ik mijn excuses aan. Ik hoop dat u allemaal met uw geweten zult stemmen. Dank u wel.

INGEDIEND IS:

Motie 657 van de leden Zwerus en Groenendijk over **inwinnen extern advies**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- er in de nacht van 12 op 13 januari 2015 in Wateringen, gemeente Westland, brand heeft gewoed in een bedrijfsverzamelgebouw waarbij asbest is vrijgekomen;
- Gedeputeerde Staten op 27 september 2016 brieven hebben gestuurd naar het ministerie van Infrastructuur & Milieu en de gemeente Westland over de aandachtspunten zoals in de commissie Verkeer & Milieu naar voren gekomen tijdens de bespreking van de asbestbrand;
- er, ook volgens de brief van het college aan de gemeente Westland, nog steeds onduidelijkheid bestaat over het advies van de gemeente om zelf asbest klasse 2 op te ruimen in relatie tot mogelijke gezondheidsrisico's;
- aan de gemeente Westland voorgesteld wordt extern advies in te winnen om zo op korte termijn duidelijkheid te kunnen geven over het opruimen van asbest klasse 2 door particulieren.

Overwegende dat:

- het inwinnen van extern advies over het opruimen van asbest klasse 2 bijdraagt aan een juiste afronding van de problematiek rondom de asbestbrand in Wateringen;
- het in het belang van de inwoners van Wateringen is dat extern advies wordt ingewonnen, ook als een meerderheid van de gemeente Westland de vraag hiertoe van Gedeputeerde Staten niet overneemt.

Verzoeken het college:

1. indien de gemeente Westland uw vraag tot het inwinnen van extern advies niet honoreert, zelf opdracht te geven tot inwinnen van een extern advies over het opruimen van asbest klasse 2 in relatie tot mogelijke gezondheidsrisico's;
2. Provinciale Staten op de hoogte te stellen van de uitkomsten van dit advies.

En gaan over tot de orde van de dag!"

De **VOORZITTER**: Deze motie zullen wij zo in stemming brengen. U vraagt om een hoofdelijke stemming, begrijp ik.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: De heer Zwerus heeft het al in bonte kleuren geleverd maar na de brand in Wateringen zijn er tijdens de sanering zaken gebeurd die ertoe geleid hebben dat het vertrouwen tussen de gemeente en de omwonenden op zijn minst een knauw heeft gekregen. De fractie van de PvdA heeft gedacht, iedereen gehoord hebbende: wat kun je er als provincie aan doen om het vertrouwen tussen bewoners en de gemeente te herstellen? Wij hebben voorgesteld om dat te doen door het aanbieden van een onafhankelijk onderzoek na afloop vanuit de provincie door een vertrouwde derde partij om ervoor te zorgen dat zowel bewoners als gemeente weer met een schone lei verder kunnen. Eerst werd dat voorstel door het college omarmd maar tot onze verbazing wordt nu volstaan met een visuele inspectie.

Afronding asbestbrand Wateringen; Najaarsnota en Subsidieplafonds 2016

Minderhout, Voorzitter, Braam, Meurs, Kip en Van Aelst

Dus wij willen per motie oproepen om eens te kijken bij de bewoners of zij inderdaad met de laatste inspectie vanuit de gemeente akkoord zijn of dat zij nog prijs stellen op een laatste inspectie door een door de provincie aan te stellen onafhankelijke deskundige. Ik bied u bij dezen de motie aan.

INGEDIEND IS:

Motie 658 van de leden Minderhout en Hillebrand over **finaal onderzoek sanering asbestbrand**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld onderwerp;

Constaterende dat:

- de aanpak van de asbestsanering na de brand in Wateringen moeizaam is verlopen;
- het vertrouwen tussen inwoners en de gemeente gedurende dit proces onder druk is komen te staan;
- GS in eerdere instantie hebben toegezegd de sanering na afloop door een onafhankelijke instantie te laten onderzoeken op volledigheid ten einde het vertrouwen te herstellen.

Verzoeken het college:

- een inventarisatie te houden onder bewoners van de 210 getroffen woningen naar de behoefte voor een finaal eindonderzoek door een onafhankelijke partij, in opdracht van de Provincie;
- wanneer meer dan de helft van de omwonenden aangeeft dit onderzoek op prijs te stellen, alsnog de opdracht voor een dergelijk onderzoek te verlenen.

en gaan over tot de orde van de dag!"

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie zal worden rondgedeeld.

Misschien kunnen wij nu eerst teruggaan naar het amendement over de najaarsnota waarover wij nog moeten stemmen? Kan ik dat met uw toestemming doen? Dan geef ik zo meteen gedeputeerde Janssen de gelegenheid om te reageren.

C. STATENVOORDRACHT GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE NAJAARSNOTA EN SUBSIDIEPLAFONDS 2016 (6931)

De **VOORZITTER**: De heer Braam.

De heer **BRAAM (PVV)**: Voorzitter, zoals u weet is een motie nadrukkelijk bedoeld om een oordeel te vellen over een onderwerp dat in dit geval in de najaarsrapportage staat. Het spreekt ook feitelijk een oordeel uit over dat onderwerp en aangezien het er een half jaar geleden op heeft gestaan, mag ik aannemen dat de gedeputeerde verstandig genoeg is om het weg te strepen uit de najaarsrapportage, als het volstrekke onzin is om het onderdeel World Expo op te nemen. Het gaat over iets van een jaar geleden, informatie waarvan ik mij afvraag of dat wel actief is gemeld in de richting van de Staten. Ik denk het niet. Juist daarvoor moet je een motie indienen om een oordeel te vellen over dit college. Dat dit gewoon niet kan. En niet een amendement want dat is bedoeld voor kleine wijzigingen. Niets meer en niet minder. Toch volg ik de lijn van

de heer Schaapman. Wij gaan dus voor het amendement maar wel met de opmerking erbij, alstublieft gedeputeerde, daar waar het al overduidelijk is dat dit onwenselijk is een half jaar geleden, haal het er gewoon uit. Kom eerst met een algemeen plan en daarna met het geld dat u ervoor wilt hebben in plaats van andersom.

De **VOORZITTER**: Betekent dat dat u motie 656 intrekt?

De heer **BRAAM (PVV)**: De motie wordt ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan houden wij twee amendementen over, 546 en 547. Wil mevrouw Meurs een stemverklaring afleggen? Gaat uw gang.

Mevrouw **MEURS (D66)**: Wij hebben sympathie voor beide amendementen maar zullen deze toch niet steunen omdat wij denken dat het daarvoor nog net iets te vroeg is. Wij denken dat als de gedeputeerde voor het eind van dit jaar met een plan komt voor de besteding van middelen die nu voor de World Expo zijn gereserveerd, wij dat met belangstelling tegemoetzien. En anders is het bij de eerstvolgende gelegenheid wel tijd om het bedrag terug te laten vloeien in de algemene middelen. Dank u wel.

Mevrouw **KIP (CDA)**: Ook even een korte stemverklaring. Wij zullen beide amendementen niet steunen. Ten aanzien van Nieuwkoop niet omdat daaraan een bestuurlijke afspraak ten grondslag ligt en het de afhechting is van het oude glasbudget. Ten aanzien van de World Expo hebben wij de vorige keer aangegeven dat het belangrijk is om het signaal nog even te handhaven. Maar ook wij verwachten dat er op een gegeven moment van de gedeputeerde iets komt.

Mevrouw **VAN AELST (SP)**: Bij ons zitten op beide amendementen dezelfde overwegingen. Wij zullen ze niet steunen. Wij hebben het al eerder gehad over de World Expo. Wij hebben toen afspraken gemaakt over wat er met het geld zou gebeuren en verwachten daarvoor nog een behandelvoorstel. Over de 47.000 euro; soms kun je bestuurlijke afspraken niet terugdraaien zonder een onbetrouwbare overheid te zijn. Ik snap dan ook dat het er nu gewoon in staat. Wij zullen tegen dat amendement stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik de amendementen met betrekking tot de Najaarsnota 2016 in stemming.

Dan ben ik bij amendement 546. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, 50PLUS, PVV en SGP en ChristenUnie. Daarmee is het amendement verworpen.

AMENDEMENT 546/6931 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dan amendement 547. Wie is daarvoor? Dat amendement is verworpen met dezelfde uitslag als hiervoor.

AMENDEMENT 547/6931 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

21244

Afronding asbestbrand

Voorzitter, Janssen, Minderhout, Potjer en Hillebrand

Dan breng ik het voorstel Najaarsnota 2016 en Subsidieplafonds 2016 in stemming. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn alle fracties met uitzondering van de Partij voor de Dieren en de PVV. Het voorstel is aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

D. AFRONDING ASBESTBRAND WATERINGEN

De **VOORZITTER**: Dan zijn wij weer terug bij de afronding van de asbestbrand in Wateringen. De moties zijn inmiddels rondgedeeld. Ik geef het woord aan gedeputeerde Janssen.

Gedeputeerde **JANSSEN**: Twee moties als afronding van een periode die intensief is geweest voor velen van ons. Als ik kijk naar de bijdrage van de heer Zwerus; die heeft het beeld geschetst van de meer dan anderhalf jaar dat het geduurd heeft. De sprekers waren inderdaad indrukwekkend. Ik heb ook tijdens de commissiebehandeling gezegd hoe goed het was dat wij dat spreekrecht hebben. De heer Zwerus weet ook hoe het college denkt over de motie die hij nu ingebracht heeft. Dat is voor hem geen verrassing. Omdat wij vinden dat het niet bij ons thuishoort op dit moment. Wij hebben het ingebracht in de brief aan het college en de raad. Er vindt ook nog een raadsbehandeling plaats. Wij staan ook op het standpunt dat wij geen tweedekansgemeenteraad zijn. Ik zou nog wel willen zeggen dat ik het wel een punt vind om in te brengen bij de nieuwe handleiding om duidelijk aan te geven wat er nu wel en niet mag met klasse 2-asbest. De motie zoals die er nu ligt, wil het college ontraden. De ruitelijke excuses die heer Zwerus maakte doen ook wel recht aan de mate van zorgvuldigheid waarmee wij geprobeerd hebben om u te informeren. En het was ook oprecht dat ik vroeg om de adressen, zodat wij er iets mee zouden kunnen doen. Die zijn niet gekomen. Dat kan gebeuren. Maar dank voor de opmerkingen die u daarover gemaakt hebt.

Tegen de heer Minderhout zou ik willen zeggen: wij zaten in januari met elkaar op een punt dat wij dachten: hier komt een situatie uit, waarbij partijen het nooit eens gaan worden over de vraag of de eindsituatie oké is. En wat zich al een beetje aandienende bij de vervolmaking van het plan van aanpak, en daarom hebben wij het er in mei al een keer over gehad, toen ik de opmerking maakte: 'ik weet niet of het nog nodig is' want het lijkt erop dat de voortgang dusdanig is dat iedereen zich daarin kan vinden. Eigenlijk ging de discussie niet meer, en daarom sloeg ik aan op wat de heer Zwerus zei, over het eindresultaat. Dus hoezeer wij het ook omarmd hebben aan het begin, wij vonden het ook een goed middel als het nog nodig was geweest, wij stellen vast dat het op dit moment naar onze mening niet meer nodig is. En om dan nog 210 mensen te vragen of er nog iemand een keer een opname moet komen doen, terwijl er geen discussie meer over is, dat vinden wij overbodig. Als het klaar is, dan moeten wij het ook kunnen laten rusten. Met dankzegging voor het initiatief dat wij graag ondersteund hadden, als het nog nodig was geweest.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Voor zover ons signalen bereiken, is er nog niet zoiets als consensus rond dit thema. Daarbij geven wij u nog de ruimte om eerst met de getroffen in conclaaf te gaan om te kijken of zij nog prijs stellen op een finaal onderzoek. Als ik u was, zou ik geen reden zien om daartegen te zijn.

Gedeputeerde **JANSSEN**: Die zien wij wel omdat er geen discussie meer is. Wij hebben opgevraagd of het overal gebeurd is en of alle saneringen zijn gebeurd. Dat is zo. De vraag is of er nog misverstanden over zijn. Nee. Is er nog een visuele inspectie geweest om te kijken of er nog asbest zichtbaar is? Wij hebben tegen de gemeente gezegd: neem dat nu ruimer. De gemeente heeft niet alleen de openbare ruimtes maar ook de voortuinen meegenomen. Ook daarover zijn geen berichten meer binnengekomen, ook niet toen er direct naar gevraagd werd door de heer Çelik die in de commissie nog een keer aan een van de sprekers vroeg of die nu nog ontevreden was. Ook die mevrouw ging weer terug naar het feit dat zij tijdens de periode asbest naar binnen had gelopen, terwijl haar kinderen daar rondliepen maar niet over de periode daarna. Wat ons betreft is dit nu ook het moment om het zo te laten. Er zijn geen problemen meer en er is geen discussie meer over de eindsituatie. Dus wij zien er niets in om nu nog een keer te gaan vragen of zij dat wel heel zeker weten. Daarom willen wij deze motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

De heer **POTJER (GroenLinks)**: Ik heb toch nog even een vraag, als het mag. Er is in het verleden heel veel onrust geweest rondom het hele traject. Het zou goed zijn om dat helemaal af te ronden. Ik ben het met u eens dat wij geen nieuwe onrust moeten creëren. Is er al een totale afronding geweest? Weet u zeker dat alle bewoners tot rust zijn gekomen?

Gedeputeerde **JANSSEN**: Volgens mij zal dat niet het geval zijn omdat er nog steeds veel onvrede is over het hele proces tot aan het eindresultaat. Er vindt nog een raadsbehandeling plaats in de gemeenteraad van Westland en volgens mij is dat het moment om de afronding te maken.

De heer **POTJER (GroenLinks)**: En als dan blijkt dat er toch nog wat mis is. Hebben wij dan nog de gelegenheid om er alsnog als provincie een streep onder te zetten?

Gedeputeerde **JANSSEN**: Wat ons betreft niet omdat de streep in de gemeenteraad gezet wordt.

De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: U zegt dat er nog steeds onvrede is over het proces tot en met het eindresultaat. Dat wilden wij nu juist vermijden door middel van dat finale onderzoek. Daarvoor is een toezegging gedaan. Eigenlijk is er volgens onze fractie niets veranderd.

Gedeputeerde **JANSSEN**: De toezegging ging niet over het proces. De toezegging was nog een keer de fysieke inspectie aan het eind. En die heeft inmiddels plaatsgevonden. Dus daar zien wij geen discussie meer.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ik heb wel behoefte om straks even te schorsen. De gedeputeerde komt nu echt terug op een toezegging die hij in de commissie heeft gedaan. Dus ik kondig nu alvast aan dat wij straks even willen schorsen.

Afronding asbestbrand

Zwerus, Voorzitter, Hillebrand, Janssen, Van Aelst, Balootje, Wijbenga, De Haan, Canton, Ludema en Potjer

De heer **ZWERUS (PVV)**: Ik ben het roerend met u eens om de volgende redenen. Er heerst nog wel veel onvrede maar de mensen zijn het ook zat. Die willen er eindelijk een punt achter zetten. Die hebben zoiets als 'alweer'. Zij willen weer met hun eigen leven beginnen. Als je met de mensen praat, dan hoor je dat zij er een punt achter willen zetten. Dus wij steunen deze motie niet.

De **VOORZITTER**: U hebt gevraagd om een schorsing. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Hillebrand.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Het is nogal ongebruikelijk dat naast een woordvoerder opeens ook de fractievoorzitter zich in het debat mengt. En toch vond ik het in dit geval nodig omdat ik vind dat als het vertrouwen tussen het college en de Staten geraakt wordt, je dan heel zorgvuldig moet handelen. Waarom ben ik gepikeerd en boos? Omdat ik het idee heb dat wij in de motie die wij hebben ingediend, eigenlijk vragen om een toezegging die eerder al is gedaan gewoon na te komen. Ik heb hier het verslag van de betreffende commissie en daar staat: "De suggestie van de PvdA om een onafhankelijke partij aan te wijzen die de eindsituatie onderzoekt en daarover een oordeel geeft, spreekt de spreker (de gedeputeerde) aan. De provincie kan en wil hierbij zeker een rol spelen. Daardoor kan het vertrouwen tussen de inwoners en de gemeente hersteld worden. De gedeputeerde zal deze suggestie in het college inbrengen en zich hiervoor hard maken." Dat is de toezegging die niet zomaar uit de lucht kwam vallen want die hebben wij ook met de gedeputeerde voor dit debat bij hem op de kamer besproken. Wij vinden dat een toezegging van een gedeputeerde aan een fractie in de Staten of aan de Staten, gewoon nagekomen moet worden.

Wij hebben ons net even beraden. Wij volgen de volgende lijn. Wij trekken motie 658 in en wij gaan zelf de tweehonderd huishoudens die het betreft benaderen met het verzoek of men prijs stelt op een finaal onderzoek. Als de meerderheid van de bewoners daarop antwoordt dat men zo'n onderzoek wenst, komen wij met dat resultaat hier terug en dan verwachten wij dat het college de eerder gedane belofte nakomt. Niet meer en niet minder. Want zo ga je in een democratie met elkaar om. Dank u wel.

Gedeputeerde **JANSSEN**: Volgens mij heb ik het zowel vandaag als in mei omstandig uitgelegd. Er staat overigens veel meer in dat verslag dan u nu selectief citeert. Ik heb de toezegging gedaan omdat wij uitgingen van een situatie waarin de eindsituatie, niet gewoon een eindonderzoek, daar is het COT-onderzoek voor geweest, maar dat het nog ging om een fysieke opname. Die fysieke opname is gebeurd. Daarover is ook geen misverstand. Daarover zijn ook geen discussies. En dus is het wat ons betreft volkomen overbodig.

De **VOORZITTER**: Dank. Dat brengt ons bij de stemming over motie 657 ingediend door de heer Zwerus. Er is gevraagd om een hoofdelijke stemming. Dan geef ik nu gelegenheid tot het geven van stemverklaringen. Mevrouw Van Aelst.

Mevrouw **VAN AELST (SP)**: Wij hebben het er natuurlijk in de commissie ook over gehad. Er is toen een toezegging gedaan

door GS dat er een brief naar de gemeenteraad of het college gestuurd zou worden met die suggestie. Dat is inmiddels gebeurd. Het is wat ons betreft dan ook de taak van de gemeente. GS hebben gedaan wat er gevraagd is. Wij zullen tegen deze motie stemmen. Dank u wel.

Mevrouw **BALOOTJE (SGP en ChristenUnie)**: Wij zullen tegen deze motie stemmen. Wij vinden de brief van de gedeputeerde helder. Hij heeft de aanbevelingen van de commissie doorgegeven. Het zou ons sieren om eerst de reactie vanuit de gemeente af te wachten.

Mevrouw **WIJBENGA (D66)**: Wij stemmen ook tegen de motie, niet omdat wij er geen sympathie voor hebben, maar wij denken dat de gemeente aan zet is. Bovendien is er net een rapport verschenen waarin de verschillende werelden, zoals collega Zwerus het schetste, nadrukkelijk en uitvoerig en heel begrijpelijk zijn uitgelegd. Ik denk dat daarmee het probleem is opgelost.

De heer **DE HAAN (CDA)**: Ook het CDA zal tegen de motie stemmen. Al in een eerdere bespreking hebben wij aangegeven dat de feitelijke afhandeling geen zaak is van de provincie. Zoals de gedeputeerde terecht aangeeft, past het in een democratisch gemeentelijk domein. De gemeente Westland heeft zoals in het rapport van de Rekenkamer is vastgesteld adequaat en naar de huidige wet- en regelgeving gehandeld. Wat ons betreft stopt dan ook de verdere bemoeienis van de provincie. Als laatste is het schrijven van gedeputeerde Janssen aan zowel de staatssecretaris als de gemeente Westland helder en duidelijk. De adviezen van de commissie Verkeer en Milieu zijn onder de aandacht gebracht en wat het CDA betreft gaan wij over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: De Partij voor de Dieren is tevreden over de brieven van de gedeputeerde. Wat ons betreft is de gemeente aan zet maar om de burgers nu al de zekerheid te geven dat advies over gezondheidsrisico's in ieder geval wordt ingewonnen, ongeacht of de gemeente daar zin in heeft of niet, steunen wij de motie.

De heer **LUDEMA (VVD)**: De motie is sympathiek en wij begrijpen de bedoeling ook wel maar wij zullen tegen de motie stemmen. Wij zijn geen tweedekansgemeente en het onderzoek van de PvdA wachten wij af.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: De asbestbrand is een heel vervelend incident, waarbij mensen wakker schrokken en erachter kwamen dat hun woonomgeving niet meer veilig was. Dat de afhandeling zo moeizaam ging, maakt het nog dramatischer. GroenLinks leeft mee met de mensen die eronder hebben geleden en hoopt dat de onzekerheid over de veiligheid van eigen huis en tuin snel definitief weg is. Wij denken dat de heer Janssen goede brieven heeft geschreven maar wij denken dat het ook goed is, en dat het ook weinig kwaad kan, om extern advies in te winnen. Dat kan de gemeente doen bij het Landelijk Expertisecentrum. Dat is een kleine moeite. Dat lijkt ons een goede manier om het af te ronden. Wij steunen de motie.

21246

Afronding asbestbrand; Hamerstukken; Beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2017-2020; Voortgangsrapportage Natuur Netwerk Nederland en Instrumentenkoffer uitvoering Nationaal Natuur Netwerk

Voorzitter, Canton, Koning, Dulfer en Van Viegen

De **VOORZITTER**: Dan breng ik de motie in stemming. De stemming begint bij nummer 54, mevrouw Wijbenga.

Mevrouw **WIJBENGA (D66)**: Tegen.
 De heer **ZWERUS (PVV)**: Voor.
 Mevrouw **VAN AELST (SP)**: Tegen.
 De heer **BAKX (50PLUS)**: Voor.
 Mevrouw **BALOOTJE (SGP en ChristenUnie)**: Tegen.
 De heer **VAN DER BENT (CDA)**: Tegen.
 Mevrouw **BONNEVITS-DE JONG (VVD)**: Tegen.
 De heer **BRAAM (PVV)**: Voor.
 De heer **BREITBARTH (D66)**: Tegen.
 De heer **BRILL (VVD)**: Tegen.
 De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Voor.
 De heer **ÇELIK (PvdA)**: Voor.
 De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Tegen.
 Mevrouw **VAN DOBBEN DE BRUIJN (VVD)**: Tegen.
 Mevrouw **DULFER (PVV)**: Voor.
 De heer **GROENENDIJK (PVV)**: Voor.
 De heer **DE HAAN (CDA)**: Tegen.
 De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Voor.
 De heer **HOOGENDAM (SP)**: Tegen.
 Mevrouw **HOSSEINI (VVD)**: Tegen.
 Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Voor.
 Mevrouw **KIP (CDA)**: Tegen.
 De heer **KOK (PVV)**: Voor.
 Mevrouw **KONING (PvdA)**: Voor.
 De heer **KURVERS (VVD)**: Tegen.
 De heer **LUDEMA (VVD)**: Tegen.
 Mevrouw **MATIL (PvdA)**: Voor.
 De heer **METSelaar (SP)**: Tegen.
 Mevrouw **MEURS (D66)**: Tegen.
 De heer **MINDERHOUT (PvdA)**: Voor.
 Mevrouw **NELISSE (VVD)**: Tegen.
 Mevrouw **OOSTEROP-LEUSSEN (D66)**: Tegen.
 Mevrouw **VAN OUDENHOVEN (D66)**: Tegen.
 De heer **PAYMANS (VVD)**: Tegen.
 De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Voor.
 De heer **PRIVÉ (PPV)**: Voor.
 De heer **J.J. RIJKEN (PVV)**: Voor.
 De heer **P.J. RIJKEN (CDA)**: Tegen.
 Mevrouw **SAHIN (GROENLINKS)**: Voor.
 De heer **SCHAAPMAN (SGP en ChristenUnie)**: Tegen.
 De heer **SLOOTER (SP)**: Tegen.
 Mevrouw **SOARES (SP)**: Tegen.
 De heer **STOLK (CDA)**: Tegen.
 De heer **STOOP (SGP en ChristenUnie)**: Tegen.
 De heer **VAN DER VELDEN (SGP en ChristenUnie)**: Tegen.
 Mevrouw **VERKOELLEN (CDA)**: Tegen.
 Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Voor.
 De heer **DE VREE (PVV)**: Voor.
 De heer **WEIDE (VVD)**: Tegen.
 De heer **WENNEKER (D66)**: Tegen.

De **VOORZITTER**: De uitslag is als volgt: 20 stemmen voor en 30 tegen. Daarmee is de motie verworpen.

MOTIE 657 WORDT MET 20 STEMMEN VOOR EN 30 STEMMEN TEGEN VERWORPEN.

D. HAMERSTUKKEN

A. VOORDRACHT GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE BELEIDSVISIE CULTUREEL ERFGOED 2017-2020 (6935)

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Elf van de twaalf provincies in Nederland heeft geld over voor de Monumentenwacht. Zuid-Holland niet. In deze beleidsvisie wordt zelfs niet een keer het woord Monumentenwacht genoemd. Met deze kritische noot, wij komen er bij de begroting op terug, stemt de Partij voor de Dieren in met de beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2017-2020.

De **VOORZITTER**: Dan is het voorstel aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

B. VOORDRACHT GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE START ADMINISTRatieve ONTEIGENING ECOPASSAGE SCHIE (6927)

HET VOORSTEL WORDT ZONDER OVERLEG EN ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

C. VOORDRACHTEN GEDEPUTEERDE STATEN INZAKE VOORTGANGSRAPPORTAGE NATUUR NETWERK NEDERLAND (NNN) 2013-2016 (6936) EN INSTRUMENTENKOFFER UITVOERING NATIONAAL NATUUR NETWERK (6937)

Mevrouw **KONING (PvdA)**: De PvdA stemt tegen het voorstel voor de Instrumentenkoffer, een van de twee onderwerpen in dit blokje. Het tweede voorstel betreft ruim 119 miljoen euro voor nieuwe natuur, het NNN tweede tranche. Wij zijn ervoor om het geld te besteden aan het NNN maar maken ons grote zorgen over de voortgang van aankoop, inrichting en ecopassages en wij zullen zeker de vinger aan de pols houden en roepen het college op vaart te maken.

Mevrouw **DULFER (PVV)**: In een tijdperk waarin het niet in ons takenpakket zit maar wel realiteit is in onze provincie dat onze ouderen in hun pyjama wellicht een aantal dagen per week brood krijgen in plaats van een warme maaltijd, kunnen wij niet instemmen met 119 miljoen euro voor nieuwe natuur.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Mevrouw Koning heeft het prima verwoord. Wij steunen haar stemverklaring volledig. Wij hebben dezelfde mening daarover. En stemmen dan ook hetzelfde.

De **VOORZITTER**: Dat is dus tegen maar het voorstel is wel aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

D. VOORDRACHT STATENCOMMISSIE BESTUUR EN MIDDELEN OVER AANBEVELINGEN ONDERZOEK INFORMATIEVEILIGHEID (6944)

E. STATENVOORDRACHTEN VAN DE FRACTIEVOORZITTERS INZAKE WIJZIGING GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING RANDSTEDELIJKE REKENKAMER (6939, 6940, 6941, 6942, 6943)

Hamerstukken

Voorzitter

**F. VOORDRACHT STATENCOMMISSIES INZAKE
AANGENOMEN EN AFGEHANDELDE MOTIES VAN
PROVINCIALE STATEN (6938)**

*DEZE VOORSTELLEN WORDEN ZONDER OVERLEG EN
ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.*

**4. NOTULEN VAN PROVINCIALE STATEN VAN
14 SEPTEMBER 2016**

*HET VOORSTEL WORDT ZONDER OVERLEG EN ZONDER
HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.*

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons aan het eind van deze vergadering. De volgende vergadering is op 9 november 2016, aanvang 10 uur. Mag ik u danken voor uw aanwezigheid en uw inzet? Een goede thuisreis en een goede avond. Ik sluit de vergadering (21.40 uur).